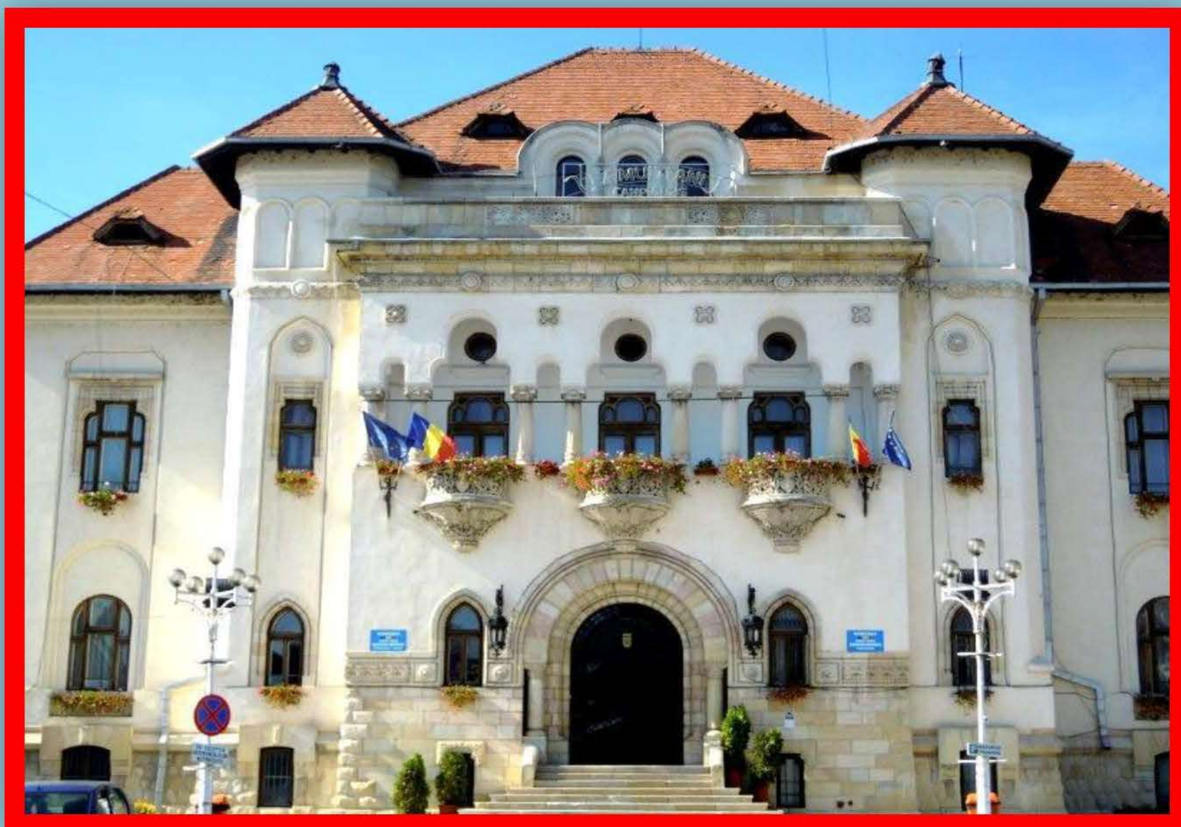
SOCIETATEA DE ȘTIINȚE ISTORICE DIN ROMÂNIA
FILIALA „*MUŞCEL*” – CÂMPULUNG-ARGEŞ

Nr. 13 - 2021

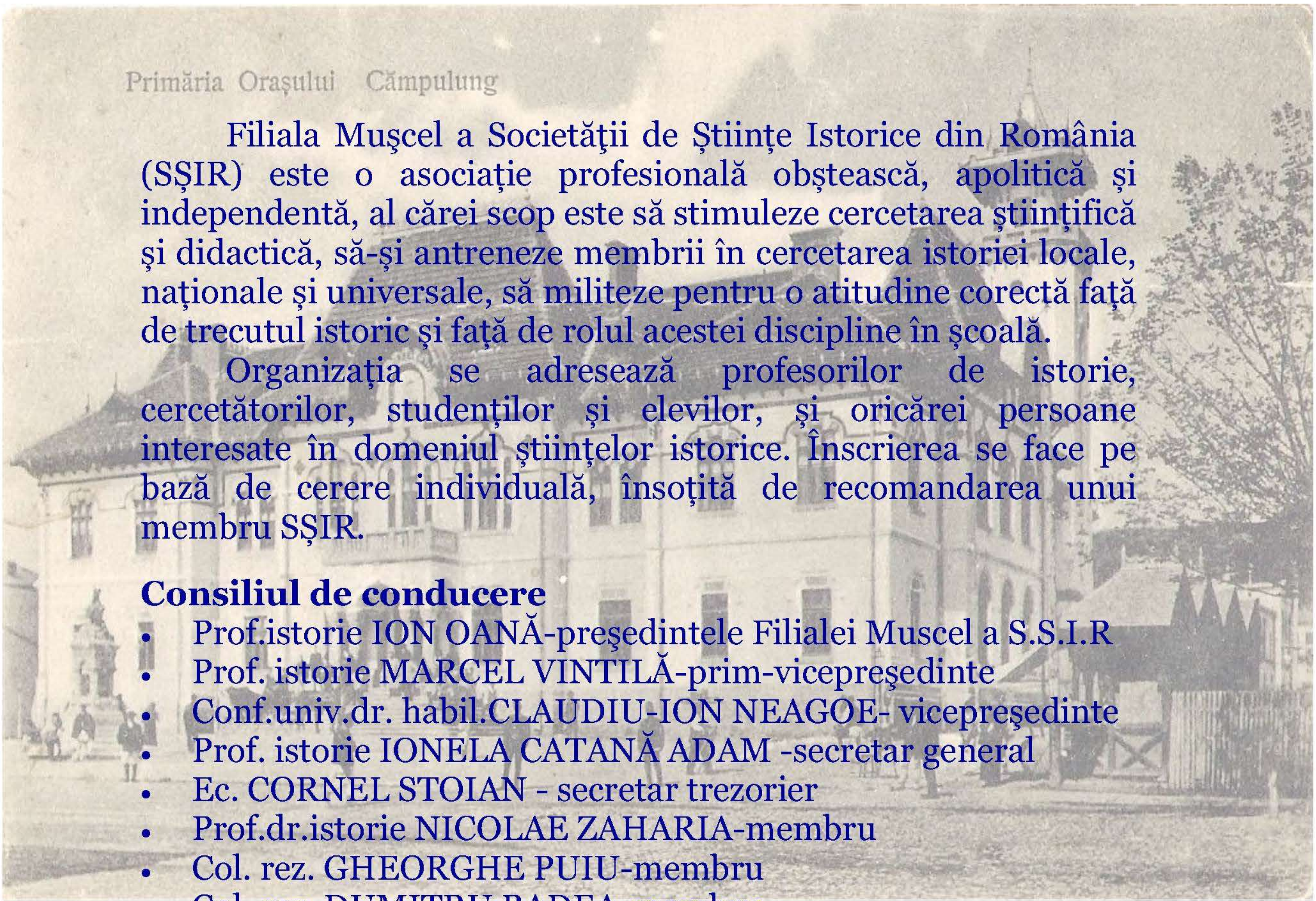
MUSCELUL

Editura Larisa

Filiala Muşcel a Societăţii de Ştiinţe Istorice din România (SŞIR) este o asociație profesională obștească, apolitică și independentă, al cărei scop este să stimuleze cercetarea științifică și didactică, să-și antreneze membrii în cercetarea istoriei locale, naționale şi universale, să militeze pentru o atitudine corectă față de trecutul istoric şi față de rolul acestei discipline în școală.

Organizația se adresează profesorilor de istorie, cercetătorilor, studenților și elevilor, și oricărei persoane interesate în domeniul științelor istorice. Înscrierea se face pe bază de cerere individuală, însoțită de recomandarea unui membru SŞIR.

Consiliul de conducere

- Prof.istorie ION OANĂ-preşedintele Filialei Muscel a S.S.I.R
- Prof. istorie MARCEL VINTILĂ-prim-vicepreşedinte
- Conf.univ.dr. habil.CLAUDIU-ION NEAGOE- vicepreşedinte
- Prof. istorie IONELA CATANĂ ADAM -secretar general
- Ec. CORNEL STOIAN - secretar trezorier
- Prof.dr.istorie NICOLAE ZAHARIA-membru
- Col. rez. GHEORGHE PUIU-membru
- Col. rez. DUMITRU BADEA-membru
- Ing. CONSTANTIN AGRICOLA MIU-membru
- Prof. istorie CLAUDIU-ION CĂLCÎI-membru
- Preot paroh GHEORGHE CÂRSTINA-membru

Comisia de cenzori

- Ec. NICUŞOR ONCIOIU -preşedinte
- Ec. MARIA VLĂJOAGĂ -membru
- Ec. LAURA GRIMALDI-PURNICHI-membru

Colegiul ştiinţific al revistei de istorie „Muscelul"

- Conf. univ. dr. habil. IULIAN ONCESCU – Universitatea „Valahia" din Târgoviște
- Conf. univ . dr. RADU CÂRCIUMARU - Universitatea „Valahia" din Târgoviște
- Conf. univ. dr. CONSTANTIN AUGUSTUS BĂRBULESCU – Universitatea din Pitești
- Lect. univ. dr. ANDREI ALEXANDRESCU - Universitatea din București

Colegiul de redacţie al revistei de istorie „Muscelul"

- Col. rez. DUMITRU BADEA-redactor şef
- Prof.istorie CLAUDIU-ION CĂLCÎI- redactor şef-adjunct
- Prof. teologie (limba franceză) ELENA RAMONA CĂLCÎI-redactor

SOCIETATEA DE ȘTIINȚE ISTORICE DIN ROMÂNIA
FILIALA MUȘCEL - CÂMPULUNG, JUDEȚUL ARGEȘ

MUȘCELUL

REVISTĂ DE ISTORIE

NR. 13 / 2021

Revista de istorie este o revistă care abordează cu prioritate istoria, cultura, civilizația, personalitățile fostului județ Mușcel, județ abuziv desființat la mijlocul sec. XX .

Editura Larisa

ROMÂNIA

1918-2021 | SĂRBĂTORIM ÎMPREUNĂ

COPERTA 1

- stânga sus – sigla Societății de Științe Istorice din România – *Sine et ira studio* în traducere: *Fără ură și părtinire;*
- dreapta sus – sigla fostului județ Mușcel;
- în centru – Primăria Municipiului Câmpulung, fosta Prefectură a județului Mușcel;
- stânga jos – Cetățuia „Negru Vodă” de la Cetățeni- Mușcel;
- dreapta jos - Biserica „Sf. Nicolae” – Popa Savu, din Câmpulung, cu hramul „Buna Vestire” și „Sf. Nicolae”, monument istoric din secolul al XVIII-lea (1760), rezidită în anul 1864.

COPERTA 2

- pe fundal: sus – Vechia primărie a orașului Câmpulung construită în anul 1907; jos – Căminul Cultural „Sarmiza Bilcescu Alimănișteanu” din Voinești, comuna Lerești, sediul Filialei Mușcel a Societății de Științe Istorice din România;

COPERTA 3

- Scrisoarea lui Neacșu din Câmpulung, 1521 (sursa Arhivele Naționale ale României, Serviciul Județean Brașov, fond Primăria Brașov, colecția Stenner slavo-română, nr. 742)

COPERTA 4

- Coperta 1 a cărții „Pe urmele lui Neacșu din Câmpulung - In the footsteps of Neacșu of Câmpulung”, Cluj – Napoca, editura Mega, 2021

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

REVISTA DE ISTORIE, NR. 13 / 2021

Câmpulung Muscel
ISSN 2066-3080
Editura LARISA

TIPOGRAFIA
S.C GIG S.R.L.
EDITURA LARISA
Câmpulung Muscel, jud. Argeș
B.dul. Ion Mihalache, Nr.119
Tel /Fax: 0248/533.454
: 0745.082.021
EDITURĂ
PAPETĂRIE
BIROTICĂ

CUPRINS

COMERȚ ȘI TRANSHUMANȚĂ ÎN CULOARUL RUCĂR-BRAN ÎN SECOLELE XIV-XIX.

prof. Tudor Vlad
Rucăr

„Satul a fost și rămâne pentru deapururi energia nostră vitală”

Valer Ceuca, Gheorghe Bledea

Culoarul Rucăr -Bran are un renume național , atât ca referință geografică, cât și ca spațiu istoric, loc al unor intense schimburi comerciale atât între cele două entități statale medievale de mărime medie, Țara Bârsei și Muscelul pe de o parte, cât și cele două entități statale medievale de mare întindere, Transilvania și Țara Românească pe de altă parte.

Documentarea riguroasă făcută de către cercetători de renume, cât și cercetările inter-disciplinare permanente au reușit să realizeze un contur foarte bine stabilit al acestui spațiu de trecere între entitățile statale anterior menționate.

Deși foarte apropiate din punct de vedere geografic, Rucărul și Branul au avut totuși un destin istoric destul de diferit, dar acest lucru s-a dovedit a avea consecințe pozitive, în final pentru evoluția lor ca localități de capăt , de marcare a unei artere de importanță majoră, pentru Evul Mediu Românesc.Chiar dacă activitatea social-economică a avut un rol extrem de bine definit în acest culoar, prin spațiul mărginit de Rucăr la sud și Bran la nord, s-a desfășurat și o intensă aculturație, un transfer de elemente de cultură și civilizație materială și spirituală românească, în mod prioritar, dar și internațională, aparținând diverselor naționalități care au tranzitat sau au avut o existență sedentară, de conlocuire cu românii.

În ceea ce privește atestările documentare, referitoare atât la activitatea de comerț, cât și la cea de transhumanță, fondul de acte, documente, hrisoave, privilegii comerciale, sau referințe bibliografice dintre cele mai diverse, conturează un peisaj social, economic și istoric care se încadrează cu un loc de prim rang în structura și tiparele civilizației medievale românești, dintr-o perioadă de timp cuprinsă între Evul Mediu dezvoltat și zorii Epocii Moderne.

Din punct de vedere al localizării cronologice Rucărul, are ca primă atestare cronologică ultimul sfert de veac al secolului al XIV lea.La 19 noiembrie 1377, regele Ungariei, Ludovic I, într-un document în care își arată intenția de a aduce Țara Românească sub puterea sa, amintește de hotărârea de a ridica o nouă cetate la Bran, și că în viitor, aici se va lua vamă, iar nu la *Ruffa Arbor* -Pomul Roșu, adică Rucăr, aceasta fiind forma latină a denumirii satului. Deși apare în document relativ târziu, Rucărul era deja sat de vamă domnească apărat de o fortificație -cetatea de pe locul denumit Oratia, încă din secolul al XIII-lea, cetate întemeiată de cavalerii teutoni. (Pârnuță, 1996,p.18-19)

Numeroase documente din întrega perioadă a Evului Mediu, arată rolul extrem de important al acestui sat, ca vamă domnească. Astfel, în anii 1418-1420, Mihail , voievodul Țării Românești, spunea: *„Io Mihail, mare voievod și domn.Scrie domnia mea, slugilor domniei mele din Cetatea Dâmboviței, și vameșilor din Rucăr și Turciu (Bran)și astfel vă poruncește domnia mea, ca să vă feriți de acești brașoveni, să nu-i prădați, ci să le luați vamă dreaptă; mai mult încă, să fiți îngăduitori cu ei….Altfel nu va fi , după porunca domniei mele*”…(Pârnuță, 2004, vol.1,p.6)

…Într-un alt document din 1530, se precizează: *,,De la județul din Brașov și cei 12 pârgari, multă sănătate aducem vouă, vameșilor de la Rucăr.Și drept aceea dau în știrea voastră cum că a venit Mihail din Râjnov, și astfel ni s-a*

plâns înaintea noastră, cum că are de la voi o oarecare năpaste.De aceea vă rugăm ca pe frații noștri, să faceți pentru noi să se facă legea și dreptul, ca să n-aibă supusul vostru pagubă, precum facem supușilor noștri lege dreaptă.Și Dumnezeu să vă bucure, la voi vameșilor din Rucăr".. (Pârnuță, 2004, vol.1, p.17)

Domnitorul Constantin Brâncoveanu în 1706, dă un document prin care stabilește dreptul de judecată a vameșilor din Rucăr și Dragoslavele :, *Milostiiu Bojiiu, Io Constantin Voievod i gospodină pisah Gospodstvomi, voa pârcălabilor de la Rucăr și de la Dragoslavele,către aciasta vă fac domnia mea în știre că aici , la domnia mea spuse părintele Iosif –egumenul de la sfânta mănăstire ot Câmpulung, că au fost obiceiul mai denainte vreme să judece schilerii de la Rucăr și Dragoslavele, iar voi ați venit de ați zis că a fost obicei să vă judecați voi între voi, și neștiind povestea, v-am dat domnia mea voie să vă judecați între voi"...* (Pârnuță, 2004, vol.2, p.17)

Pe lângă potențialul economic dat de statutul său de vamă domnească, Rucărul avea și un mare potențial economic și mai ales pastoral, potențial dat de stăpânirea de către obștea satului a numeroși munți.patrimoniul obștei rucărene a sporit permanent de-a lungul secolelor Evului Mediu, iar dacă în unele perioade locuitorii au fost iobăgiți și părți din proprietăți au fost luate în stăpânire de către mari boieri sau domnitori, au existat și răscumpărări din iobăgie așa cum se prezintă un fragment din Cartea de Moși sau Ocolnița satului din anul 1797.

OCOLNIȚA SATULUI RUCĂR (MUSCEL)
1797(7306) noiembrie 30

,,Adică noi, sătenii moșteni rucăreni, împreună cu preoții iarăși moșteni, cari mai jos ne vom iscăli, scriem si adevărăm cu această credincioasă carte a noastră.

Pentru alegerea moștenirii a tot satul, ne-am strâns bătrâni si cu preoți moșteni la un loc și am făcut sobor înaintea sfintei biserici și așa am socotit între noi cum că ar fi cu dreptatea lui Dumnezeu mai bine a ne împărți moștenirea ce o am avut de obște tot satul, adică din munții ce-am avut până acum moștenii neîmpărțiți și dimprejurul satului și din lături livezile cele de fân, care sânt zapise de cumpărătoare bune și drepte și de moștenire care ni le-au răscumpărat fieștecare moș singură la megieșie și la răscumpărătoarea satului de rumânie, au dat moșii noștri jupânesii Buichii și jupânesii Elinii, fetele doamnei Florica bani gata ughi 1200 galbeni pre tot coprinsul satului din munți din câmp, cu pădurea, cu uscat, cu apa cu tot și din hotarul satului și tot șezutul satului, cu ocină cu tot, după cum scrie hrisovul de răscumpărătoare ce-l avem de la răposatul domn Matei Basarab voievod (de) la leatul 7142 fevruarie 18.

Și această ocolniță s-au făcut cu zisa a tuturor moștenilor și preoților moștenitori.

Și au fost osărduitor și îndreptător de s-au descoperit și s-au îndreptat această alegere ce s-au făcut mai vârtos prin osteneala popei Ion Baștea prin hrisoave i zapise vechi.

Pisah Nițu sin Ezechil Enescu logofăt cu zisa a tot satul." (Pârnuță, 2004, vol.2, p.230)

Localizarea geografică strategică a culoarului Rucăr-Bran a atras din vremuri străvechi atenția stăpânitorilor epocii, fiecare dorind să aibă controlul acestei trecători.

Cavalerii teutoni sunt și cei care primesc în 1211,de la regele Andrei al II-lea al Ungariei, Țara Bârsei-Terra Borza sau Burzenland, ei având obligația de a se stabili în regiune spre a apăra granița de sud-est a Transilvaniei de cumani și pecenegi. Ei ridică o fortăreață la Bran , dar în 1226 sunt izgoniți din regiune.Tot prin actul din 19 noiembrie 1377 regele maghiar Ludovic de Anjou-Ludovic cel Mare , acordă locuitorilor Brașovului-Kronstadt, privilegiul construirii unui castel , care în anul 1388 este finalizat. Acest castel avea și rol de vamă, reținea 3% din valoarea mărfii care intră și iese din Transilvania, dar și de fortăreață la granița estică a Transilvaniei, destinată încercării de a opri extinderea Imperiului Otoman. Rolul castelului de la Bran era extrem de important în Transilvania Evului

Mediu , castelanul fiind ales de către rege dintre sași, iar la sfârșitul secolului al XV lea, comandantul cetății ajunge să dețină și titlul de vice-voievod al Transilvaniei. (castelulbran.ro)

De vreme ce limitele culoarului Rucăr-Bran erau bine asigurate, comerțul și transhumanța au primit un nou impuls de dezvoltare.De remarcat este însă faptul că atât comerțul cât și transhumanța erau influențate direct de drumurile care legau provinciile istorice ale spațiului românesc.

Desigur, din cele mai vechi timpuri păstorii din Țara Bârsei treceau dincolo de munți, pentru a căuta pășuni bogate în văile munților și în toată întinderea șesului, până la stufurile bălții dunărene.

Relațiile comerciale pe care le dezvoltă Transilvania cu Țara Românească și Moldova sunt o urmare firească a evoluției economiei interne a fiecăreia dintre ele , precum și a apropierii lor din punct de vedere geografic. Transilvania, mai evoluată economic decât celelalte două țări române, va găsi aici un loc de unde se putea face aprovizionarea cu materii prime .(Oltean, 2010, p.61)

Comerțul se intensifică permanent începând cu secolul al XV lea , drept dovadă fiind și numeroasele documente care atestă acest lucru.În anii 1409 Domnitorul Mircea cel Bătrân acordă un nou privilegiu de comerț negustorilor din Polonia și Lituania, confirmă prevederile privilegiului mai vechi și face precizări referitoare la taxele vamale și la mărfurile aduse în Țara Românească.În 1413 la data de 25 august , același domnitor încheie un tratat de comerț cu brașovenii, cu detalii referitoare la produsele care făceau obiectul negoțului cu Țara Românească.(Matei, 1972, p.85-86)

Și Ștefan cel Mare face același lucru în 1458 cu negustorii brașoveni, fapt care permite numeroaselor ateliere și manufacturi din Brașov să se dezvolte din ce în ce mai mult și implicit să crească volumul mărfurilor , o mare parte dintre ele fiind tranzitate și spre Țara Românească prin culoarul Rucăr-Bran.(Matei, 1972, p.95)

Brașovul își continuă activitatea sa meșteșugărească, prin înființarea în 1546 a unei mori de hârtie, de către negustorii brașoveni Hans Fuchs și Johanes Benkner.Această fabrică va livra hartia necesară activității tipografice și în țara Românească.(Matei, 1972, p.121)

Chiar dacă Brașovul ca centru de comerț și meștesuguri era un mare furnizor de mărfuri care treceau prin vama de la Bran, vama permanentă a Țării Românești era la Rucăr.Venind dinspre Brașov-Bran drumul comercial intra,așadar, în Țara Românească pe la Rucăr și Dragoslavele,spre a face primul popas important la Câmpulung.(Murgescu, 1996,p.109)

Analiza extrem de amănunțită a cercetătorului Ștefan Meteș arată același lucru:

„Al patrulea drum de negoț e cel care pleca din Brașov prin Brașovul-vechiul la stânga pe șesul îngustat de dealuri și munți sub cetatea Râjnovului, păzită pela 1565 „cu câțiva români " – care și ajunsese un târgușor , fiindcă era la acest drum de negoț - trecea prin pasul Branului în Țara Româneasca. La Bran se ridicase o cetate de pază a drumului , unde se lua și vamă dela mărfurile importate sau exportate din Brașov. Cetatea Branului, fiind proprietatea regilor Ungariei, apoi a principilor Ardealului , ei o arendau când unuia când altuia dintre nobilii unguri si Brașovenilor, care, cum vom vede , aveau adeseori neînțelegeri cu Domnii munteni, fiindcă supușilor acestora , le lua prea mare vamă sau îi jăfuiau de bani și marfă oamenii castelanului de Bran.

Brașovul numai datorită acestui drum , viu cercetat în preajma căruia se aciuase și capitala Țerii-Românești: Târgoviște, unde resida Vodă cu curtea sa de boieri, -putu să se ridice la acea mare înflorire comercială si indusrială, și la acea mare bogăție materială, dândui de multe ori un rol hotărîtor în afacerile Ardealului și ale Țerii- Românești, cu care avea cele mai întinse și mai puternice legături zilnice, prin cari s-au câștigat puterea și strălucirea de odinioară Brașovul săsesc.

Trecând muntele prin pasul Branului drumul mai departe întovărăşa apa Dâmboviței

, pe al cărei mal drept se ridicaseră cele dintâi popasuri , unde odihniau negustorii si vitele lor obosite, pentru reîmprospetare puterilor la calea cea grea și lungă.În aceste popasuri : la Rucăr, de unde veneau la Brașov în 1503 neguștorii și cărăușii : Vlad , Bota și Mihail , și cea mai jos la Dragoslavele – foarte probabil aceasta e Cetatea Dâmboviței ridicată de Teutoni și așa de adeseori amintită și în privilegiile de negoț- stăteau vameșii lui Vodă, cari luau vama pentru mărfurile trecăatoare prin aceste localități . Dela Dragoslavele calea atinge și târgușorul întemeiat de Cavalerii Teutoni la începutul veacului al XIII –lea : Câmpulungul, localitate unde fiul lui Mircea Cel Bătrân, Mihail Vodă sau Dan Vodă al II-lea pune o nouă vamă, pe care însă Radu Praznaglava pe la 1422 la rugarea Brașovenilor o desființează. La 4 Aprilie 1427 însuși , Împăratul Sigismund se află în acest oraș pentru a restabili pe Dan Vodă în scaun, dându-i privilegiul de scutire pentru proviziile trebuitoare minerilor săi.

Un document al lui Gheorghe Duca Vodă din 12 Martie 1674 ne spune , că drumul pe la Rucăr era rezervat mai mult pentru solii, cari mergeau sau veniau dela Vodă din Târgoviște apoi București si pentru calătorii cari străbăteau Țara Românească. E drept că , pe aceasta cale dela Rucăr mergeau soliile și călătorii străini, dar totuși ea are însemnătate înainte de toate pentru circulația vie și zilnică comercială ce se face între cele două țeri vecine din timpurile cele mai îndepartate, cum se va arăta mai departe." (Meteș, 1921, p.17-19)

Amploarea schimburilor comerciale în spațiul românesc mai este dată și de marile axe comerciale interne.Una dintre aceste axe era pentru Țara Românească alcătuită din drumurile care uneau porturile de la Dunăre cu cele două orașe săsești, Sibiul și Brașovul.De la acesta din urmă, negustorii plecau spre Brăila, pe drumul Buzăului, al Teleajenului, al Prahovei-de la Comarnic în sus.Drumul părăsea însă albia, urcând pe plai, foarte mulți mergeau pe la Bran, prin Rucăr și Câmpulung. (Ghelasse, 1944, p.160)

Drumurile comerciale, drumurile de migrație sau drumurile transhumanței , denumite și „drumurile oilor", aveau o direcție radiară, cu plecare din satele pastorale, carpatice sau din imediata apropiere a munților Carpați, și cu puncte terminus aflate uneori și la 1000 km distanță.Ele urmau văile apelor, cât și plaiurile și cumpenele apelor; în zona muscelelor Câmpulungului, drumurile din lungul dealurilor și munților se numesc și astăzi ***plaiul oilor.***Orientarea pe aceste drumuri nu era o treabă ușoară.Adesea pe drumurile pastorale ciobanii ridicau cruci de piatră, care serveau la orientarea turmelor și aprecierea distanțelor, nu prin numărarea kilometrilor parcurși , ci prin monumentele memoriale.(Sireteanu, 2017, vol.3 p.11)

Transhumanța s-a practicat pe tot cuprinsul spațiului românesc.Pe nesfârșitele drumuri ale oilor, inntrate în memoria locală și presărate cu cruci de piatră, turmele erau duse la iernat spre stepele din vestul și sud –estul României, Bărăganul fiind stepa cea mai întinsă din România, ajungând până la bălțile Dunării.(Ghinoiu, 2003, p.162-163)

Spațiul in care s-a desfașurat pastoritul mocanilor brăneni cuprinde locurile de pășunat din sat, poienile din paduri , golurile de munte aparținatoare Branului sau de peste munți, drumurile transhumanței pastorale și locurile pentru iernat din câmpie.

Locuitorii satelor din zona Bran au practicat –potrivit criteriului ariei teritoarelor de răspândire – trei tipuri de păstorit:

a)păstoritul pendular cu văratul la munte și iernatul în sat , tip de păstorit la care participa întreaga familie.

b)păstoritul transhumant, caracterizat prin văratul turmelor în munte și iernatul in câmpie la care participa numai ciobani angajați „cu anul" pentru îngrijirea turmelor de animale sau care făceau parte din familia mocanului, proprietarul turmei.

c)păstoritul local, în hotarul satului, care era practicat in satele Branului de Sus , în Șirnea și Fundata prin organizarea stânilor pe pășunile din sat, proprietate devălmașă.

Brănenii au pendulat între munții Bucegi și Piatra Craiului și din Pănicerul Sohodului până la Pasul Strunga

Spațiul pastoral brănean cuprinde și fânețele și pășunile din zona hodăilor, din hotarul satului, cu drumurile și potecile de plai care le leagă de globul de munte destinat văratului. (Praoveanu, 2019, p.33)

Sfârșitul secolului al XVIII lea, constituie perioada de apogeu în practicarea transhumanței, perioadă care se va prelungi însă și în prima jumătate a secolului al XIX lea.Un grup de oieri, mari proprietari din zona Branului, încep să arendeze de la domnitorii și boierii din Țara Românească, pășuni pe versantul sudic și chiar pe cel estic al Carpaților Meridionali.Pe parcursul timpului, condițiile de arendare a munților, evoluează în raport direct cu dezvoltarea comerțului și a piețelor interne și externe de desfacere a produselor pastorale.Andrei Veress remarca în lucrarea „Păstoritul ardelenilor,în Țara Românească și Moldova" că:„Până la 1630 păstorii din Țara Bârsei plăteau proprietarilor de munți o arendă în bani sau în natură, după învoială, iar vistieria domnească nu le cerea nici un fel de dijmă.(Morariu, Stoica, 1981, p.21-22)

Colibașii de din sus de Bran-consemnează un document din 1771-trăiesc timp de pace în Țara Românească de unde își aduc nu numai alimentele lor , ci și vitele și le duc acolo la iernat, iar unii își duc și vara oile la pășunat.Un document din 1843 menționează că brănenii au închiriat munții Rucărului și Dudele mari de la Dâmbovița.Șirnenii închiriau prin licitație, cu plata *„în brânză"* de la musceleni, munții Fundurile și Grindu aparținând boierului Gogu Baștea Ionescu din Rucăr, munții Colți și Valea Speriată, proprietatea boierului Moise Bunescu din Rucăr. (Praoveanu, 2019, p.56)

Aceiași colibași brăneni la 1788 arendaseră de la boierul Cârstica din Târgoviște, niște munți pentru pășunatul cu suma de 1077 lei.(Meteș, 1925,p.108)

Circulația intensă dinspre Transilvania spre Țara Românească a mai avut și un alt efect deloc de neglijat și anume acela al unor valuri masive de emigrări, din cauze social-economice, politice sau religioase.Emigranții în Principate,erau cunoscuți cu numele de:mocani sau bârsani, cei din jurul Brașovului, țuțuieni cei din satele dinspre munte din jurul Sibiului, așa-numiții mărgineni, toți aceștia erau oieri; dar numele cel mai larg răspândit era de ungureni, în înțelesul de origine de sub stăpânirea ungurească: Transilvania și Ungaria.

Satele întemeiate și locuite numai de ei s-au numit Ungureni, în altele s-au așezat într-o parte a satului, cu pămânenii, și atunci partea lor se numea cu numele vechi al satului adăugat și cu Ungureni.În Argeș avem astfel satele Albești –Ungureni, Bădenii-Ungureni, Uda-Ungureni, Căpățânenii-Ungureni, Ceparii-Ungureni, Cerbu-Ungureni, Oeștii-Ungureni, și Valea Ungurenilor, iar în Muscel avem Berevoieștii-Ungureni.

Oricât de izolate ar părea regiunile pastorale, transhumanța prezintă în linii mari, unitate și un sens definit care nu poate fi înțeles decât în lumina prefacerilor pe care le-a favorizat:Întreținerea legăturilor dintre românii trăitori sub diferite stăpânir, mișcările de populație angrenate de oieri în timpul deplasărilor periodice, circulația valorilor și omogenizarea limbii și a obiceiurilor, , răspândirea producțiilor populare cu ce au acestea mai de preț,toate acestea sunt numai o parte din șirul marilor împliniri care ne arată că acest fenomen pastoral reunește în ansamblul său câteva secole de istorie socială românească.(Sireteanu, 2017, vol2, p.38)

În îndelungata și frământata istorie a acestor locuri, culoarul Rucăr-Bran are merite de necontestat la nivel național. Sub aspectul structurilor de istorie, cultură și tradiții existente între cele 2 țări, acest culoar a permis o osmoză spirituală excepțională, pentru dezvoltarea culturii tradiționale românești.

În contemporaneitate, revalorizarea prin cercetarea interdisciplinară a acestui spațiu în egală măsură geografic și istoric aduce beneficii majore pentru înțelegerea unor aspecte de prim ordin pentru civilizația românească.

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

CEUCA VALER, BLEDEA GHEORGHE-*Ţara Durerilor,* Editura ziarului „Desrobirea", Sfântu Gheorghe, 1944

GHELASSE I.ION- *Mocanii-importanţa şi evoluţia lor social-economică în România,* Institutul de arte grafice „Tiparul Românesc", Bucureşti, 1941

GHINOIU.I coordonator, *Atlasul Etnografic Al Romaniei-* Vol.II, Ocupațiile Editura Academiei Române, Regia Autonomă „Monitorul Oficial'', Bucureşti, 2003

MATEI HORIA, *Istoria României în date* , Editura Enciclopedică Română , București, 1972

METEȘ ȘTEFAN-*Emigrări românești din Transilvania în secolele XIII-XX.* Editura Științifică Bucureşti ,1971

METEȘ ȘTEFAN-*Păstori ardeleni în principatele române* Editura Librăriei Diecezane Arad ,1925

METEȘ ȘTEFAN-*Relațiile comerciale ale Țerii Românești cu Ardealul până în veacul al XVIII lea,* Tipografia lui W.Kraft Sighișoara,1921

MORARU OLIVIA, STOICA GEORGETA-*Zona etnografică Bran* , Editura Sport-Turism, București,1981

MURGESCU COSTIN-*Drumurile unității românești,* Editura Enciclopedică, București 1996

OLTEAN VASILE -Configurația istorică și bisericească a Brașovului, sec.XIII-XX, Editura Andreiana, Sibiu,2010

PÂRNUŢĂ GH., RĂUȚĂ MIHAI- *Tezaurul documentelor comunei Rucăr-Muscel județul Argeș, vol.1-2, Editura Făt-Frumos, București, 2004*

PÂRNUŢĂ GH., TRÂMBACIU ȘTEFAN - *Tezaurul documentelor comunei Rucăr-Muscel județul Argeș, vol.3, Editura Făt-Frumos, București, 2005*

PÂRNUŢĂ GH.-*Rucăr-Muscel-Istoric, Case Memoriale, Amintiri ,-* Editura „Vasile Cârlova", Bucureşti ,1996

POPESCU SIRETEANU ION-*Termeni păstorești în limba română, vol.1,2,3,* Editura Alfa, Iași, 2003

PRAOVEANU IOAN-*Așezările Brănene-* Editura Etnologică, București,2019

PRAOVEANU IOAN-*Ocupațiile, sărbătorile și obiceiurile populare din satele brănene* - Editura Etnologică, București,2019

Nota autorului : Studiul a fost prezentat și la Al XIV – lea Simpozion Internaţional CUCUTENI 5000 REDIVIVUS IAŞI, 21-22 noiembrie 2019

DESPRE ASCENSIUNEA LUI NEAGOE BASARAB LA DOMNIA ŢĂRII ROMÂNEŞTI, ÎN 1512

Conf. univ dr. habil. Claudiu-Ion NEAGOE
Universitatea din Piteşti

Înainte de 23 ianuarie 1512, boierii Craioveşti reveneau în Ţara Românească, din scurta lor pribegie la sud de Dunăre, însoţiţi de sangeacbeyul de Nicopole, Mehmed bey, fiul lui Mikhâloglu Ali bey[1]. Potrivit celei mai vechi variante a *Letopiseţului Ţării Româneşti* (datând, după unele opinii, din 1525[2], iar după altele din perioada 1568-1577[3]), Craioveştii „strânseră câteva semi de oaste" şi, cu ajutorul lui „Mehmed bei, ce-i zicea Mihaioglu", au venit la Bucureşti şi au „făcut cu Vlăduţ vodă [Vlad cel Tânăr] răboiu mare"[4]. Trădat de unii dintre boierii săi, Vlad cel Tânăr a fost prins şi decapitat. Însă, variantele târzii ale cronicii muntene, datând din a doua jumătate a secolului al XVII-lea şi începutul veacului al XVIII-lea, consemnează faptul că lupta dintre oastea Craioveştilor şi cea a lui Vlad cel Tânăr s-a dat „lângă oraşul Bucureşti"[5] sau mai exact „la Văcăreşti, de jos de Bucureşti"[6]. Prins şi dus la Bucureşti, Vlad cel Tânăr ar fi fost decapitat de însuşi Mehmet bey „supt un păr"[7]. În zilele următoare, Mehmed bey a instalat ca domn pe Neagoe, cunoscut la acea vreme drept „fiul lui Pârvu (*Pârvu-oglu*)"[8], dându-i acestuia „steag cu vârf aurit" (*altin başli sandjak*) şi veşmânt de preţ sau „burcă" (*bürk*)[9].

Atât „arz-ul" lui Hasan paşa, beylerbey de Rumelia, cât şi cel al boierilor munteni, adversari ai Craioveştilor, care au fost trimise la Înalta Poartă, la scurtă vreme după instalarea pe tron a lui Neagoe Basarab, consemnează faptul că acest domn era unul „fără origine" (*harmzade*)[10] sau altfel spus nu era „fiu de domn" (*Beyoglu*)[11]. Or, acest lucru i-a făcut pe unii să-l considere pe Neagoe Basarab drept „primul domnitor ridicat dintre rândurile boierimii"[12]. Majoritatea istoricilor de până acum au susţinut însă, fără rezerve, decendenţa domnească a lui Neagoe, el fiind considerat fiul natural al lui Basarab cel Tânăr, zis şi Ţepeluş, din legătura ilegitimă cu Neaga din Hotărani[13]. Alexandru Alexianu, de pildă, l-a considerat pe Neagoe ca fiind „feciorul din flori" al lui Basarab cel Tânăr Ţepeluş[14].

---

[1] Claudiu Neagoe, „Prima încercare de transformare în paşalâc a Ţării Româneşti: episodul Mehmed Bey (1522)", în *Danubius*, vol. XXII, Galaţi, 2004, p. 26, notele 14 şi 15.

[2] Vezi pe larg la Pavel Chihaia, „Cine a fost ‹‹Negru Vodă››, întemeietor de cetăţi şi ctitor de biserici", în *Pagini de veche artă românească*, vol. I, Bucureşti, 1970, p. 116-118.

[3] Ştefan Andreescu, „Consideraţii cu privire la data primei cronici a Ţării Româneşti", în Idem, *Istoria românilor. Cronicari, misionari, ctitori*, Ediţia a doua revăzută şi adăugită, Cluj-Napoca, Editura LIMES, 2007, p. 33.

[4] „Letopiseţul Ţării Româneşti (sec. XVI)", în *Literatura română veche*, vol. I, ediţie de George Mihăilă şi Dan Zamfirescu, Bucureşti, Editura Tineretului, 1969, p. 226.

[5] *Istoria Ţării Româneşti 1290-1690. Letopiseţul Cantacuzinesc*, ediţie critică de C. Grecescu şi D. Simonescu, Bucureşti, Editura Academiei R. P. R., 1960, p. 22.

[6] Radu Popescu vornicul, *Istoriile domnilor Ţării Româneşti*, ediţie critică de Const. Grecescu, Bucureşti, Editura Academiei R. P. R.,1963, p. 29.

[7] *Letopiseţul Cantacuzinesc*, p. 22; Radu Popescu vornicul, *Istoriile*, p. 29.

[8] Fapt consemnat în „raportul" (*arz*) trimis prinţului Selîm de Hasan paşa, beylerbey de Rumelia, după data de 23 ianuarie 1512; Mustafa A. Mehmet, „Două documente turceşti despre Neagoe Basarab", în *Studii. Revistă de Istorie*, tom. 21, nr. 5, 1968, p. 926.

[9] *Ibidem*.

[10] *Ibidem*.

[11] *Ibidem*, p. 928.

[12] Petru Demetreu Popescu, *Basarabii*, Bucureşti, Editura Albatros, 1989, p. 149.

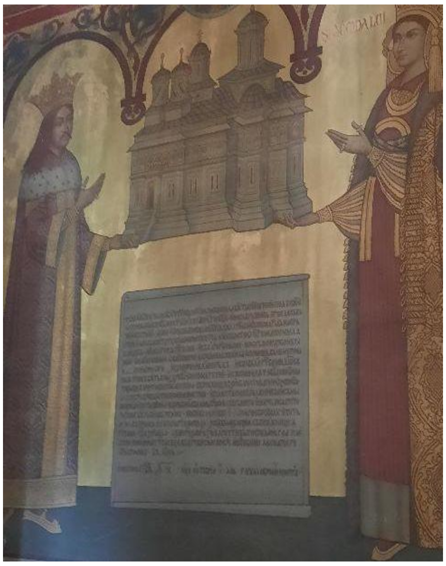
[13] Întreaga discuţie privind descendenţa domnească a lui Neagoe Basarab, pe larg la: Constantin Rezachevici, *Cronologia critică a domnilor din Ţara Românească şi Moldova, a. 1324 – 1881*, vol. I: Secolele XIV-XVI, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2001, p. 143-144.

[14] Alexandru Alexianu, *Acest ev mediu românesc. Însemnări de iconografie şi artă veche pământeană*, Bucureşti, Editura Meridiane, 1973, p. 116.

Născut în cursul anului 1481, cel mai probabil în cea de-a patra domnie a lui Basarab cel Tânăr (16 august 1481 – 23 martie 1482), Neagoe a fost crescut şi educat în familia lui Pârvu Craiovescu, mare vornic (23 martie 1482)[15], care se căsătorise, cel mai probabil din porunca lui Basarab Ţepeluş vodă, cu Neaga din Hotărani[16].

După cât se pare, Neagoe a fost implicat încă din tinereţe în treburile politice şi administrative ale ţării. La numai 20 de ani, el apare menţionat în documentele interne din vremea domniei lui Radu cel Mare (1495-1508), în dregătoria de mare postelnic (15 decembrie 1501-19 iunie 1509)[17]. Ulterior, sub domnia lui Vlad cel Tânăr, Neagoe a ocupat dregătoria de mare comis (24 aprilie 1510 – 28 noiembrie 1511)[18], el având în grijă grajdurile şi caii domneşti[19].

În cursul anului 1504, călugărul Maxim[20], ştiind probabil că Neagoe era „fiu de domn" şi că, mai devreme sau mai târziu, acesta avea să ajungă în scaunul de domnie, a pus la cale căsătoria nepoate sale, Miliţa (Meliţa), zisă şi Despina, fiica lui Jovan Branković, ultimul despot sârb de Srem (1496-1502)[21]. Cu Miliţa Despina, Neagoe Basarab a avut trei băieţi, anume pe Teodosie († ian. 1522), Ioan († 1515) şi Petru († 1520) şi trei fete, respectiv Ruxandra, Stana şi Anghelina († 1519)[22].

Neagoe Basarab și Milița Despina,
Portrete din pronaosul bisericii mănăstirii Curtea de Argeș
(Foto, Claudiu Neagoe)

Ajuns în scaunul domnesc al Ţării Româneşti, Neagoe Basarab avea să se intituleze chiar în primul document redactat în cancelaria sa, respectiv într-un act de întărire acordat mănăstirii Cutlumuz, la 20 februarie 1512, „Io Basarab voievod şi domn"[23], iar într-

[15] Nicolae Stoicescu, *Dicţionar al marilor dregători din Ţara Românească şi Moldova, sec. XIV-XVII*, Bucureşti, Editura Enciclopedică Română, 1971, p. 18.

[16] Dan Pleşia, „Neagoe Basarab. Originea, familia şi o scurtă privire asupra politicii Ţării Româneşti la începutul veacului al XVI-lea (I)", în *Valachica. Studii şi materiale de istorie şi de istorie a culturii*, Bucureşti, Târgovişte, 1969, p. 53.

[17] Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, p. 74. În chip nejustificat în opinia noastră, *Viaţa Sfântului Nifon*, avându-l ca autor pe Gavriil, cârmuitorul mănăstirilor de la Athos (*protos*), consemnează faptul că pe la 1504-1505 Neagoe ar fi fost „mai mare peste vânători" (Gavriil Protul, "Viaţa şi traiul sfinţiei sale părintelui nostru Nifon, patriarhul Ţarigradului", în *Literatura română veche*, vol. I: 1402-1647, p. 76). Relativ recent am subliniat netemeinicia acestei informaţii (Claudiu Neagoe, „Vânătorii domneşti în Ţara Românească şi Moldova (secolele XVI-XVIII)", în *Revista de Istorie Militară*, nr. 1-2/2018, p. 9).

[18] Nicolae Stoicescu, *op. cit.*, p. 74.

[19] *Instituţii feudale din Ţările Române. Dicţionar*, coordonatori: Ovid Sachelarie şi Nicolae Stoicescu, Bucureşti, Editura Academiei R. S. R., 1988, p. 111-112.

[20] Este vorba de Dorde Branković (n. 1461- m. 1516), despot de Srem, între anii 1486-1496 (Ştefan Stareţu, „Ultimii Brankovici – acţiuni şi înrudiri în secolele XV-XVI", în volumul *Cultură, istorie şi societate*, vol. VI, editat de Ştefan Ştefănescu şi Claudiu Neagoe, Bucureşti, Editura Ars Docendi, 2017, p. 67.), o mică regiune sârbească încă necucerită de turci, care s-a călugărit în 1496 sub numele de Maxim (Ştefan Ştefănescu, *Ţara Românească de la Basarab I „Întemeietorul" până la Mihai Viteazul*, Bucureşti, Editura Academiei R. S. R., 1970, p. 77), lăsând conducerea Sremului, fratelui său Jovan Branković (Manole Neagoe, *Neagoe Basarab*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1971, p. 230). Între anii 1505/1507-1509 a fost mitropolit al Ţării Româneşti (George I. Gibescu, *Istoricul Mitropoliei Ungro-Vlahiei şi mitropoliţii Ţării Munteneşti*, Bucureşti, 1907, p. 57).

[21] Ştefan Stareţu, "Dinastia Brankovicilor şi rolul ei în spaţiul românesc (secolele XV-XVI)", în volumul *Cultură, istorie şi societate*, vol. V, editat de Ştefan Ştefănescu şi Claudiu Neagoe, Bucureşti, Editura Ars Docendi, 2016, p. 112.

[22] Constantin Rezachevici, *op. cit.*, Planşa I[1]. Basarabii (1): Urmaşii direcţi ai lui Basarab I şi ramura Dăneştilor.

[23] *Documenta Romania Historica*, B. Ţara Românească (în continuare: *DRH*, B), vol. II (1501-1525), îngrijit de

o poruncă domnească, datată 15 martie 1512, „Io Basarab voievod [...] fiul bunului Basarab voievod [cel Tânăr]”[24]. Aşadar, prin tatăl său natural, Basarab cel Tânăr, Neagoe Basarab se trăgea din ramura basarabă a Dăneştilor[25].

Pentru a dobândi recunoaşterea Înaltei Porţi, noul domn a sporit haraciul Ţării Româneşti de la 8000 la 12000 de galbeni[26]. Drept urmare, Neagoe Basarab s-a putut bucura, încă de la început de sprijinul turcilor, fapt dovedit chiar de un document otoman, în fapt o copie a unei „scrisori”, trimisă de Neagoe vodă Basarab la Înalta Poartă în vara anului 1512, care face referire la respingerea cu succes a unei incursiuni a pretendentului Mircea, fiul lui Mihnea cel Rău[27]:

„[...] arătasem la Înaltul Prag precum că Mihnea-oglu Mircea, strângând, cu averea (*mal*) rămasă de la tatăl său, mulţi levenzi[28] de la unguri, se gândeşte să vină asupra noastră, iar noi, la rândul nostru, porniserăm cu oastea noastră spre munţi (*balkan*) pentru a ne înfrunta cu el. Acum, sus-numitul Mircea, venind, ne-a atacat pe neaşteptate iar noi, la rândul nostru, înfruntându-ne cu el, ne-am luptat şi ne-am războit, aşa cum trebuie, pentru padişahul cel ocrotitor al lumii. În cele din urmă, cu ajutorul preaînaltului Allah şi cu eforturile mari ale înălţimii sale padişahului şi ale paşalelor (*paşayan*) mari, Mircea a fost înfrânt şi zdrobit într-o clipă [...]”[29].

Pretendentul Mircea, de fapt fostul domn al Ţării Româneşti, Mircea al III-lea (a. Octombrie 1509 – a. 26 ianuarie 1510), fiul lui Mihnea cel Rău[30], refugiat la Sibiu, încercase şi cu un an înainte, mai precis după 10 ianuarie 1511, să redobândească tronul Ţării Româneşti, însă a fost înfrânt de oastea lui Vlad cel Tânăr, domn la acea vreme, în lupta de la Gherghiţa[31].

Mai apoi, la începutul domniei lui Neagoe Basarab, înainte de 19 iulie 1512, Mircea al III-lea a organizat o nouă expediţie pentru redobândirea scaunului domnesc de la Târgovişte, tot cu sprijin unguresc. Însă şi de această dată a fost înfrânt. Potrivit lui Nicolae Iorga, lupta dintre Neagoe vodă şi pretendentul Mircea s-ar fi dat în cursul lunii iulie 1512[32], în orice caz înainte de 19 iulie, când János Zápolya avea să le comunice bistriţenilor despre refugierea lui Mircea la cetatea Ciceu[33].

Beneficiind de sprijinul bey-lor otomani de margine şi implicit de sprijinul Înaltei Porţi, Neagoe Basarab a reuşit să-şi păstreze şi, totodată, să-şi consolideze domnia. Potrivit *Letopiseţului Cantacuzinesc*, Neagoe vodă „au domnit cu bună pace, până au murit în domnie. Şi l-au îngropat în sfânta şi minunata mănăstire lui, în Argeş”[34]. La 15 septembrie 1521, acest domn se stingea din viaţă şi era înmormântat la

---

Ştefan Ştefănescu şi Olimpia Diaconescu, Bucureşti, Editura Academiei R. S. R., 1972, p. 198-199, nr. 98.
[24] *Ibidem*, p. 200, nr. 99.
[25] Constantin Rezachevici, *op. cit.*, Planşa I[1]. Basarabii (1): Urmaşii direcţi ai lui Basarab I şi ramura Dăneştilor.
[26] Mihai Berza, „Haraciul Moldovei şi Ţării Româneşti în sec. XV-XIX”, în *Studii şi Materiale de Istorie Medie*, vol. II, Bucureşti, 1957, p. 28.
[27] *Documente turceşti privind istoria României*, vol. I: 1455-1774, volum întocmit de Mustafa A Mehmed, Bucureşti, Editura Academiei R. S. R., 1974, p. 9, doc. nr. 8.
[28] Aici cu sensul de mercenari. Despre prezenţa unor mercenari străini în oştile româneşti, cunoscuţi sub numele generic de *levenţi*, a se vedea, pe larg, în articolul nostru apărut relativ recent: Claudiu Neagoe, „O categorie de mercenari din oştile româneşti mai puţin cunoscută: levenţii (secolele XVII-XVIII)”, în *Revista de Istorie Militară*, nr. 5-6, 2018, p. 9-15.
[29] *Documente turc*, vol. I, p. 9, doc. nr. 8.
[30] Constantin Rezachevici, *op. cit.*, p. 137.
[31] *Letopiseţul Cantacuzinesc*, variantele de la p. 20 („iar când au fost la un an din domnia lui Vlăduţă vodă venit-au Mircea vodă, feciorul Mihnii vodă Dracea din Ţara Ungurească cu mulţi unguri de au făcut cu Vlăduţă vodă mare războiu la târgul Gherghiţii. Arătatu-s-au Pârvuleştii cu mare vitejie şi au biruit pe Mircea vodă şi mulţi unguri au perit”) şi 205 („Apoi Mircea vodă, fecior Mihnii vodă Dracii, au venit din Ţara Ungurească cu muţime de ungureni de au făcut cu Vlăduţă vodă mare războiu la târgu din Gherghiţa. Arătatu-se-au Pârvuleşti cu mare vitejie şi au biruit pre Mircea vodă şi mulţi ungureni au perit”).
[32] Nicolae Iorga, „Pretendenţi domnesci în secolul al XVI-lea”, extras din *Analele Academiei Române. Memoriile Secţiunii Istorice*, s. II, tom. XIX, 1898, p. 208.
[33] „*Accepismus Wayvodam Merche, qui hisce diebus a nobis clandestine aufugit, castrum Chycho...*”; Eudoxiu de Hurmuzaki, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. XV: Acte şi scrisori din arhivele oraşelor ardelene (Bistriţa, Braşov, Sibiu), Partea I: 1358-1600, publicate de Nicolae Iorga, Bucureşti, 1911, p. 220, doc. nr. CCCXCIX.
[34] *Letopiseţul Cantacuzinesc*, p.42.

Argeş, în măreaţa sa ctitorie, fapt consemnat de altfel chiar pe piatra sa mormântală de marmură: „† A răposat robul lui Dumnezeu, Io Neagoe voievod şi domn a toată Ţara Românească şi al Podunaviei, luna septembrie 15 zile, în anul 7029 [...]; a domnit 9 ani şi jumătate”[35].

Piatra de mormânt
a lui Neagoe Basarab Voievod, 1521
(sursa: Constantin Bălan, *Inscripţii medievale şi din Epoca Modernă a României. Judeţul istoric Argeş (sec. XIV-1848)*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1994, p. 223)

Mănăstirea de la Curtea de Argeș (1801).
după William Watts, preluată din
Views in Turkey in Europe and Asia compresing Romelia, Bulgaria, Walachia, Syria and Palestina, selected from the collections of Sir Robert Ainslie, London, 1801
(sursa: *THE ROMANIAN WORLD IN IMAGES, XV-XIX centuries/ LUMEA ROMÂNEASCĂ IN IMAGINI; SECOLELE XV-XIX*, interactiv CD-ROM, NOI Media Print)

[35] Constantin Bălan, *Inscripţii medievale şi din Epoca Modernă a României. Judeţul istoric Argeş (sec. XIV-1848)*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1994, p. 222, nr. 240.

MARII PROPRIETARI FUNCIARI DIN JUDEȚUL MUSCEL ȘI PATRICIATUL DIN ORAȘUL CÂMPULUNG ÎN ANUL 1857

Arh.insp.sup. Aurel RADU
Arhivele Naționale-Serviciul Județean Argeș

În conformitate cu prevederile stabilite prin Tratatul de la Paris[1] din anul 1856, Divanul Ad-hoc al Țării Românești, din care făceau parte delegați ai bisericii, ai marii boierimi, ai burgheziei și ai țăranilor clăcași, urma ca la 8 octombrie 1857 să-și exprima voința cu privire la organizarea viitoare a principatului.

Pentru desemnarea delegaților, în Buletinul Oficial din anul 1857 s-au publicat liste nominale (electorale) cu boierii proprietari de moșii mai mari de 334 de hectare (300 falce[2] lucrătoare) din județul Muscel și cu patriciatul urban din Câmpulung cu drept de a alege deputați/delegați în Divanul Ad-hoc al Țării Românești.

***

DISTRICTUL MUȘCEL

Listă de boierii și fiii de boieri proprietari de moșii cu întindere cel puțin de 300 falce lucrătoare și cu venit liber de ipotecă, care au drept de alegători, și din care nu se mai pot alege doi deputați ai districtului pentru Divanul Ad-hoc. Anul 1857.

1. Nae sin sedarul N. Rucăreanu.
2. Pitarul Dimitrie Rucăreanu.
3. Pitarul Mihail Rucăreanu.
4. Pitarul Nicolae Nicolau.
5. Paharnicul Gheorghe Baldovin.
6. Pandele sin serdarul N. Rucăreanu.
7. PitarulGrigorie Apostolescu.
8. Aga Nicolae Crețulescu.
9. Postelnicul Ștefan Golescu.
10. Pitarul Costandin Moraitul.

Listă de boieri și fii de boieri proprietari de moșii în acest district, cu întindere cel puțin de100 falce lucrătoare și cu venit, care sunt în drept a alege doi deputați pentru Divanul Ad-hoc, numai dintre proprietari de o asemene condiție, care au moșii cu întindere de 300 falce lucrătoare și cu venit după art. 2 din Înaltul Împărătesc Firman. Anul 1857.

1. Grigore sin pitarul Gheorghe Anghel.
2. Serdarul Ioan Rudeanu.
3. Treti logofăt Nicolae Ștefănescu.
4. Serdarul Alecu Angheleanu.
5. Alecu, fiul serdarului Ioan Urianu.
6. Căpitan Dimitrie Conțescu.
7. Parucicul Toma Conțescu.
8. Serdarul Scarlat Iorgulescu.
9. Serdarul Grigore Iorgulescu.
10. Pitarul Ioan Racoviceanu.
11. Pitarul Istrate Micescu.
12. Pitarul Alecsandru Râmniceanu.
13. Paharnicul Nicolae Brătianu.
14. Pitarul Iancu Vlădescu.

Orașul Câmpulung

Listă de locuitorii orașului **Câmpulung**, rezidența ai acestui district, care sunt în drept a alege dintre dânșii un deputat pentru Divanul Ad-hoc, după art. 5 din Înaltul Împărătesc Firman. Anul 1857.

1. Pitar D. Negulici.
2. Nicolae sin serdarul Ilie Vlădăianu.
3. Tase Pitișteanu.
4. Conțopistul C. Pop.
5. Pitarul Bratu Costandin.
6. Scarlat Angheleanu.
7. Anastasie Irisanu.
8. Conțopistul Ghiță Vrabie[3].
9. Pitarul N. Podeanu.
10. Alecse Chitișoiu.
11. Costache Saulescu.
12. Pitarul Ghiță Săvuicu.

[1] Tratatul de la Paris a pus capăt Războiului Crimeii (1853-1856).
[2]Veche unitate de măsură pentru suprafețe agricole, folosită cu precădere în Moldova, echivalentă cu circa un hectar și jumătate (14.323 mp). În Muntenia, o falce sau falcie este echivalentă cu 1,114 ha. Conform Legii pentru aplicarea sistemului metric de măsuri și greutăți din 1875, cele 300 de falce reprezentau 429 ha.

[3]Conțipistu Ghiță Vravie, în original.

13. Pitarul Zamfir Gogu.
14. Pitarul Iordache Stoenescu.
15. Costache Bădescu.
16. Ioan Pop.
17. Petrache Nicolau.
18. Gheorghe Vlădescu.
19. Nae N. Gheorghiu.
20. Ioan N. Gheorghiu.
21. Tache Bădeanu.
22. Marincea Ioan.
23. Nae N. Ioan.
24. Vasile Zanfirescu.
25. Costache D. Aricescu.
26. Ioan Carcalechi.
27. Pavel Hristescu.
28. Apostol Marinescu.
29. Costandin Tudorescu.
30. Toma Rădulescu.
31. Ghiță Urlățeanu.
32. Petrache Popescu.
33. Ioan Ciolanu.
34. Ioan Costandin.
35. Teodor Pop.
36. Costandin Tonciu.
37. Costandin Popescu.
38. Hagi Anastasie.
39. Dimitrie Poenaru.
40. N. Gheorghiu.
41. Dinu Aninoșanu.
42. Badea Dimitriu.
43. Ioan Mățăeanu.
44. Ruse Stoian.
45. Ioan Colonelu.
46. Tache Săvuicu.
47. Toma Ivan.
48. Ghiță Gheorghiu.
49. Dinu Lumânăraru.
50. Gheorghe Bălăceanu.
51. Nicolae Olăruși.
52. Aron Pop.
53. Dimitrie Manolescu.
54. Adolf Tâmplaru.
55. Sterie Steriu.
56. Dumitru Ghioca.
57. Ilie Chirculescu.
58. Ioniță Marinescu.
59. Manole Ghețu.
60. Nicolae Tudor.
61. Niță Ișlicaru.
62. Giurca Hagi Gheorghe[4].
63. Dinu Pandele.
64. Gheorghe Colonel.
65. Iorgu Arhimandrescu.
66. Pancu Pavel.
67. Șerban Cocea.
68. **Doctor**, Dimitrie Capitanovici.
69. ....

Neguțători, patentari de deosebite clase.

70. Nicolae Mihalcea.
71. Vasile Hagiu.
72. Ioan Poenaru.
73. Nicolae Apostol.
74. N. Voinescu.
75. Gheorghe Luca.
76. N. Toma.
77. N. Popa Pașu.
78. N. Dimitriu.
79. Costandin Popescu.
80. Spirea Bătulea.
81. Dumitru Iuga.
82. Gheorghe Stoica.
83. Ștefan Stoica.
84. Niță Stoianovici.
85. Gheorghe Popescu.
86. Oancea Patraulea.
87. Gheorghe Oancea Patraulea.
88. Stoica Patraulea.
89. N. Pantelimon.
90. Dumitru Gheorghe.
91. N. Pașu.
92. Ioan Pașu.
93. Ilie Pantelimon.
94. Niță Pantelimon.
95. Ion Ghioca.
96. Ilie Roboiu.
97. Iancu Lumânaru.
98. Tudor Cafegiu.

Starostea de meseriași și delegații.

99. Nicolae Boncănel, staroste.
100. Petrache Hristea, delegat.
101. Niță Ganea, delegat.
102. Tache Ganea, delegat.

Biblioteca Academiei Române, Buletinul Oficial, nr. 58 din 1857, p. 231-232.

[4]Hagi Giurca este pictat alături de soția sa în biserica monument istoric din centrul comunei Corbi din Argeș. Acesta a fost vechil al Episcopiei Argeșului, care a avut în proprietate moșia Corbi până la secularizarea averilor mânăstirești.

SCRISORI ALE ISTORICILOR MUSCELENI

Ing. Constantin Agricola Miu
Godeni - Muscel

În vara anului 2013 eram în culmea lucrărilor la casa de la Godeni.
Casa aceasta a constituit și a devenit un subiect pe care l-am discutat de mai multe ori. Era casa copilăriei soției mele, unde au crescut 3 copii, care au ajuns oameni cu putere de muncă și dorință de afirmare în viață. Așa după cum l- am cunoscut pe socrul meu, eram sigur că el era Meșterul Manole al acestui mititel edificiu. Numai el era capabil să facă toate operațiile necesare unei construcții, cu mâna lui, din imaginația foarte bună cu care era dotat de către Domnul.

Ca drept dovadă a celor spuse mai înainte, în momentul începerii lucrărilor, întro discuție cu constructorul, ne-am dat seama că putem să continuăm edificiul fără să stricăm nimic, mărindu-i gradul de confort.

Pe la prânz, toată lumea din curte se lupta cu căldura de afară. Eu mă relaxam la umbră și moțăiam. Departe, se auzea o mașină care făcea zgomot de... mașină. Răgea din toate încheieturile. Reiau REBUS-ul, da rar, zgomotul creștea cu cât se apropia de casa noastră. Gata! S-a oprit. Mă îndrept spre poarta exterioară, ies în stradă și văd în fața casei o Scodiță. Din ea coboară un domn îmbrăcat sport cu o pălărie de paie cu care îi ședea foarte bine. Mai avea un buchet de flori, o servietă burdușită cu care își făcu loc printre oameni și căței și se prezentă ”- Mă numesc Vintilă Napoleon Purnichi și sunt profesor de istorie în orașul Câmpulung. Sunt născut la Cetățeni Deal acum mai bine de o jumătate de secol. În prezent sunt un pensionr activ”.

L-am poftit în curte și la umbră pe domnul profesor, cu care am avut discuții diverse despre România, despre unele evenimente care au schimbat cursul evoluției bune a țării. Am trecut în revistă și pe conducătorii de astăzi, cu defectele lor care vin din negura timpului!

A apărut și soția mea care nu ne-a lăsat flămânzi. Cred că întâlnirea noastră a durat 4 ore, așa că am avut timp să ne cunoaștem mai bine. La ora plecării l-am condus la mașina-infernală. Nu avea bani ca s-o repare. Trebuia să scoată numărul 3 al Revistei de Istorie Musceleană și trebuiau bani. Trebuia să plece în delegație în Ardeal. Era mândru cu fetele sale, patru la număr, serioase, sclipitoare, deștepte și frumoase, cu diplome universitare. Nu uita să pună în centrul horei pe soția sa Petruța. Așa l-am cunoscut pe profesorul Purnichi.

N-am uitat în discuțiile noastre de Rucăr și de Cornel Stoian, argint viu la clubul de Istorie al Municipiului. Nu știu dacă au trecut 2 zile și primesc o scrisoare de la cine credeți? - De la profesorul de istorie Purnichi. Iat-o!

Câmpulung 31-august-2013

Mult stimate domnule Miu,

A fost pentru mine o mare plăcere să vă cunosc și să vă citesc CARTEA pentru care vă rogsă-mi îngăduiți a vă mulțumi și a vă felicita.

Nu doresc să-i fac o analiză(nu sunt critic cârcotaș literar(E.CIORAN). Vreau doar să sesizez câteva mici greșeli, unele din cauza tiparului.

1. La pagina 27 avem denumirea slavă a Câmpulungului medieval și anume DOLIGO POLE. În realitate cuvântul nu are litera”i”. Lucru atestat și de colonelul Dumitru Baciu, autorul lucrării ”Lumini muscelene”. Autorul acesta este membru de onoare al cenaclului nostru istoric. La pagina 51 găsim toate cele 4 denumiri ale munnicipiului nostru: CAMPOLONGO-în limba latină, LANGENAU-în limba germană și HOSS ZUMEZO- în limba maghiară.

2. Nu sunt de acord cu afirmația de la pag. două zeci și trei- 23:

”Mihai n-a avut niciodată în atenția sa intenția de unificare a *teritoriilor românești.” Și istoricul Lucian Boia în cartea sa* ***Istorie și mit în conștiința românească”*** *afirmă că Mihai Viteazul a fost un cuceritor, veleitar,*

aventurier,...”Poate că acesta v-a influențat. Academicianul Ioan Aurel Pop de la Cluj în excelenta lucrare ”ISTORIA, ADEVĂRUL ȘI MITURILE,îl combate cu argumente solide.

3. La pag.53 o altă greșeală de tipar. Apare insula BURANO în loc de insula MURANO.(corect). Și eu l-am cunoscut pe învățătorul Nic. Gh. Teodorescu pe care l-am întâlnit la Mușetești.

4. La pag. 57 afirmați despre Crucea jură-mântului fără a preciza că aceasta este o copie, cea originală fiind pe strada Negru Vodă. În piața centrală este o copie.

5. Și pentru mine Octavian Paler a fost o călăuză.(pag.123). Poate împreună vom merge la Lisa, locul de naștere al marelui OM. Alăturat, prin bunăvoința unui alt mare român-colonel Gh. Puiu, vă trimit 3 fotografii din ziua de 21 iulie a.c. când v-ați lansat cartea când, cu mult talent, cu har și umor ne- ați bine dispus o sală întreagă. A fost o reușită!

Vă mai trimit un articol publicat în Gazeta de Muscel, cu regretul că nici până acum, după14 ani, nu am reușit să montăm placa de marmură neagră care lipsește de pe bustul lui Basarab I. Pe verso găsiți o scrisoare către dna. prof. dr. Angela Bălan – în 2007 fiind cel mai mare Liceu din București.

Vă trimit o pagină în care găsiți județele Țării Românești și ținuturile Moldovei, cu datele apariției. Despre județul Pădureț vom mai vorbi. Nu cred că se întindea până la Dâmbovița...

Cu stimă!
N. Purnichi C-lung

Iată că nu a putut să se abțină și a povestit despre întâlnirea noastră. În ceeace mă privește am reținut cele patru greșeli pe care le-a găsit profesorul în cartea mea. Trebuiau îndreptate. Răspunsurile corecte le-am pregătit împreună

1. DOLGOPOLE, numele slav al orașului, adică Câmpul Lung, este format din două cuvinte : POLE adică câmp, câmpie, și DOLGO, lung. Acest al doilea termen conținea în slava veche sau în slavonă, care era limba de cult pentru ortodoxism, între literele L ȘI G, UN I SCURT, o semivocală care nu are rol de literă, are rol fonetic, și produce efectul să moaie legătura dintre două consoane mai dure. Lucrul acesta n-a fost folosit în permanență, de aceea profesorul de istorie a întâlnit-o rar sau de loc. În limba rusă de astăzi litera i, de fapt jumătatea ei, se numește miakii iznak și are aspectul grafic ca o codiță de cățel. Problema ar fi interesantă dacă s-ar disputa nu între un istoric și un inginer, ci între doi reprezentanți ai literaturii, români sau slaviști.

Despre Mihai Viteazul se poate discuta oricât. Profesorul Purnichi are dreptate, privind prea dur pe acest erou național, descris de mine fără menajamente. Armata lui Mihai era formată din străini-Mercenari, mulți neștiind românește. Aceștia l-au vândut pe Mihai.

Nu era greșeală de tipar. Insula BURANO există și ne așteaptă s-o vizităm. De ciudă, profesorul a exclamat: „ O insulă m-a făcut de râs„!

Aici, într-adevăr profesorul a avut dreptate sută la sută. Crucea Jurământului din Piața Centrală este o copie.

Iată că peste numai câteva luni Profesorul ne mai face o vizită la Godeni. Reluăm discuțiile și tot am stat de vorbă câteva ore. De data asta este însoțit de soția sa, profesoară de franceză, o doamnă agreabilă, cu care îți face plăcere să porți un dialog. Ne despărțim sub cele mai bune auspicii.

Surpriză:-PRIMESC O A DOUA SCRISOARE. IAT-O:

8.12-2013

MULT STIMATE D-LE MIU,

Vă mulțumesc din suflet pentru minunata zi de joi 5 –XII a.c., când împreună cu D-nul Colonel în retragere GH. PUIU am fost la Godeni. M-au bucurat nespus cărțile dăruite cu generozitatea Marilor Spirite. Această zi de 5 XII 2013 este amintită în jurnalul meu ca o zi deosebită, în care am cunoscut un OM talentat care se luptă cu o boală nemiloasă. Fie ca Dumnezeusă vă ajute să mențineți pe loc evoluția ei... Mă voi ruga zilnic pentru Dumneavoastră.(pentru SĂNĂTATE ȘI putere de muncă. Creația d-voastră este de mare trebuință fiilor acestei țări atât de

cumplit lovită din cauza iubiților conducători politici care ne conduc.

Am întârziat cu răspunsul, cu trimiterea tricolorului meu ”Pios omagiu celui mai mare ROMÂN- M. EMINESCU” Vă trimit întreaga revistă pentru a citi în paginile 35-42, pagini scrise și elaborate și datorită d-lui COLONEL Gh. Puiu.- un mare român, asemeni d-voastră.

Cu stimă!

P.S. Am terminat de citit cartea scrisă de d-voastră ”PROVINCIAL ÎN PPROVENCE” și am fost profund impresionat de talentul d-voastră (proză poetică). Multe locuri descrise în carte îmi sunt familiare. Am cunoscut sudul FRANȚEI (Coasta de Azur) și mai ales CORSICA unde am mers de mai multe ori. Acum citesc ”TATĂL MEU” și apreciez dragostea d-voastră pentru istoria noastră și a Franței (sora noastră latină). Am ajuns doar la pagina 9 unde m-am oprit fiindcă am găsit o greșeală.

Prin PACEA de la Berlin(iunie-iulie1878) România pierdea cele 3 județe din sudul Basarabiei, care astăzi sunt înglobate în UCRAINA și anume: CAHUL, Ismail și Bolgrad care reveniseră țării noastre prin pacea curioasă de
mai sus. Nouă, la propunerea Germaniei, ne revine DOBROGEA toată. Greșeala de care spune dl. Purnichi este a armatelor române.În ciuda
acestei greșeli, ADEVĂRUL trebuie să triumfe. De multe ori acesta suferă!

Urmează discuțile cu cărțile pe față. În final rămîne ca pe front\.

Armata română nu ocupă imediat și Cadrilaterul, pe care bulgariî îl ocupă cu acordul nemților care se temeau de reacțiile Franței și TURCIEI. Aici am greșit, și numai după al doilea război balcanic ne- am recuperat teritoriul pierdut, prin pacea de la București. Am căzut de acord amândoi că n-a fost nici-o greșeală dilplomatică, că inerția românească a dus și la pierderea a două treimi din Maramureșul Istoric. Banatul a fost recuperat de la armata sârbă iar delta a fost ciuntită de ruși.

Evenimentul principal este Ziua Ultimei Uniri, cea cu Dobrogea, în 14 nov. 1918. De regulă se uită de această UNIRE care ne-a dat MAREA furată de turci acum 500 de ani de la Mircea cel Bătrân. Acum se rermină cu adevărat Războiul de Independență.

Tot în data de 8 decembrie 2013 primesc de la dl. PURNICHI O FELICITARE frumoasă care spune:

Fie ca SFINTELE SĂRBĂTORI DE IARNĂ SĂ VĂ ADUCĂ-N SUFLET anii vrăjiți ai copilăriei, fie ca aceste zile să vă amintească de minunatele ore petrecute în FRANȚA. Vă doresc mult să realizați marile proiecte pe care sufletul d-voastră ales și nobil și le-a propus în anii următori. Neasemuitei d-voastre Doamne și întregii familii aceleași urări de sănătate, multe bucurii și împliniri.

Cu stimă!
Familia Purnichi.

Sunt istovit, și-n tihnă va să mor,
Decât să-l văd slăvit pe ticălos,
Iar pe sărman de râsul tuturor,
Să văd tăgăduit pe credincios,
Pe vrednicul de cinste, oropsit,
Și pe femei batjocorite crunt,
Pe cel fără prihană pedepsit,
Și pe viteaz răpus de cel mărunt,
Și artele sub pintenul despot,
Să văd prostia doctor la deștepți,
ȘI adevărul „VORBĂ LA NETOT”,
Și strâmbul poruncindu-le la drepți,
Mă uit, scârbit, la tot și –bun rămas!
Dar dacă mor, iubirea cui i-o las?
W. SHAKESPEARE (SONETUL 66)

Scurta corespondență se termină cu a treia scrisoare nedatată a profesorului Purnichi:

Mult stimate dle Miu,

Vă transmit multă sănătate și urări de bine cu ocazia Sfintelor Sărbători de Paști întregii familii.

Vă trimit prin Cornel revista MUSCELUL NR.3 că NR. 1 nu mai am. Cu siguranță veți avea nr. dublu 5 și 6, pe 2013 și 2014, care va apare în cursul acestui an. S-a amânat activitatea din 3 mai a.c. Vă vom ține la curent. Cu stimă și considerație, PURNICHI.

Acestea fiind scrisorile foarte interesante care au fost scrise de profesorul de istorie Napoleon Purnichi.Vedem un cadru didactic energic și hotărât să doboare zidurile istorei pentru a cunoaște adevărul.

Ca și Wan Gogh, profesorul Purnichi începe să fie și mai bine cunoscut prin manuscrisele și materialele sale publicate și nepublicate, valoarea autorului venind să echilibreze balanța adevărului ISTORIC. Păcat că recunoașterea valorilor are loc atunci cănd scaunul său rămâne neocupat. Sonetul lui Shakespeare numai un om, un intelectual de înaltă ținută putea să-l scoată la lumină în acel moment al vieții sale. Peste familia de șase intelectuali, se abate negura, trei dintre ei vor pleca în scurt timp, pentru că Shakespeare, poate, avea nevoie de ajutoare.

Consider că scrisoarea încearcă să-și ocupe locul ei meritat. Este o victorie a literaturii și a istoriei naționale, a tuturor acelora care luptă prntru viitorul cetății. Voi încerca să continui studiul interesant al scrisorilor.

Nu pot încheia această lucrare decăt întro notă destinsă, optimistă și cu gândul la cel care a muncit o viață pentru muscel. În glumă, faimosul elev Gigel de Bughea a declarat că domnul profesor Purnichi "mânca istorie pe pâine!"

GODENI 15 IANUARIE EMINESCIAN 2021.

POVESTIRE

Am citit de mai multe ori scrierile luiui Geo Bogza. Mi-au plăcut. Citind și recitindd, povestea apariției lui Eminescu m-am ruptpt pentru moment de Cartea Oltului.

Ca o reacție întârziată, am compus după ideea lui Bogza, o mică povestire care să-mi amintească de plaiurile muscelene și argeșene.

Pe la sfârșitul anului trecut, an greu, Dumnezeu și-a luat libertatea de a vizita Pământul cu oamenii săi. Își aminti că acum vreo zece ani fusese în România, o țară mică dar curajoasă, unde locuitorii ei și-au furat-o singuri, au vândut-o și instrăinat-o tot singuri. Au umplut Europa cu lemne și și-au distrus voioși toată industia până n-a mai rămas nici-o urmă de fum. Au furat tot. Ca amintire au rămas niște coșuri de beton, înalte cît TURNUL EIFFEL singuratice și hidoase care abia așteaptă să se prăvălească peste proiectanții, constructori și clasa muncitoare dornică de Canada., în grandiosul plan de electrificare a țării.

Sfântul Petre obținu locul de debarcare și toate instrucțiunile ce trebuiau raportate la Cel de Sus. Apoi dădu timpul înapoi pentru câteva secunde și văzu locul de aterizare.. Era același cu cel de acum 10 ani, în același oraș Carpatin cu numele de Câmpulung. Petre se așeză pe un ciot și încercă să-și rememoreze fragmente din ultima escapadă pe Pământ, în orașul muscelean,

Câmpulungul, așezat la poalele munților Iezer-Păpușa, avea până în patru zeci de mii de locuitori. Se vedea că este vechi de un mileniu, cu o arhitectură deosebită, cuib de cultură a intelectualilor și al boierilor valahi, loc depozitar al bogățiilor care reprezentau mărfurile ce plecau sau veneau prin vama de la Bran. Cu toate acestea, orașul era obosit, sărăcit, neîngrijit, cu case nevopsite, cu drumuri sparte și gropi la tot pasul. Dar oamenii?

Mergeai pe stradă și nu auzeai un clinchet vioi de trăsură, un chiot de copil fericit,cu oameni pământii la față, vejnic supărați și înglobați în datorii și gânduri negre. Se uitau cu întristare la băncile hrăpărețe ale orașului și se închinau cu evlavie în fața multor biserici care influențau pozitiv sperantele lor.

Trebuia aflat secretul acestei stări de lucruri.

Raportă totul la ȘEF. Acesta, mulțumit îi mai explică încă o dată că merită locul la masa cinei cea de taină a lui Leonardo da Vinci. Poate că și Filip putea obține un loc mai aproape de Iisus.

Își amintiră apoi de călătoria de mâine.

Așa după cum își planificaseră, Stăpânii Cerului coborâră lângă o clădire pe care scria Muzeu, și la doioi pași de o cofetărie pe care era desenat un animal iubit de copii.

DUMITRU GÂLDĂU – UN ARDELEAN, EROU AL MUSCELULUI

Costin Peligrad
Muzeul Municipal Câmpulung

Centenarul Marii Uniri a trezit interesul general și dorința de evocare a unor evenimente și personalități, a unor eroi care au ajuns anonimi în curgerea vremii. Toate acțiunile de cinstire și comemorare a înaintașilor au devenit necesare pentru a păstra vie flacăra românismului în sufletele generațiilor viitoare. Au fost milioane de români care au riscat totul pentru înfăptuirea idealului național, printre ei numărându-se și Dumitru Gâldău, un ardelean refugiat în Regat, învățător, combatant în prima conflagrație mondială, iar mai apoi ofițer de carieră. Acesta rămâne o personalitate marcantă a Muscelului, dedicându-și întreaga activitate didactică și militară națiunii române.

S-a născut la 3 iunie 1895 în satul Ponorel, comuna Câmpeni, comitatul Turda-Arieș[1] (azi sat Ponorel, comuna Vidra, județul Alba), într-o familie veche de români, care se putea mândri cu o descendență strălucită, bunicul său fiind urmaș al lui Crișan, unul dintre conducătorii Răscoalei din 1784[2]. La rândul său, tatăl, Ion Gâldău, absolvent al Institului de Teologie din Viena și învățător în localitatea natală[3], i-a insuflat încă din copilărie dragostea de neam și l-a educat în spirit patriotic. Continuând astfel tradiția, tânărul Dumitru a absolvit Gimnaziul din Brad[4], iar apoi a urmat cursurile Liceului din Blaj[5], la finalul cărora a trecut Munții Carpați, asemeni miilor de tineri care încercau să scape de consecințele legilor de maghiarizare forțată impuse în Transilvania, de Parlamentul din Budapesta[6].

Înfruntând riscurile forțării frontierei Imperiului Austro-Ungar, a ales Câmpulungul Muscelului, oraș cu vechi tradiții în relația cu românii din Ardeal, pentru a-și făuri un viitor în deplină libertate. Cu resurse materiale precare, înfruntând privațiuni și consecințele situației sale de transfug, cu tenacitatea specifică moților, a căutat în primul rând să-și continue pregătirea intelectuală și s-a înscris la Școala Normală „Carol I”, reușind, în anul 1908, să ajungă învățător[7]. Prin căsătoria cu domnișoara Sofia Simionescu[8], fiica unei familii câmpulungene înstărite, a devenit într-un fel și fiu adoptiv al Muscelului, zonă de care a rămas legat sufletește până la sfârșitul vieții. Familist convins, va avea, crește și educa 8 copii, constituindu-se într-un adevărat stâlp al societății[9].

1Arhivele Militare Naționale Române (în continuare se va cita A.M.N.R.), fond *Memorii Bătrâni,* maior, litera G, dosar 41, fila 1.

2Romulus Șerb, Andrei Băjan, „Un urmaș al răsculaților din 1784, un fiu al Câmpulungului – Muscel și participant activ în Războiul de întregirea statului național unitar român – Maiorul Dumitru Gâldău”, în *Studii și Comunicări,* vol. IV, Câmpulung Muscel, 1987, p. 82.

3*Ibidem.*

4*Ibidem.*

5A.M.N.R., fond *Memorii Bătrâni,* ds. 41, f. 13.

6Constantin Kirițescu, *Istoria Războiului pentru Întregirea României*, Vol. I, Ediția a II-a, București, Editura Casa Școalelor, f. a., p. 67-68.

7Ioan Gh. Marinescu, *Trei pătrimi de veac de activitate,* Școala Normală „Carol I” din Câmpulung Muscel, București, Tipografia „Bucovina” I. E. Toronțiu, 1943, Anexa nr. 36, p. 870.

8A.M.N.R., fond *Memorii Bătrâni,* ds. 41, f. 1.

9Romulus Șerb, Andrei Băjan, *op. cit.,* p. 82-83.

Prima catedră de învățător a primit-o la periferia Câmpulungului, în satul Bughea de Sus, localitate care nu dispunea de o clădire proprie a școlii. Aici, cu ajutorul sătenilor, a reușit să ridice un local în care să funcționeze instituția de învățământ[10]. În cariera didactică, deși scurtă, s-a evidențiat ca un strălucit dascăl, dotat cu un excepțional dar oratoric, dedicându-se, în primul rând instruirii și educării copiilor din localitate, transformând școala sătească într-un focar de iluminare.

La 15 martie 1915, a participat la „Congresul românilor de peste hotare aflători în țară”, desfășurat la București. În cadrul ședinței, participanții, partizani ai intrării României în război de partea Antantei, pentru eliberarea Ardealului[11], au rămas impresionați de discursul susținut de tânărul învățător Gâldău, care a reușit să ridice sala în picioare, cerând hotărât autorităților române mobilizarea[12].

În același an, a fost încorporat în Regimentul 70 Infanterie, din garnizoana Câmpulung, cu gradul de plutonier[13] și concentrat timp de 2 luni la Regimentul 4 *Ilfov* Nr. 21, pentru a urma cursurile Școlii de Ofițeri de Rezervă. Prin Înaltul Decret Nr. 2487 din 12 noiembrie, învățătorul Gâldău Dumitru a fost înaintat, în ziua de 1 noiembrie 1915, la gradul de sublocotenent de rezervă și repartizat unității de origine[14].

Odată cu mobilizarea Armatei Române, din august 1916, sublocotenentul Gâldău a primit funcția de ofițer adjutant al Batalionului I din Regimentul 70 Infanterie, care aparținea în mod organic Diviziei 12 Infanterie[15].

La începutul lunii septembrie, marea unitate militară română a fost dislocată pe frontul din Dobrogea[16], unde a intrat sub ordinele generalului rus Andrei Zaioncicovski, comandantul Grupului Româno-Ruso-Sârb, primind botezul focului în luptele de la Cocargea și Enigea[17]. În sectorul ocupat de regimentul muscelean, sublocotenentul Dumitru Gâldău a întreprins cu succes, două recunoașteri ofensive, de tăria unui pluton, în zilele de 9 și 10 septembrie , având misiunea de a descoperi forța și pozițiile trupelor inamice din zona localității Enigea[18]. În aceste acțiuni a dovedit că posedă calități de bun ofițer de front și spirit de sacrificiu.

În timpul Manevrei de la Flămânda, Divizia 12 Infanterie a primit însărcinarea de a trece la ofensivă pe tot frontul său, pentru a fixa inamicul pe poziție și a-l obliga să nu-și poată deplasa rezervele. În acest scop, în ziua de 21 septembrie, batalionul din care făcea

---

10*Ibidem.*

11Viorica Moisuc (coord.), *România și Conferința de Pace de la Paris (1918-1920) Triumful principiului naționalităților*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1983, p. 67.

12 „Aici, <în România> suntem liberi să vorbim pe față și fără teamă, că la spatele nostru stă baioneta și privirea cruntă a jandarmului unguresc […] Locul meu natal este din acele vitejești ținuturi de pe valea Reșului, țara Moților, acei viteji făuritori ai tunului de frasin, acei eroi legendari care astăzi sunt reprezentați de un popor necăjit, pe care administrațiunea, nereușind a-i îngenunchia altfel, i-a lovit economicește, i-a lovit culturalicește și i-a făcut să ia calea pribegiei spre America, unde au făcut colonii, iar urmașii lor, rămași acasă, sunt prigoniți. Numai ivirea dorobanților pe muntele cel mare dinspre soare-răsare, care se va sui și va privi înspre Bihor, numai acel eveniment atât de așteptat și de dorit, va da Moțului vânjoșia și vitejia lui de odinioară. Învățătorii, încătușați de legea lui Apponyi, s-au transformat ei înșiși în călăii neamului lor. Limba românească nu se bucură din 60 de ore de predare decât de două ore pe săptămână împreună cu religia. Ce putem face, decât să avem răbdare. Dar răbdarea are și ea margini, și pentru un popor, care rabdă de o mie de ani, dați-mi voie să o spun, un ceas de suferință este prea mult. Să-mi dați voie să termin cu o singură propunere pe care o fac din adâncul sufletului meu: dacă prin fatalitate armata română nu s-ar mobiliza, n-ar trece dincolo, atunci rog pe d-l Președinte să ne convoace și să ordone să ne mobilizăm noi înșine. Să se știe d-lor, că voim cu toții să murim și că voim să spulberăm calomnia, că fugim de acolo ca să ocupăm slujbe în bugetul României. Și de aceea rog pe Dumnezeu să ne ajute, ca să putem duce la datorie și atunci: ca lupii în stână!”; *Congresul românilor de peste hotare aflători în țară*, București, 1915, p. 48-49.

13A.M.N.R., fond *Memorii Bătrâni*, ds. 41, f. 2.

14Idem, Colecția 1, fond *Registre istorice și jurnale de operațiuni ale Armatei Regale* (în continuare se va cita *R.I.J.O.-1)*, ds. 3646, f. 23.

15*Ibidem*, ds. 3649, f. 4-5.

16Locotenent-colonel Alexandru Ioanițiu, *Războiul României (1916-1918)*, vol. I, Tipografia geniului, București, f. a., p. 63.

17Constantin Kirițescu, *op. cit.*, p. 440-442.

18A.M.N.R., fond *RIJO-1*, ds. 3649, f. 37-42.

parte sublocotenentul Gâldău, a primit ordin să atace pentru a ocupa un punct strategic pe drumul Cocargea-Adam Clisi. Soldații musceleni au reușit să ocupe poziția indicată, dar fiind puternic contraatacați de inamic s-au retras în dezordine[19]. Sublocotenentul Gâldău, păstrându-și sângele rece, a reușit să restabilească ordinea în rândul trupelor batalionului și a condus un asalt la baionetă împotriva vrăjmașului, provocându-i pierderi mari[20].

După aceste încleștări, trupele Diviziei 12 Infanterie au fost transferate la începutul lunii octombrie, pe frontul de la Câmpulung, în sprijinul Diviziei 22 Infanterie, care nu mai putea rezista în fața atacurilor inamice[21]. În noaptea de 3 spre 4 octombrie, Batalionul I din Regimentul 70 a intrat în luptă, fără sprijinul artileriei, punând stăpânire pe Valea Pravățului, cota 895[22]. În această acțiune, sublocotenentul Gâldău s-a distins ca un ofițer destoinic, izbutind să câștige respectul superiorilor săi și admirația trupei, fiind citat pe unitate pentru "iscusință și bravură, spirit de jertfă și hotătârea cu care a atacat, cucerind pozițiile inamicului"[23]. Pe acest sector, s-a evidențiat și în ziua de 1 noiembrie, când prima linie a frontului de la Pravăț s-a prăbușit sub presiunea adversarului. Pentru a recuceri pozițiile pierdute, sublocotenentul Gâldău, pus în fruntea unui detașament format din două companii și o secție de mitraliere și susținut de o baterie de 75 mm, a trecut la contraofensivă[24]. Grosul detașamentului a atacat frontal inamicul, în timp ce 100 de oameni, sub comanda personală a sublocotenentului Gâldău, s-au strecurat în flancul și în spatele inamicului, reușind să-l respingă[25]. Îmbărbătate de acest succes, trupele muscelene au reocupat tranșeele și au oprit toate contraatacurile vrăjmașului. Pentru modul în care a condus acțiunea, sublocotenentul Gâldău a fost citat prin ordin de zi al Diviziei 12 Infanterie[26].

În timpul retragerii Armatei Române spre Siret, sublocotenentul Gâldău și-a îndeplinit cu cinste îndatoririle de ofițer în situații extrem de dificile, precum luptele de la Cireșul – Suslănești, Voinești, Vulcana, Loloiasca și Mizil, în care a respins în fruntea trupelor toate hărțuielile inamicului[27].

Ajuns în Moldova, Regimentul 70 Infanterie a fost îndreptat în direcția Varnița-Verdea, unde a ocupat tranșeele din fața dealului Mărăști. Pe acest front, sublocotenentul Gâldău a primit comanda Companiei a II-a[28] și a fost decorat cu ordinul "Coroana României", cu spade, clasa a V-a[29]. La 11 februarie 1917, a participat la o acțiune de luare de prizonieri, în care a dat probe de o cutezanță ieșită din comun și pentru care a fost citat prin ordin de zi pe unitate[30].

La începutul anului 1917, din cauza decimării efectivelor de soldați și ofițeri, în bătăliile purtate și mai cu seamă în timpul retragerii, unitatea musceleană s-a contopit cu Regimentul 62 (Târgoviște), formând Regimentul 62/70, cu o singură administrație și un singur drapel[31]. În ordinea de bătaie a noii unități, sublocotenentul Gâldău a primit comanda Secției I, din Compania a II-a de mitraliere[32].

Pentru acoperirea frontului și reluarea luptelor, la 12 martie, întreaga Divizie 12 Infanterie a ocupat aliniamentul dintre râul Șușița și satul Răcoasa, în tranșeele din fața dealului Momâia[33]. Pe noua poziție,

19*Ibidem*, ds. 1015, f. 35.
20*Ibidem*, ds. 3649 f. 60-70.
21Idem, fond *Divizia 12 Infanterie*, ds. 42, f. 8.
22Idem, fond *RIJO-1*, ds. 3649, f. 98-99.
23Ștefan Trâmbaciu, Ionel Batalli, George Bălan, *Bătălia din zona Bran-Câmpulung*, Pitești, Editura EuroPress, 2003, p. 50; vezi și, la Preot Ioan Răuțescu, *Dragoslavele*, Câmpulung Muscel, Tipografia și librăria Gh. N. Vlădescu, 1937, p. 456.
24A.M.N.R., fond *RIJO-1*, ds. 3649, f. 135.
25Idem, fond *Divizia 12 Infanterie*, ds. 28, f. 35.
26*Ibidem*, f. 1.
27Idem, fond *RIJO-1*, ds. 3649, f. 150-162.
28Idem, fond *Divizia 12 Infanterie*, ds. 46, f. 149.
29Idem, fond *RIJO-1*, ds. 3649, f. 177.
30*Ibidem*, f. 183.
31*Ibidem*, f. 189.
32*Ibidem*, ds. 3652, f. 2-3.
33*Ibidem*, ds. 3651, f. 143.

sublocotenentul Gâldău, a susținut cu secția sa de mitraliere un contraatac al ostașilor musceleni, reușind să respingă inamicul, care ocupase un post înaintat[34]. Tot aici, hotărându-se că locul său este în Armata Română, alături de ostași, a fost trecut în activitate, la cerere, prin Înaltul Decret Regal Nr. 225 din 18 martie[35].

În ajunul marilor bătălii din vara anului 1917, sublocotenentul Gâldău a fost numit în funcția de comandant al plutonului I din Compania a V-a[36]. Cu subunitatea sa, a luat parte la luptele de pe muntele Sboina, în perioada 23 iulie – 1 august, iar mai apoi, s-a distins în luptele de la Răchitașul Mic, unde a reușit să respingă valurile de atac ale inamicului, în zilele de 3, 4 și 7 august[37].

Experiența de învățător l-a ajutat să devină un model pentru cei tineri și nou-sosiți pe front, Gâldău fiind cel care i-a instruit, le-a purtat de grijă în tranșee și le-a ridicat tot timpul moralul. A fost privit cu dragoste și respect de subalternii săi, care îl considerau părintele plutonului.

Pentru faptele de arme săvârșite în munții Vrancei, a fost înaintat, în ziua de 1 septembrie 1917, la gradul de locotenent[38] și decorat cu ordinul "Steaua României", cu spade, în gradul de cavaler[39].

După încheierea armistițiului cu Puterile Centrale, locotenentul Gâldău a îndeplinit funcția de ofițer adjutant al Batalionului II, din Regimentul 62/70[40], până la „dezdoirea” acestuia, când s-a revenit la vechea organizare a unităților: Regimentul 62 Infanterie, respectiv Regimentul 70 Infanterie[41]. În noua structură a corpului a primit comanda Companiei III, a condus popota ofițerilor și s-a ocupat de grădina regimentului de la Urechești[42]. Apoi, după demobilizarea Armatei Române, a îndeplinit funcția de ofițer subaltern al Companiei I cu efectiv redus[43].

Fiind unul dintre cei mai curajoși și respectați ofițeri ai unității sale, în ziua de 18 noiembrie/1 decembrie 1918, locotenentul Gâldău a avut onoarea să participe la parada victoriei din București, în calitate de comandant al gărzii Drapelului de luptă al Regimentului 70 Infanterie[44].

Pe timp de pace, locotenentul Gâldău s-a dovedit a fi la fel de conștiincios în serviciu și ca o recunoaștere a capacității sale a fost deținătorul unor funcții importante în cadrul regimentului: comandant al Companiei III, apoi al Companiei II, ofițer adjutant al regimentului, ofițer cu cazarmarea, ofițer cu îmbrăcămintea[45] și ofițer cu armătura[46].

În anul 1920, a fost avansat la gradul de căpitan[47] și vărsat Regimentului 62/70, care s-a reînființat, la data 1 octombrie, Gâldău primind comanda Companiei IV din Batalionul II[48]. După numai o lună, a fost mutat la Cercul de Recrutare Muscel, în funcția de șef al biroului mobilizării și la începutul anului următor, a fost transferat în Corpul Jandarmilor rurali[49]. A revenit la Regimentul 62/70, pentru o scurtă perioadă, deoarece, a fost trimis în delegație în Basarabia, de comandantul Diviziei 12, pentru a aproviziona unitatea cu grâu. Îmbolnăvindu-se pe drum, căpitanul Gâldău s-a întors la Câmpulung, fără să ceară permisiunea diviziei, primind 10 zile de arest pentru neîndeplinirea misiunii[50]. După aceea, a mai fost pedepsit cu încă 2 zile de arest, de data aceasta de comandantul Batalionului II din Regimentul 62/70, maiorul Iosif Teodorescu[51].

34Idem, fond *Memorii Bătrâni*, ds. 41, f. 14.
35*Ibidem.*
36Idem, fond *RIJO-1*, ds. 3651, f. 154.
37Idem, fond *Memorii Bătrâni*, ds. 41, f. 4.
38*Ibidem*, f. 14.
39*Ibidem*, f. 1.
40Idem, fond *RIJO-1*, ds. 3651, f. 176.
41*Ibidem*, f. 180.
42Idem, fond *Memorii Bătrâni*, ds. 41, f. 13.
43Idem, fond *RIJO-1*, ds. 3646, f. 58.
44*Ibidem*, f. 63.
45Idem, fond *Memorii Bătrâni*, ds. 41, f. 15-16.
46Idem, fond *Regimentul 70 Infanterie*, ds. 16, f. 42.
47Idem, fond *Memorii Bătrâni*, ds. 41, f. 2.
48*Ibidem*, f. 17.
49Idem, fond *RIJO-1*, ds. 1225, f. 2.
50Idem, fond *Memorii Bătrâni*, ds. 41, f. 20.
51„[...] Pentru că în nenumărate rânduri am constatat că în orele programului nu veniți la serviciu sau plecați imediat [...]” (A.M.N.R., fond *Regimentul 62*, ds. 67, f. 56).

Datorită aptitudinilor sale de a îndeplini sarcini din domenii diferite, a fost mutat la Centrul de Recrutare Vlașca și de aici a fost trimis în delegație, din ordinul Ministerului de Război, în comuna Pucioasa (județul Dâmbovița) pentru asigurarea ordinii în procesul de împroprietărire a foștilor combatanți[52].

A revenit acasă, la Câmpulung, pentru puțin timp, deoarece a fost din nou transferat, de această dată, la Regimentul 28 *Radu Negru*, din Pitești. În noul serviciu, a fost mustrat de comandantul unității, colonelul Răuțoiu, din motivul că a învoit oamenii din subordine să plece acasă, fără aprobarea superiorului ierarhic și a primit două zile de arest pentru lipsă de la post în recidivă[53]. În foaia calificativă de la sfârșitul anului 1923, căpitanul Gâldău a fost acuzat de colonelul Răuțoiu că „suferă de viciul băuturei, nu se îngrijește de ținută și nu se prezintă destul de milităros pe front"[54]. Cu toate acestea, Gâldău va dovedi că nu putea fi înfrânt de cazoneriile unui „Moș Teacă".

În iarna dintre anii 1924-1925, căpitanul Gâldău a fost pus la dispoziția Diviziei 12 și detașat la Ocolul Silvic Niculițel (județul Tulcea), unde a avut misiunea să aprovizioneze marea unitate militară cu lemne de foc. Pentru modul în care și-a îndeplinit însărcinarea, superiorul său ierarhic, maiorul Vasilescu, l-a apreciat și i-a realizat o elogioasă caracterizare[55].

Întors din delegație, a cerut să participe, în timpul concentrării de toamnă a diviziei, la aplicații cu subunitatea sa, Compania XII de mitraliere, din Regimentul 28 *Radu Negru*. Văzând că a avut un rezultat excepțional în exercițiile de pe teren, comandantul unității, colonelul Răuțoiu, și-a schimbat radical părerea despre căpitanul Gâldău, afirmând că a constatat cu plăcere că „s-a debarasat de obiceiul băuturei și a devenit mult mai conștiincios la serviciu" și chiar la propus să urmeze cursul pregătitor pentru ofițerii superiori[56].

La sfârșitul anului 1925, a reușit să se transfere, la cerere, la Câmpulung, în cadrul Regimentului *Muscel* Nr. 30, unde a primit comanda Companiei a IV-a de mitraliere[57], iar mai apoi Companiei a V-a[58]. A urmat cursurile pregătitoare pentru ofițerii superiori și a fost înaintat la gradul de maior, la 10 octombrie 1929[59]. În același an, a fost arestat pentru două zile, din ordinul comandantului Diviziei a III-a, din motivul că „a plecat de pe teren, fără voie, lipsind de la critica exercițiului de pe zona de concentrare"[60]. Aceste abateri de la regulamentul militar, care s-au tot repetat de-a lungul carierei ofițerului Dumitru Gâldău, credem că au fost consecința lipsei bazelor educației militare, el fiind trecut în activitate abia în anul 1917, dar și nevoii sale de a petrece cât mai mult timp cu familia sa.

Tot în regimentul câmpulungean a mai îndeplinit funcția de comandant al Batalionului III, iar mai apoi al Batalionul II[61]. În anul 1933, a fost mutat la Cercul de Recrutare *Muscel*, fiind numit șef al Biroului I Recrutare[62]. În acest serviciu a participat la școala ofițerilor pe garnizoană, unde și-a dovedit calitățile de

52Idem, fond *Memorii Bătrâni*, ds. 41, f. 2.
53*Ibidem*, f. 22.
54*Ibidem*.
55 „[...] Simțul datoriei este împins până la sacrificiu la acest ofițer. Pe un timp cumplit, a plecat din Ismail la pădure și luptând cu greutățile neîndoit de mari, a parvenit să-și îngrijească părintește trupa sa, să muncească cu multă voință și rost și astfel să aprovizioneze divizia cu lemne de foc, dovedind pe lângă o vedere clară, hotărâre și perseverență în acțiuni, dar și corectitudine desăvârșită în mânuirea fondurilor încredințate lui, peste 3 milioane până astăzi. Comandant al trupei detașamentului a dovedit însușiri de adevărat părinte. Iubitor și cu atâta dragoste de soldați, cum rar se poate întâlni un ofițer. Cu populația locală s-a comportat demn și este pentru satul apropiat detașamentului, un adevărat educator, căci în timpul liber, activitatea sa s-a întins și pentru dezvoltarea sentimentului național și creștinesc, ținând în biserică predici educatoare, atât de bine redate, încât localnicii au pentru căpitanul Gâldău un adevărat respect [...]" (A.M.N.R., fond *Memorii Bătrâni*, ds. 41, f. 23).
56*Ibidem*, f. 24
57*Ibidem*, f. 25.
58*Ibidem*, f. 27.
59*Ibidem*, f. 28.
60*Ibidem*.
61*Ibidem*, f. 30-31.
62*Ibidem*, f. 33.

pedagog, susținând conferințe "bine studiate și metodic expuse"[63]. Din nefericire, s-a îmbolnăvit de ulcer duodenal și colecistită cronică[64] și a fost nevoit să-și ia concediu medical. Cu toate acestea, a reușit să se întremeze și să-și reia activitatea militară, continuând să primească de la superiorii ierarhici numai calificative excepționale: disciplinat, bun camarad, loial, demn, moral, punctual[65].

În anul 1937, boala i s-a agravat, iar maiorul Gâldău a decis că a sosit timpul să se pensioneze din armată, după 20 de ani de serviciu activ[66]. Chiar dacă nu s-a împăcat întotdeauna cu stilul de viață cazon, cariera sa a fost impresionantă, reușind prin calitățile sale, să urce pe treptele ierarhiei militare, de la gradul de soldat până la cel de maior.

Din păcate nu a putut să se bucure prea mult de liniștea și dragostea din sânul numeroasei sale familii, deoarece a decedat în ziua de 14 decembrie a aceluiași an[67]. Într-o viață relativ scurtă, a reușit să devină o persoană respectată și îndrăgită de către toți cei care l-au cunoscut. Pe ultimul său drum, Dumitru Gâldău, a fost condus de un impresionant cortegiu funerar, alcătuit din membri familiei, foști elevi, camarazi de arme sau simpli locuitori ai Câmpulungului.

În semn de gratitudine pentru remarcabila sa activitate didactică și militară, dar și pentru faptele sale de arme excepționale săvârșite pe fronturile de luptă din Primul Război Mondial, concitadinii săi au hotărât, ca strada pe care se afla locuința sa, să-i poarte numele. Este totuși prea puțin pentru memoria unei persoane, care modest și aproape anonim, a contribuit la îndeplinirea Marii Uniri.

63*Ibidem*.
64*Ibidem.*
65*Ibidem.*
66Romulus Șerb, Andrei Băjan, *op. cit.*, p. 84.
67A.M.N.R., fond *Memorii Bătrâni*, ds. 41, f. 8.

PERSONALITĂȚI MUSCELENE CE AU ÎMBRĂȚIȘAT PROFESIA DE MEDIC VETERINAR

Doctor Gheorghe Oțelea
Câmpulung Muscel

Acum 8000-4000 de ani înaintea erei noastre, civilizația umană a evoluat de la stadiul de vânători, pescari și culegători de fructe la cel de cultivatori de plante și crescători de animale.

Primele animale domesticite se pare că au fost cămila, muflonul, câinele, capra și mistrețul.

Prima mărturie a activității veterinare poate fi atribuită asirienilor ce practicau castrarea taurilor și armăsarilor acum 7000 de ani înaintea erei noastre pentru a-i folosi ca animale de muncă.

În 2500 înaintea erei noastre, papirusul veterinar de la Kahoun (Egipt) a făcut distincția între medicul ce trata oameni și medicul pentru animale.

De bună seamă și această profesie putem spune că a fost influențată în istoria ei de destinul și evoluția societății în care apare. Astfel în Transilvania aflată sub ocârmuirea imperiului Habsburgic și Austro-Ungar, s-a remarcat o preocupare mai susținută pentru organizarea serviciilor medicale și implicit medical-veterinare.

Cel mai vechi așezământ apreciat ca prima instituție de instruire a fost o infirmerie din Sibiu care în 1494 a emis o diplomă cu titulatura "Arz und veterinär " pentru Michael Kraus- acțiune semnalată în Chronik der Stadt Hermanstadt Sibiu a lui E. Sigelius în 1930.

La finele secolului XVIII noțiunile de medicină veterinară nu erau disociate de cele de medicină umană.

După unirea principatelor, organizarea serviciului veterinar și a învățământului de specialitate este rodul priceperii și abnegației doctorului Erich Knall (venit de la Hanovra) a lui V. Lucaci și Carol Davila.

Una din primele încercări publicistice în limba română referitoare la activitatea veterinară este ,,Cartea pentru bolile de vite" o tălmăcire din limba slavonă a ieromonahului Kir Leonte de la Tismana în anul 1744 ce trebuie menționată în acest an aniversar al graiului românesc.

De asemenea în lucrarea lui Francisc Griselini din 1780- ,, Din istoria Banatului timișan" se fac referire la atacul muștelor columbace asupra vitelor, iar în anul 1805 apare la București o lucrare a lui Gavril Vinetzki sub titlul ,,Doftorie împotriva celor câteva boli ce lesne și adeseori se întâmplă".

În anul 1855, prin decretul comitetului sanitar se deschide cu data de 1 octombrie Școala pentru învățătură veterinară, sub conducerea lui V. Lucaci demers continuat de Carol Davila care propune înființarea Școlii Veterinare ca anexă a Școlii Naționale de Medicină și Farmacie. Totuși doi tineri absolvenți a Școlii de Agricultură de la Pantelimon pleacă ca bursieri ai statului pentru a studia Medicină Veterinară în Franța. Ioan Andronic și Ioan Musceleanu absolvă cu Diploma de Medic Veterinar, primul la Alfort, iar al doilea întâi

la Şcoala de Herghelii de la Pin și apoi la Toulouse.

Revenit în țară după absolvire, Ioan Musceleanu este numit profesor la catedra de Zootehnie, Igienă, Exteriorul Animalelor și Agricultură în anul 1873, dar moare prematur după doar zece ani de la începerea activității în 1883. Nu se știu prea multe date despre locul de naștere al acestuia, dar rezonanța numelui de familie nu a putut să ne scape și poate că nu este întâmplătoare.

Revenind la actul de naștere al învățământului veterinar românesc trebuie subliniat momentul 1883 când Alexandru Locusteanu a obținut statutul de Şcoală Superioară de Medicină Veterinară ce va trece de la Ministerul Instrucțiunii în subordinea Ministerului Agriculturii pornind demersurile pentru construierea unui sediu propriu al școlii, achiziţionându-se trei hectare de teren pentru desfășurarea activității pe malul Dâmboviței, strada Splaiul Independenței.

În anul 1921 este votată legea ce transformă Școală Superioară de Medicină Veterinară în facultate. Prin acest act, învățământul medical veterinar și-a primit consacrarea definitivă ca învățământ universitar. La acel moment era singura facultate de Medicină Veterinară din Balcani, mulți studenți din țările vecine (Bulgaria, Iugoslavia, Macedonia, Albania, Grecia) obținând aici diploma de medic veterinar.

Perioada interbelică a reprezentat pentru binecuvântatul tărâm muscelean o a două perioadă de glorie după cea a descălecatului intemeietorilor de țară. A fost momentul de aur când Muscelul a dat neamului românesc atâția oameni de vază din toate domeniile. Voi încerca să subliniez modest contribuția în domeniul medicinei veterinare a celor care au văzut lumina zilei în acest tărâm de poveste.

Ioan Grigorescu- născut la Bughea de Jos în 1912, urmează și absolvă în anul 1936 cursurile Institului Medico-Militar devenind medic militar, profesie în cadrul căreia va activa la început la Spitalul Militar- Veterinar, București ca șef de secție (între anii 1936-1942), iar din anul 1945 ca Asistent Universitar la disciplina Medicină Operatoare de la Facultatea de Medicină Veterinară, București. În anul 1948, la solicitarea conducerii noii facultăți de la Arad, renunță la cariera militară și preia conducerea catedrei de Anatomie Comparată unde se dedică cu pasiune și cu multă sârguință profesiei universitare. Între anii 1952-1957 la Arad, a îndeplinit funcția de decan și de director al institutului până la asimilarea lui de către facultatea din București. Revenit la București în anul 1957 preia conducerea disciplinei de Medicină Operatoare, ulterior numită Chirurgie II. Este ales decan al facultății între anii 1957 și 1968. Extrem de muncitor, publică la Arad în două volume „Anatomia Animalelor", iar la București „Chirurgia operatoare și intervențiile chirurgicale la animale.

Iată cum l-a descris Ilie Barna, medic veterinar publicist: „ *La începutul cursului nu sesizai nimic deosebit, dar încet, încet asemenea efectului Doppler vorbele lui se transformau într-un motor de avion care se apropia. Concentrarea, încordarea, pasiunea cu care ne explica, dorința de a transmite tot ceea ce știa surprindea auditoriul.*"

A fost ales membru al Universității de Științe din New-York și membru al Societății Regale de Medicină din Londra.

A decedat într-un accident auto în anul 1974.

Constatin (Titi) Simionescu- născut în Câmpulung Muscel în 1908, absolvent al studiilor liceale la Sighișoara, a urmat și a absolvit Facultatea de Medicină Veterinară, București în anul 1935 cu titlul de doctor.

A lucrat în cadrul Institului de Cercetări Zootehnice, apoi ca profesor și director al Școlii Medii, București și la Liceul de la Dragomirești- Vale. De asemenea o perioadă a fost Asistent și Șef de Lucrări la Facultatea de Medicină Veterinară, București- catedra de anatomie. A publicat 17 cercetări originale, a scris și comunicat peste 90 de articole asupra istoriei medicinei. În 1968 a fost ales membru al Societății Franceze de Istorie a Medicinei. A publicat 68 de articole de cultură, iar în anul 1970 împreună cu profesor V. Bologa a publicat „Istoria Medicinei Universale", iar în 1984 (postum) a apărut lucrarea „Paginii din trecutul Medicinei Veterinare Românești"(în colaborare cu N. Moroșanu) un material minuțios redactat prin consultarea insistentă a multor documente originale existente în arhivele românești. A fost un mare talent grafic, executând sugestive „ Șarje umoristice grafice ale unor personalități veterinare"precum și planșe de anatomie.

Diaconescu Ligia- născută în 1939 în Rucăr, absolventă în 1962 a Facultății de Medicină Veterinară din București, susține teza de doctorat în 1975 sub îndrumarea profesorului Diculescu, activează în cadrul catedrei de Histologie și Embriologie între anii 1962 și 2005.

Voicescu Sebastian- născut în comuna Davidești, în anul 1937, activează în cadrul catedrei de Reproducție și Patologia Reproducției în intervalul 1990-1998, avansând treptat până la titlul de profesor ce l-a deținut între 1994 și 1998. A publicat mutle lucrări de specialitate printre care și „ Cercetări asupra urolitiazei la rumegătoare și la carnivore".

O dovadă a colaborării strânse între medicina umană și cea veterinară o reprezintă fiul ilustrului endocrinolog muscelean Constantin I. Parhon, Constantin C. Parhon om de cultură și erudită personalitate medicală, neangajat politic precum tatăl său. Acesta a predat între anii 1948- 1974 fiziologia animală, în cadrul Facultății de Medicină Veterinară, București neavând titulatura de medic veterinar.

Și pentru că istoria studiază evoluția societății, încercările reușite și mai puțin reușite prin care trec comunitățile umane, o putem asemăna fără să greșim cu memoria biologică a evoluției vieții reprezentată de ADN. Istoricii putem spune că sunt ca și geneticienii, exploratori ai trecutului ce caută gene ascunse care cândva erau active și se manifestau. Modestul demers prin care am încercat onorarea profesiei pe care o reprezint nu închide căutarea în continuare și a altor colegi născuți pe aceste meleaguri și care au contribuit în trecut la creșterea prestigiului acestei frumoase meserii.

POLONEZII ÎN MUSCEL

Prof. Ion Oană
Lerești - Mușcel

Ca urmare a conflictului mondial izbucnit la 6 septembrie 1939, prin atacarea Poloniei de Germania nazistă, se întrunește la Cotroceni, Consiliul de Coroană care hotărește neutralitatea României ca fiind „... atitudinea cea mai potrivită ...” Luând în discuție și situația grea a Poloniei, Consiliul hotărăște ca România să ofere posibilitatea refugierii pe teritoriul său a unui număr de 40.000 civili și 60.000 militari.

Refugiații polonezi erau împărțiți în trei categorii în funcție de sarcina responsabilității:

1- Membrii fostului guvern și anturajul erau în întreținerea Guvernului Român;
2- Refugiații militari erau în întreținerea Ministerului Apărării Naționale și,
3- Refugiații civili de care trebuia să se ocupe autoritățile locale (civile) din spațiul administrativ în care se aflau[1].

Transportul, cazarea și întreținerea refugiaților era în sarcina Ministerului de Interne, a Prefecturilor de Județe și a Comisariatului General pentru Evidența, Asistența și Controlul Refugiaților Polonezi Civili și Militari care întocmeau rapoarte, la 15 ale fiecărei luni, cu numărul refugiaților și mutațiile acestora.

Separat se întocmeau tabele nominal cu toți refugiații polonezi care erau studenți la Universitatea din București (Litere, Filosofie, Politehnică, Medicină, Farmacie, Chimie, Agronomie), Universitatea din Timișoara (Politehnică și Chimie), Școala Specială Tehnică de Textile, Școala de conducători Tehnici din Brad, Academia Națională de Educație Fizică. Pentru toți a fost alocat un fond financiar de 400.000 de lei lunar[2].

Primii refugiați poloni trec frontiera, luni, 18 septembrie 1939, orele trei, prin punctele Zaleșnic, Orășeni și Vișnița, cu automobile, camioane și trăsuri, fiind dirijați spre Piatra Neamț. Populația oferă refugiaților, istoviți de drum și foame, pâine, ceai și fructe. Refugiații străini vor fi internați în localități anume indicate, iar trupele vor fi dezarmate[3].

Prin aceleași puncte de frontieră au trecut și elemente militare disparate, numărul lor trecând de 4000 și câteva vagoane cu copii în număr de circa 400.

Trupe în retragere, ca la 10.000 soldați și ofițeri de arme diferite, după trecerea frontierei, au fost imediat dezarmate și internate. Au mai trecut și 100 de avioane poloneze, în majoritatea lor avariate, iar o parte din piloți, răniți[4].

Iată cum se relata momentul în ziarul *Universul București: „În cursul zilei de ieri, azinoapte și marți, au sosit la Botoșani, numeroși refugiați polonezi, civili și militari, precum și numeroși copii ... au fost bine primiți și în ordine încartiruiți ... pretutindeni polonezii sunt primiți cu o omenească simpatie și salutându-i pe români cu ochii plini de recunoștință.”*[5]

În cursul nopții de marți spre miercuri, au trecut granița foștii demnitari polonezi în frunte cu președintele Republicii Polone, Ignacy Moscicki, mareșalul Eduard Ridz-Smigly și membrii guvernului polonez cu președintele Felicjan Skladkowski și colonelul Josef Beck, ministrul Afacerilor Externe care a remarcat *poziția delicată a României* față de situația refugiaților, mai ales a militarilor care, în marea lor majoritate, se vor îndrepta spre Occident.

Aceștia au fost primiți după toate regulile ospitalității. Președintele Moscicy și mareșalul Ridz-Smigly au fost găzduiți la Palatul Metropolitan din Cernăuți. În cursul zilei, toți demnitarii au părăsit Cernăuțiul plecând spre localitățile ce le-au fost indicate pentru timpul cît vor sta în România:

[1] CornelMărculescu, *Refugiați militari polonezi în tabăra de la Comișani, jud. Dâmbovița 1939-1940*, p.1, în *CURIER-revistă de cultură și bibliologie* a Bibliotecii „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița, Târgoviște, An. XXI,Nr.2(42)/2015.
[2] *Ibidem*, p.7.
[3] *Universul*, An. 56, Nr.259/21.09.1939, p.7.
[4] *Ibidem*, An. 56, Nr.258/20.09.1939, p.1.
[5] *Ibidem*, An. 56, Nr.261/23.09.1939, p.5.

- Președintele Ignasy Moscicki la Bicaz,
- Mareșalul Eduard Ridz-Smigly la Craiova și
- Membrii guvernului polonez au fost cazați la Slănic Moldova[6].

Președintele Moscicki a sosit la Bicaz însoțit de ginerele său, fostul ministru al comunicațiilor, cu soția, trei oameni din anturajul casei și un secretar de legație din partea statului român. Ziarul *Universul* scria: *„Domnul Moscicki pășea încet, era trist și părea foarte extenuat. Prin ridicarea pălăriei răspundea la toate salutările."* Măsurile luate de autoritățile române au împiedicat altor persoane să-l întâmpine[7].

Mareșalul Ridz-Smigly a sosit la Craiova cu suita sa[8].

Tot în România a trecut și ambasadorul Marii Britanii la Varșovia, sir Howard Kennard[9].

Ultimii refugiați din Polonia – populație, ofițeri și soldați făcând parte din diferite unități miltare - au trecut granița prin localitatea Kunty, unicul punct de frontieră polon, de la granița cu România, rămas neocupat de trupele rusești. „E o datorie cuprinsă în neutralitate să facem tot ce este omenește cu putință pentru a îndulci soarta celor urgisiți" se scria în articolul *Zile de restriște* din ziarul *Timpul*[10].

Crucea Roșie Internațională, prin reprezentanții săi din Geneva și Wasimthon, împreună cu fostul ministru al sănătății, dr. I. Costinescu, au întâmpinat la granița românească refugiații polonezi[11].

Perioada aceasta a fluirii refugiaților din Polonia spre România nu a trecut fără incidente. Unul a fost acela când două bombe de aviație au căzut asupra satului românesc Crisciatic din Bucovina, cu ocazia bombardării localității poloneze Zalețcik. Explozia a omorât 5 oameni[12].

Pe 20 septembrie 1939, ministrul Gabriel Marinescu dă Ordonanța Nr. 1 ce prevede „interzicerea cu desăvârșire de a cumpăra de la persoane refugiate din Polonia, militari sau civili, arme de tot felul, automobile, motociclete și celelalte articole de tracțiuni motrice, mecanică și „animală, efecte de valoare, devize, diferite metale prețioase etc."[13] Totodată, din 23 sept., pe lângă toate Prefecturile din țară, va funcționa „un birou de vînzare pentru bijuterii, automobile sau lucruri prețioase aparținând refugiaților poloni".

În concordanță cu Ordonanța de mai sus, Rezidentul Regal al Ținutului Bucegi, prin telegrama Nr. 1239 din 29 septembrie 1939 adresată Prefecturii Muscel, roagă a se lua „toate măsurile de rigoare spre a se înlătura putința de a se face speculă ... cu zloți ... și a se pune în vedere refugiaților că cei ce vor mijloci atari operațiuni ilicite vor fi internați"[14].

La data de 14 octombrie 1939 erau încartiruiți, în România, 21.486 de militari:
- 26 generali,
- 870 ofițeri superiori,
- 2883 ofițeri inferiori și
- 17707 subofițeri și soldați[15].

Refugiații poloni din București, aveau obligația să se prezinte la Prefectura Poliției Capitalei în termen de 24 ore pentru a declara localitatea din țară unde doresc să se stabilească cu excepția orașului București, Ținutul Suceava, și a județelor de peste Prut. Polonezii care obțin vize de tranzit sau de ieșire din țară mai pot locui 15 zile după care trebuie să părăsească țara.[16]

În Câmpulung Muscel au sosit, cu trenul, în seara de 27 septembrie 1939, 46 ofițeri și 1.100 soldați polonezi care „urmează a fi găzduiți în Cazarma Regimentului 30 Dorobanți și se vor lua măsuri de control, sanitare, depozitare și bae".[17] Prin Ordinul General Nr. 117/2 octombrie 1939 al M.A.N. se aduc reglementări cu privire la bunurile militarilor poloni din garnizoana Câmpulung și anume:
- mașinile militarilor poloni, ale statului sau proprietate, nu au voie să circule pe străzi sau șosele;
- acestea trebuie să fie parcate în localitate sub pază severă;

[6]*Timpul*, An. III, Nr.857/sept.1939, p.1.
[7]*Universu*l, An. 56, Nr.261/23.09.1939, p. 5.
[8]*Ibidem*, An. 56, Nr.259/21.09.1939, p.7.
[9]*Ibidem*, An. 56, Nr.258/20.09.1939, p.11.
[10]*Timpul*, An. III, Nr.858/ sept.1939, p.3.
[11]Mărculescu Cornel, *op.cit.*,p.7.
[12]*Ibidem*, An. III, Nr.857/ sept.1939, p.1.

[13]*S.J.AG.A.N.*Fond *Prefectura Muscel*, d. 165/1939, f.2.
[14]S.J.AG.A.N., *Ibidem*, f.1.; vezi și *Universul*, An. 56, Nr.263/25 sept.1939, p.15.
[15]Mărculescu Cornel, *op.cit.* p.1.
[16]*Universul*,An. 56, Nr.258/20.09.1939, p.11.
[17]S.J.AG.A.N., *Ibidem*, f.4.

- ofițerii, proprietari de mașini, „vor rămâne și ei pe loc până la noi ordine”[18].

În degringolada creiată, de acele vremuri tulburi, se produc și erori. Astfel, la Prefectura Mușcel, sosește un înscris urgent, personal și confidențial în care, invocându-se un Ordin al M.A.N., se spune: „Vă rugăm să luați măsuri ca cei 12 ofițeri polonezi, sosiți din eroare în stația Câmpulung, să fie să fie transportați la gara Drăgășani”[19].

Prefectul județului Mușcel face cunoscut M.A.N. prin adresa Nr. 10218 din 21 octombrie 1939 că „Dl. Mareșal Smigly Ritz cu suita a fost instalat la vila Dnei. Dr. Vasiliu (din Dragoslavele n.n.). În prezent nu are nevoie de alocația de hrană de întreținere care se dă la ceilalți ofițeri. D-sa se întreține din bani proprii”[20]. La această înștiințare, M.A.N. face cunoscut Prefecturii Mușcel că „Internarea Mareșalului Smigly Ritz și suita sa a fost făcută de Ministerul Ordinei Publice și nu de M.A.N.”[21]

Suita mareșalului polonez Smigly Ritz era formată din:

1. Kudnic Enerik - șofer
2. Batciag Iulian – șofer
3. Felix Wiazowski – valet
4. Ramona Niemczaz – bucătăreasă
5. Gnesiac Iosef – șofer
6. Iazdowski Eduard – șofer[22].

Pentru buna cazare s-au făcut investiții de 3.159 lei constând în două sobe ce a însumat „8oo cărămizi, 2 guri de sobă, cât mai noi, 4 uși mici, 2 grătare, 150 kg var nestins, 2 căruțe nisip și costul lucrului (800 lei)”[23].

Personalul însărcinat cu supravegherea persoanelor polone era destinat a locui în vila Patriarhului Miron Cristea de la Dragoslavele:

1. Predoaica R. Marin – comisar ajutant
2. Dinu Pârvu – agent de poliție
3. Lungu Ion – agent de poliție
4. Tupita F. Ion – gardian public
5. Mitrănuș Dumitru – plutonier jandarmi, comandant al gărzii[24].

Raportul Comandantului gărzii pentru paza Mareșalului Smigly Ritz și a suitei sale la Castelul din Dragoslavele, Plutonier de jandarmi Mitrănuș Dumitru, înaintat în 25 octombrie 1939, pentru a aproba „misie de deplasare pentru zilele de deplasare din 14.10.1939 până când va înceta deplasarea”. Din Ordinul Ministrului, General Gabriel Marinescu, li se fixează cota de „100 lei pe zi de fiecare” celor 3 agenți de poliție[25].

Pentru a se gestiona problema refugiaților poponezi de pe teritoriul României, la nivelul Ministerului de Interne ia ființă Comisariatul General pentru Evidența și Asistența Refugiaților Poloni, cu sediul în București Str. Theodor Aman Nr. 12, al cărui Comisar General a fost numit colonelul Hagi Stoica. La nivelul Prefecturilor se creează Biroul Refugiaților Poloni.

Autoritățile române au emis criteriile după care polonezii puteau fi considerați refugiați:

1- Supușii poloni care s-au refugiat în România în primele zile după 17 septembrie 1939 și

2- Supușii poloni care au trecut clandestin frontiera dinspre Polonia, după închiderea graniței spre teritoriul polon ocupat de trupele sovietice și care au fost autorizați a trece în România.[26] Fiecărui refugiat i se elibera o Carte de identitate, emisă de Comisariatul General ..., valabilă pe teritoriul statului român.

La Prefectura Muscel ia ființă Biroul Refugiaților Poloni iar pentru dotarea lui cu consumabile se face, în 19 martie 1941, la Tipografia Gh. Vlădescu, o comandă în valoare de 6060 lei[27].

Tuturor refugiaților poloni statul român le-a acordat, în conformitate cu Decizia Ministerială Nr. 923/940, la început indemnizații iar apoi alocații. Alocațiile erau normale, în valoare de 100 lei pentru adulți și 50 lei pentru copii/zi. Alocațiile speciale erau de 300 lei pentru adulți și 33,33 pentru copii/zi[28]. Astfel, pentru luna octombrie 1939 plata indemnizației refugiaților civili poloni de

[18]*Ibidem*, f.5.
[19]*Ibidem*, f.3.
[20]*Ibidem*, f.8.
[21]*Ibidem*, f.37.
[22]*Ibidem*, f.111.
[23]*Ibidem*, f.6,28.
[24]*Ibidem*, f.138.
[25]*Ibidem*, f.13,32.
[26]S.J.AG.A,N, Fond *Prefectura Muscel*, d. 97/1941-1942, f.579.
[27]*Ibidem*, f.110.
[28]*Ibidem*, f.21.

pe teritoriul jud. Muscel a fost de 77.000 lei;[29] pentru luna noiembrie 1940 suma a fost de 558.800 lei iar pentru luna ianuarie 1941 suma a fost de 600.000 lei. La 1 februarie 1941 s-au achitat alocații normale, în județul Muscel, la 182 de refugiați, după cum urmează:

Localitatea	Bărbați	Femei	Copii
Câmpulung	139	33	7
Golești	3	-	-
Total: 182	142	33	7

Alocații speciale primeau ofițerii și notabilitățile de rang înalt ale statului Polon. Astfel, familia lui Henisz Emil, din Câmpulung, fost Director în Ministerul Comunicațiilor în Statul Polon, primea după cum urmează:

1. Henisz Emil 300 Lei
2. Henisz Janina – soție 300 Lei
3. Henisz Bozanna – fică 33,33 Lei
4. Henisz Jerzy – fiu 33,33 Lei[30]

Dar, au fost și situații când refugiați polonezi, încă din octombrie 1939, au făcut cereri de „angajare pentru lucru" ... „dacă este posibil" precum soldatul polon Nowacki Lucjan[31].

În primele luni ce au urmat invadării Poloniei de armatele germane și sovietice, primeau indemnizație de întreținere:

În Câmpulung:

* 1 - 10 noiembrie 1939 = 76 refugiați;
* 10 - 20 „ „= 100 „
* 20 – 30 „ „ = 101 „
* 1 – 15 decembrie 1939 = 104 „
* 16 – 31 „ „ = 100 „

La Câmpulung, pe anumite perioade, „în afara graficului de încasare", pe luna decembrie 1939, au mai sosit refugiați:

*între 14 – 21 = 7 refugiați, iar
*între 22 – 31 = 7 „

În Golești:

*între 22 oct. – 10 nov. 1939 = 2 refugiați;
*între 10 – 20 nov, „ = 12 „
*între 20 nov. – 15 dec. „ = 12 „ iar
*între 15 - 26 dec. „ = 12 „

În Leordeni:

* între 1 – 20 nov. 1939 = 4 refugiați iar
* între 20 nov. – 15 dec. 1939 = 4 refugiați[32].

Pe 15 ianuarie 1940 erau în județul Muscel 129 de refugiați, iar la 31 decembrie 1940, 125 refugiați[33].

Fluctuația de refugiați polonezi, fie că erau învoiți, transferați sau dispăruți, dădea mari bătăi de cap compartimentului financiar al Prefecturii Mușcel cu atât mai mult cu cât se cerea o „strictă evidență pentru justificarea cheltuielilor cu refugiații poloni"[34].

Prin Adresa Nr. 11625/04.01.1940 a Comisariatului General pentru Evidența și Asistența refugiaților Poloni, aprobă transferul refugiaților Maria și Jerzy Zurawicz, posesori ai cărților de identitate Nr. 390 și 391, de la Câmpulung la București[35].

Prin Ordinul Comisariatului ageneral Nr. 10905/23 noiembrie 1940 este transferat „refugiatul civil, polon" Nanasy Iulian de la Drăgășani – Vâlcea la Câmpulung Mușcel.[36]

Refugiații poloni Czeslaw și Franciska Owezarek posesori ai actulor de identificare Nr. 1450 și 1451, prin Adresa Nr. 11430/18 decembrie 1940 a Comisariatului General pentru ... li se aprobă transferul de la Craiova la Câmpulung-Mușcel[37].

Nanasi Iulian din Câmpulung, venit din Drăgășani, solicită alocație pe primele 5 zile din decembrie 1940 să se ducă cu certficatul medical că a fost bolnav și nu s-a putut deplasa din localitatea în care se stabilise.[38]

Refugiatul civil polon Feliks Wiazowski, ce a făcut parte din suita mareșalului Smigly Ritz, după „dispariția domnului mareșal din localitate" (Dragoslavele, 17 decembrie1940) a fost ridicat de organele anchetatoare. Găsindu-se la Târgu Jiu, solicită alocația de întreținere pe lunile decembrie 1940 și ianuarie 1941. Comisariatul General pentru ...prin adresa 00576 din 12 februarie 1941, în baza Adresei Direcțiunii Generale a Poliției Nr. 5660 din 10 februarie c., aduce la cunoștință Prefecturii Muscel „că s-a aprobat stabilirea la Craiova a

[29] *Ibidem*, d.165/1939, f.16,17.
[30] *Ibidem*, d. 97/1941-1942, f.5,9,21,23.
[31] *Ibidem*, d. 165/1939, f.15.
[32] *Ibidem*, f.42,51-53,42,122.
[33] *Ibidem*, f.113-117,118-122.
[34] S.J.AG.A.N., Fond *Prefectura Mușcel*, d. 97/1941-1942, f.2,3,4.
[35] *Ibidem*, f.18.
[36] *Ibidem*, f.7.
[37] *Ibidem*, f.17.
[38] *Ibidem*, f.27.

refugiatului polon Wiazowski Feliks, care a avut domiciliul la Dragoslavele (Muscel n.n.)[39].

Prin adresa Nr. 1646/15.02.1941 a Prefecturii Mușcel către Comisariatul General pentru Evidența și Asistența refugiaților Poloni se comunică decesul refugiatului polon Gattos August, fost căpitan în armata polonă,care „lăsând în urmă soția și un copil" se solicită un ajutor de înmormântare[40].

Șeful Biroului Siguranței, Comisar I.D.Gheorghiu, înștiințează prefectura, în 19 februarie 1941, de venirea de la Roșiorii de Vede, Teleorman, având aprobarea Direcțiunii Generale a Poliției, a cetățeanului polon Sieroslawski Tadeus de profesiune „funcționar militar", cu acordul Nr. 12430/941, născut la Cracovia în 10 octombrie 1908[41].

În urma adreselor Poliției Câmpulung sub numerele 31021/940, 26 și 55/941 prin care refugiații civili poloni din jud. Mușcel „n-au răspuns la plata pe lunile Noembrie, Decembrie 1940 și Ianuarie 1941", Prefectura Muscel, prin Decizia Nr. 1839/20 februarie 1941, scoate „de la drepturi" un număr de 32 „refugiați poloni care nu s-au prezentat la plată". Mulți refugiați poloni erau dați dispăruți din localitate[42].

Fie din considerente personale, fie generate de faptul că de la 1 martie 1941 nu li se vor mai acorda ajutorul cu titlul de alocație de întreținere, mulți polonezi doresc să părăsească România și să plece în Germania, stimulați și de așa zisa „repatriere" fluturată de propaganda nazistă.

Refugiatului polon Ostrowski Hipolit, cu domiciliul stabil în Câmpulung, Str. Cazărmei Nr. 25, i se comunică de Comisariatul General pentru Evidența și Asistența Refugiaților Poloni că „spre a putea pleca din țara noastră este nevoie neapărat să facă dovadă că posedă autorizațiunea Legației Germane de a se repatria"[43].

În 4 februarie 1941, Ministerul Regal al Afacerilor Străine emite Adresa Nr. 8653 prin care se solicită autorităților județene „a pune în vedere, tuturor refugiaților poloni civili din cuprinsul județului, că s-a încuviințat să fie trimiși în Germania toți aceia care își vor exprima o dorință în acest sens". Acțiunea era atât de urgentă încât „Această lucrare ni se va comunica cel mai târziu până în seara zilei de 15 februarie 1941". Pe 14 februarie se trimite Prefecturii Muscel telegrama Nr. 1767 (nr. de intrare) prin care aceasta este rugată să comunice „până în seara de sâmbătă, 15 februarie 1941, rezultatul Circularei noastre, Nr. 526/8 februarie 1941, privitoare la declarațiile de consimțământ ale refugiaților polonezi în vederea plecării lor în Germania, chestiunea fiind socotită, din ordin superior, de extremă urgență ..."[44]

De la 1 martie 1941 se sistează plata ajutoarelor atribuite refugiaților poloni, aflători în România, cu titlul de alocații de întreținere ...„care au dat alocații că înțeleg să rămână mai departe în România, urmând ca la data de 10 martie 1941 să se comunice Comisariatului General tabel nominal pentru toți refugiații"[45].

Pe 14 februarie 1941, Prefectura Muscel timite Comisariatului General pentru Evidența și Asistența Refugiaților poloni –București, str. Theodor Aman Nr. 12, Col. Hagi Stoica personal, două dosare cu „declarațiunile îmborderate ale refugiaților civili poloni pe teritoriul acestui județ"[46].

Consimt să plece în Germania 134 poloni la care se adaugă 9 copii, în totl 143.

Nu consimt să plece 33 de poloni.

Între timp, doi, soții Owczarek Czeslaw și Franciska, se răzgândesc și revin la decizia de a pleca; lor li se adaugă și Kosowschi Ștefan ce „nu a fost în localitate în zilele de 13 și 14 cr., și prezentându-se astăzi i s-a luat ... declarațiune".[47]

De asemeni refugiatul polon Wirski Ianoș, zis Patola Jan, trecut în tabelul înaintat printre cei care doreau să plece în Germania, revine și dorește să rămână în țară.[48] Acelați lucru face și Andrei Lubiez Woyciechowschi care solicită „să fie trecut pe tabloul refugiaților care nu voesc să meargă în Germania, împreună cu soția sa Ianina și copilul Ryszard"[49].

[39]*Ibidem*, f.34.
[40]*Ibidem*, f.35.
[41]*Ibidem*, f.47.
[42]*Ibidem*, f.56,117.
[43]S.J.AG.A.N., fond *Prefectura Muscel*, d. 97/1941-1942, f.16.
[44]*Ibidem*, f.36,37.
[45]Ibidem, f.63,67.
[46]*Ibidem*, f.35.
[47]*Ibidem*, f.39-41,44.
[48]*Idem*.
[49]*Ibidem*, f.67.

Pe 5 martie 1941, Comisariatul General pentru Evidența și Asistența Refugiaților Poloni, prin Circulara Nr. 01063 comunică Prefecturii Mușcel, document înregistrat la Nr. de intrare 3061 din 10 martie 1941, pentru cei care au consimțit să plece și care au fost admiși ca atare. Plecarea în Germania va avea loc în după amiaza zilei de 11 martie 1941 din București și pe 13 martie 1941 din Timișoara[50].

Nu vor face deplasarea „refugiații poloni de origină evrei care nu sunt admiși să plece în Germania”[51].

Aceată deplasare s-a făcut cu sprijinul financiar al Comisiunii Americane Y.M.C.A. care a trimis în principalele centre de refugiați poloni sumele necesare. Prefecturii Muscel i-a fost trimisă suma de 146.000 lei[52].

Comisariatul General a convenit cu „Domnul Swiderski, Directorul Comisiunii Americane”, ca aceste sume să se distribuie refugiaților poloni care urmează să plece în Germania, „plătindu-se câte 1.000 lei de persoană, fără distincțiune dacă este adult sau copil”[53]. De asemenea, trebuia adus la cunoștința refugiaților poloni că „sumele ce primesc le sunt date atât pentru a-i înlesni să-și achite datoriile restante ce au contractat în țară pentru chirii și hrană, cât și pentru a-și procura din timp obiectele necesare lor pe toată durata călătoriei în țară și în Germania, cunoscând, că autoritățile germane nu le pot oferi în timpul parcursului, decât cel mult câte un ceai cald.”[54]

Toți cei înscriși să plece trebuiau să fie prezenți în gara locală cu două ore înainte de plecarea trenului pentru Timișoara[55].

Pe tot parcursul, până la „fruntarii”, Guvernul român a pus la dispoziție funcționari supraveghetori români. De asemenea, Guvernul român a suportat:

- toate cheltuielile și transportul până la Timișoara;
- a pus la dispoziția refugiaților polonezi alimentele necesare cât timp se vor găsi pe teritoriul României;
- a pus la dispoziție alimente pentru 4 zile când vor pleca din Timișoara;

Repatrierea a fost organizată de Comisariatul General, personal de Col. Hagi Stoica în înțelegere cu Siguranța Generală a Statului Român și cu Însărcinatul special german Geisler[56].

Repatriații aveau dreptul să ducă cu ei „întregul lor avut” cu următoarele excepții:

-numai 50 kg obiecte pentru folosul personal. Restul va fi depozitat contra chitanță, urmând ca în timpul cel mai scurt să fie trimis repatriaților ca obiecte de export fără vreo taxă vamală[57];

-animalele, vehiculele ... trebuiesc vândute înaintea plecării[58];

-banii, în numerar, ce se găsesc asupra repatriaților (dolari U.S.A., franci elvețieni, lei, etc., cu excepția mărcilor germana) nu se pot exporta, ci vor fi predați, contra chitanță, până la 28 februarie 1941, biroului D.A.S. (Deutsche Abwicklungsstelle fur die Umsiedlung), București, Str. Slătineanu Nr. 18-20, iar începând dela acea dată, Comandaturii Lagărului din Timișoara[59];

-toate sumele de bani vor fi predate de către biroul D.A.S., Guvernului Regal Român, ca bani ai repatriaților, iar acesta îi va transfera în Germania, în favoarea Reichului, la cursul de 1R.M.=50 Lei. Guvernul German va despăgubi pe repatriați din propriile sale mijloace[60];

-exportul bijuteriilor personale, servicii de masă de argint și mici obiecte de artă...este permis...[61];

-hârtiile de valoare, depozitele bancare și de la Casele de Economii se vor preda, de asemenea, contra chitanță, aplicându-li-se acelaș tratament în conformitate cu dispozițiunile Convenției de Repatriere germano-româno din 22 octombrie 1940[62];

-obligațiile polonezilor rezultând din contracte de orice natură, în curs, se sting din ziua plecării; de asemenea și asigurările pe viață, rentă sau capital[63];

[50]S.J.AG.A.N., fond *Prefectura Muscel*, d. 97/1941-1942, f.68-70.
[51]Sublinierea aparține documentului.
[52]S.J.AG.A.N., fond *Prefectura Muscel*, d. 97/1941-1942, f.71.
[53]*Ibidem*, f.72.
[54]*Idem.*
[55]Sublinierea aparține documentului.
[56]S.J.AG.A.N., fond *Prefectura Muscel*, d. 97/1941-1942, f.75.
[57]*Ibidem*, f.74.
[58]*Idem.*
[59]*Idem.*
[60]*Idem.*
[61]*Idem.*
[62]*Idem.*
[63]*Idem.*

-procesele se vor întrerupe; asupra continuării lor se va discuta după terminarea războiului[64];

-orice fel de taxe, contribuțiuni, dări, se vor încasa numai până în ziua plecării[65].

Din suma de 146.000 lei trimisă prefecturii Muscel, s-a plătit suma de 135.000 lei.

Plecarea din Cîmpulung s-a făcut, cu trei vagoane C/2, în ziua de 12 martie, cu trenul 1092, ora 2^{05}. După sosirea în gara Golești la ora 3^{25}, vor pleca cu tren special, în aceiași zi (12 martie), ora 9.08[66].

Pe 11 martie 1941, Șeful Biroului Siguranței, Ștefan Vișan, comunică Prefecturii Muscel că „s-a pus în vedere refugiaților polonezi din localitate că, de la 1 martie 1941, nu li se mai acordă nici un fel de alocație de întreținere...”.

Prefectura Muscel, prin Serviciul Financiar, pe 13 martie 1941, cu Adresa Nr. 2806, dă răspuns Comisariatului General la Adresa Nr. 1112/941, înaintând Tabelul cu expedierea polonezilor, din care se constată:

136 totalul listei cu polonezii pentru repatriere din care:

\+ 112 polonezi plecați;

\+ 7 polonezi bolnavi;

\+ 16 polonezi neprezentați;

\+ 1 polonez mort[67].

Zurawicz Maria este transferată din Câmpulung Mușcel la București „cu drept de alocație de la 1 iunie 1941”.

Zurawicz Jerzy Anton este transferat de la Câmpulung Mușcel la București „cu drept de alocație de la 1 iunie 1941”[68].

Prin Ordinul Nr. 3015/23.06.1941 al Comisariatului General ... , se transferă, de la Caracal la Câmpulung Mușcel, refugiatul polon Micinski Kazimierz iar prin Decizia Nr. 11835/25.08.1941 i se acordă alocația de 100 lei pe zi[69].

Refugiatul polon Brozdowski Leopold, cu cartea de identitate Nr. 404, este transferat din București la Câmpulung Mușcel și i se acordă un ajutor bănesc de 1.000 lei[70].

[64]*Idem*.
[65]*Idem*.
[66]*Ibidem*, f.79.
[67]*Ibidem*, f.81-84.
[68]*Ibidem*, f.31-33.
[69]*Ibidem*.
[70]*Ibidem*, f.11,12,20.

Comisariatul General pentru Evidența și Asistența Refugiaților Poloni, prin Adresa Nr. 00520/26.02.1941, aduce la cunoștință Prefecturii județului Muscel că, „Din ordinul Domnului Ministru de Interne, începând de la 1 Martie a.c., se sistează plata ajutoarelor atribuite refugiaților poloni, aflători în România, cu titlul de alocații de întreținere..., care au dat declarații că înțeleg să rămână mai departe în România ... urmând ca la data de 10 martie 1941 să se comunice Comisariatului General, tabelul nominal pentru toți refugiații.”[71]

Se scot din drepturi, începând cu 1 iunie 1941 refugiații poloni:

- Novak Francizek fiind repatriat în Germania și
- Lowinck Niewiarowschi Jan Eugen care nu s-a prezentat la control[72].

Prin Ordinul Nr. 3015/23.06.1941 al Comisariatului General ... , se transferă, de la Caracal la Câmpulung Mușcel, refugiatul polon Micinski Kazimierz iar prin Decizia Nr. 11835/25.08.1941 i se acordă alocația de 100 lei pe zi[73].

Refugiatul polon Brozdowski Leopold, cu cartea de identitate Nr. 404, este transferat din București la Câmpulung Mușcel și i se acordă un ajutor bănesc de 1.000 lei[74].

În luna octombrie 1941 se reia acțiunea de repatriere începută în luna februarie 1941. La solicitarea Legației Germane din București, M.A.I., prin Comisariatul General pentru Refugiații Poloni și Internați Politici, emite Circulara Nr. 64806/18 octombrie 1941 prin care se solicită Prefecturilor să comunice numărul și numele refugiaților poloni care, înainte, au locuit în Galiția și a originii etnice, pe grupe: bărbați, femei, copii[75]. Au fost luate „18 declarații date de numiții în acest sens” dar, se aduce la cunoștință că „mai avem un nr. de 3 polonezi cărora nu le-am putut lua asemenea declarații întrucât sunt angajați la lucrări de drumuri în comuna Stoienești Muscel iar telefonul cu postul de jandarmi a fost deranjat”[76].

[71]*Ibidem*, f.63.
[72]*Ibidem*, f.1.
[73]*Ibidem*.
[74]*Ibidem*, f.11,12,20.
[75]*Ibidem*, f.512.
[76]*Ibidem*, f.514.

În toamna anului 1941 se observă o liberalizare a deplasării refugiaților polonezi din Muscel în interiorul județului dar, mai ales, și în afara lui. S-au dat învoiri, astfel:

- Betnarz Miezyslav - plecat definitiv la Craiova din 19 octombrie 1941;
- Wojechaowska Marie – învoită 10 zile la București din 20 octombrie 1941;
- Ștefan Pulcenik - plecat definitiv la București pe 20 octombrie 1941;
- Kuling Jan – învoit două luni la Cepari;
- Franciska Oroezarik – învoită 10 zile la București;
- Maria Kling – învoită 10 zile la București;
- Zdrislav Galacinschi – învoit 7 zile la București;
- Hempowiez Wladislaw – învoit 8 zile la București[77].

La 24 octombrie 1941, în județul Muscel se aflau 179 de refugiați, după cum urmează:

Localitatea	Bărbați	Femei	Copii
Câmpulung	136	33	9
Golești	1	-	-
Total: 179[78]	137	33	9

Prin Decizia Ministerială Nr.923/1940 este reintrodusă alocația pentru refugiații civili poloni, în vechiul cuantum, adică de 100 lei /zi adulții și 50 lei/zi copii.[79]

Domnișoara Maria Staniecka din Caracal este transferată la Câmpulung fiind „înscrisă în tabelele nominale pentru data alocației de întreținere de la 1 noiembrie 1941, cu biletul de identitate Nr. 772 eliberat de Prefectura Romanați[80].

Kozminski Stanislaw – transferat de la Câmpulung la Turnu Măgurelel începând cu 1 noiembrie 1941, în baza Ordinului Nr. 5234 din 19 noiembrie 1941.

Kwiatkowski Wiktor, refugiat polon din București, este transferat la Câmpulung începând cu 1 noiembrie 1941[81].

În luna noiembrie 1941 s-au acordat următoarele învoiri:

- Slawski Eugeniusz – învoit la București, Str. Episcopul Radu Nr. 15, prelungit șederea până în 20 noiembrie 1941 apoi până la 30 noiembrie 1941;
- Maria Galacinski – învoită la București 10 zile;
- Dr. Iosif Pavlikovschi – învoit la București 20 zile;
- Ruta Henryk – învoit la București, Str. Răzoarelor Nr. 66, până la 20 noiembrie apoi prelungită învoirea până la 30 noiembrie 1941;
- Rawlik Ooris – învoit la București, Str. Episcopul Radu Nr. 15, până la 30 noiembrie 1941;
- Krisielkowski Aleksander – învoit la București, Str. Episcopul Radu Nr. 15, și prelungit până pe 30 noiembrie 1941;
- Pawlikowski Iosef – învoit la București până în 2 decembrie 1941;

Banca Națională a României varsă Prefecturii Muscel prin Adresa Nr. 3239/3 noiembrie 1941, la Bancă, „pentru contul Dumneavoastră, suma de lei 530.000”[82] necesară susținerii financiare prin alocațiile de întreținere a celor 177 de refugiați civili existenți la 21 noiembrie:

Localitatea	Bărbați	Femei	Copii
Câmpulung	134	33	9
Golești	1	-	-
Total: 177 [83]	135	33	9

Pe lunile noiembrie 1940 și 1941 suma drepturilor refugiaților poloni din jud. Muscel a fost:

- noiembrie 1940 = 558.800 lei
- noiembrie 1941 = 530.000 lei.

Galaczynski Zdzislaw,dirigintele cantinei polone din Câmpulung, obține autorizație a se deplasa la București „pentru a solicita de la Societatea Americană I.M.C.A. o sumă de bani necesară întreținerii refugiaților ce *sunt expuși să moară de foame*”[84]. În oct. 1941,el, era șipreședintele refugiaților poloni din Câmpulung[85].

---

[77]*Ibidem*, f.521,524,528,538,551.
[78]*Ibidem*, f.523.
[79]*Ibidem*, f.527.
[80]*Ibidem*, f.543.
[81]*Ibidem*, f.549.
[82]*Ibidem*, f.547.
[83]*Ibidem*, f.570.
[84]S.J.AG.A.N.,fond *Prefectura Muscel*, d. 97/1941-1942, f.112,113.
[85]*Ibidem*, f.519.

Concursul Național

Patrimoniul cultural, istoric și natural - Zestrea comunităților locale

Ediția I, 2021

Organizator: Societatea de Științe Istorice din România

Parteneri: Institutul Național al Patrimoniului, Facultatea de Istorie-Universitatea București, Magazin Istoric, Historia *

Titlul lucrării: ”*O poveste ... îngropată*”

Elevi- clasa a VI-a : Șerban Roberta, Caplan Andrei, Toma Radu, Neguț Sara

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Nr. 1 Lerești

Localitatea: Lerești

Județul: Argeș

Secțiunea I: elevi din ciclul gimnazial, clasele VI-VIII – **PREMIUL I**

* Partenerii locali ai proiectului au fost:

- Direcția Județeană de Cultură și Patrimoniu Argeș;
- Muzeul Județean Argeș;
- Muzeul Municipiului Câmpulung Muscel;
- Primăria Comunei Lerești Muscel
- Primăria Comunei Dâmbovicioara;

O POVESTE … ÎNGROPATĂ

Elevi clasa a VI-a: Șerban Roberta, Caplan Andrei, Toma Radu, Neguț Sara
Cadru didactic coordonator: prof. Catană-Adam Ionela

Au fost odată patru mușchetari, colectori de istorie.

Primul mușchetar, Radu, era calm, blând și meticulos. Al doilea muschetar era Andrei: curios, ușor agitat din fire, dar un copil bun, cuminte și educat. Al treilea mușchetar, Sara: blândă, curioasa și dornică sa ajute. Și, într-un final, al patrulea muschetar, sunt chiar eu, Roberta: ambițioasă, curioasă și competitivă.

Povestea celor „patru mușchetari" începe într-o așezare de la poalele munților, în pitoreasca zonă a Mușcelului: comuna Lerești, un loc plin de povești, cu o istorie fascinantă.

Aici, au trăit străbunicii, bunicii și trăiesc părinții lor. Aici este locul în care ei au învățat că visurile sunt mai aproape de realitate și unde copilăresc. Împreună, cei patru mușchetari sunt foarte curioși, completându-se unul pe altul, mereu dornici de a cunoaște și a descoperi lucruri noi despre comuna Lerești și de a putea face ceva care să rămână.

Eu, Roberta, stau chiar în curtea și casa bunicilor mei, o casă modestă, dar care pentru mine este o sursă de inspirație pe zi ce trece; și vacanțele mi le petrec alături de ei, făcând diferite activități.

Când am ocazia, petrec timpul cu bunicul copleșindu-l cu tot felul de întrebări, uneori banale pentru el, despre trecutul primilor oameni ai comunei cât și despre trecutul acesteia, la care nu a găsit răspuns nici măcar în cele mai însemnate cărți. Din păcate, numărul acestora este foarte mic, le poți număra pe degete, fapt care și pe noi ne întristează dar, în același timp, ne motivează să facem ceva pentru comuna noastră, pentru a-i afla trecutul și a-l lăsa mărturie pentru generațiile viitoare.

Nu aveam un plan stabilit de unde puteam începe să colectăm mai multe informații și nici despre ce puteam căuta mai exact, dar știam că ne dorim să facem o schimbare. Îmi amintesc și acum duminica aceea, când totul a devenit mai clar. Era o duminică însorită de mai, pomii înfloriți parcă ne marcaseră mai frumos ca niciodată drumul către biserică. Cucul se auzea frumos cântând, mireasma liliacului ne îmbia cu prospețime și razele soarelui ne mângâiau cu blândețe.

Tot mergând cu bunicul și sfătuindu-mă cu el în legătură cu ideea noastră, acesta mi-a spus, înțelept în vorbe, cu vocea ușor răgușită, că trebuie să începem cu începutul. Sinceră să fiu, vorbele lui ne-au pus pe gânduri, dar ne-au adus de fapt și începutul proiectul nostru, o idee foarte ingenioasă pe care am și pus-o în practică. Tot din vorbele înțelepte ale bunicului, ne-am dat seama, că, în trecut, ***biserica*** reprezenta începutul. Așa că, ne-am gândit să mergem la preotul satului să vedem ce ne poate spune despre prima biserică a comunei Lerești.

Suntem foarte fericiți despre ceea ce am putut afla și o să vă spunem prima poveste a acestei așezări: *o poveste îngropată* de care nimeni nu a mai vorbit de foarte mult timp și pe cale de a fi uitată.

În anul 1963, în urma unei campanii de săpături arheologice efectuate de activul Muzeului din Câmpulung Muscel, pe platoul denumit „La ziduri" (în grădina lui Ghică Bădicu) au fost scoase la lumină urmele îngropate ale unei construcții de cult, necunoscute până atunci.

Potrivit elementelor de datare, respectiv cele mai vechi monede descoperite în cel mai vechi nivel de morminte, a ceramicii recoltate, a podoabelor și a materialelor cu valoare de dotare individuală, această biserică necunoscută din Lerești a fost construită, într-o primă fază, în a doua jumătate a sec. al XV-lea, după anul 1470;[1] a doua fază de construcție a avut loc la începutul secolului al XVI-lea, când s-a adăugat ***nartexul***.[2] (Foto1)

În urma săpăturilor, au fost identificate 161 morminte datând din a doua jumătate a sec. al XV-lea și până în a doua jumătate a sec. al XVII-lea, interval după care viața complexului încetează.[3]

În afară de descoperirea în morminte a monedelor din această epocă, existența monumentului în a doua jumătate a sec. al XV-lea este confirmată și de ceramica specifică (un vas cu buza dublă, răsfrânt în afară, ce a fost descoperit "in situ", pe fundul șanțului de temelie).

*Monedele descoperite sunt variate și toate din argint: **dinari ungurești** emiși de Matei Corvin și Vladislav al II-lea, **aspri** ai lui Mahomed al II-lea și Baiazid al II –lea, **monede polone** emise de Ioan Albert, **emisiuni** ale Republicii Dalmate Raguza, din 1514 – 1533. S-a descoperit și o **monedă românească** emisă de voievodul Basarab al II-lea (1442 – 1443) unicat în numismatica Țării Românești.*[4] (Foto 2)

Data cea mai nouă, care indică momentul în jurul căruia activitatea bisericii pare a fi încetat, este reprezentată de o lespede funerară, aflată in situ. Lespedea, din piatră de Albești, poartă textul epitaf în chirilica românească, dezvăluind identitatea, originea, profesia și data morții titularului:

„Aici, icia, zac umedile oase ale celui cinstit și de bună rudă Todoran, iuzbașa de roșii, feciorul postelnicului Predii ot Lerești (și) (s-au) (pristăvit în zilele luminatului domn). Io (Constantin Basarab Voievod) în lu (na) lui noe(m)(brie) o zile V(ă) leat 7164 (1656)".[5] (Foto 3)

Este de reținut termenul de "iuzbașă de roșii", deci funcție militară de comandant al unui efectiv de 100 de ostași de cavalerie (roșii), proveniți din mica boierime de țară, care aveau atât activități militare, cât și obligații administrativ-fiscale, plătind darea "rușeală" (birul de roșii) de 30 de ughi[6] anual, ceea ce ne confirmă faptul că Lerești era un sat plăieșesc, din cadrul celor destinate pazei frontierei cu Transilvania.[7]

Când am ajuns pe platoul unde a fost ridicată biserica, am fost cuprinși de multă emoție. Stiam că, acolo, sub pământul pe care călcăm, se găsește o parte a istoriei localității noastre.

(Foto 4)

Ce frumos ar fi dacă s-ar realiza scoaterea la lumină a ruinelor acestei biserici și am putem păși pe urmele strămoșilor noștri!

Proiectul nostru a fost prezentat Comitetului Cultural Științific de pe lângă Consiliul Local al comunei. Aici, oameni competenți din acest comitet (profesori, ingineri, medici, preoți, etc.), au fost încântați de inițiativa Societății de Științe Istorice din România și de implicarea noastră ca elevi si ca membrii ai acestui proiect. De asemenea, ne-au asigurat de tot sprijinul dânșilor în Consiliul Local. (Foto 5, 6, 7, 8)

Întâlnirea cu primarul comunei, domnul Marian Toader, a fost o plăcere pentru noi. Pe viitor vom avea întregul sprijin al domniei sale în toate acțiunile, în implementarea acestui proiect ca și a celor viitoare (în care ne-ar face plăcere să mai fim implicați), inclusiv cu programe europene. Plecăm de la această întâlnire cu dânsul, cu bucuria că nu suntem și nici nu vom fi singuri în acest proiect. (Foto 9, 10, 11)

Cei patru muschetari, fericiți de ce au realizat până acum și siguri pe ei, nu se vor opri aici și vor continua, mai departe, cu noi realizări, acesta fiind doar începutul !

1.Flaminiu Mîrțu, *Un tezaur al istoriei și culturii locale: Biserica necunoscută din secolul al XV-lea descoperită la Lerești-Mușcel* în „Buletinul oficial al Patriarhiei române", Anul LXXXVI, nr. 3-5, martie-mai 1968, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, p. 447.
2 *Ibidem*, p. 448.
3 *Idem*.
4 *Ibidem*, p. 449.
5 *Idem*.

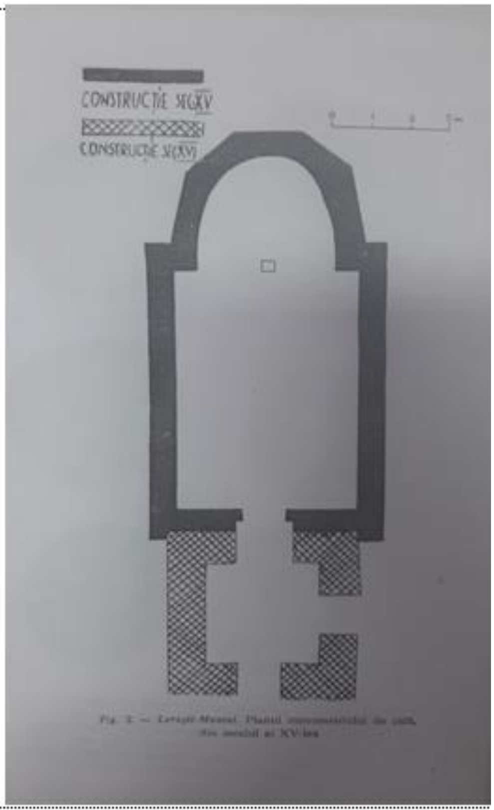
6 Veche monedă maghiară de aur; galben unguresc.

7. Ion Oană, *Istorie și cultură în Lerești – Mușcel, studiu monografic*. Ediția a II-a; editura Ars Docendi, București, 2018, p. 29,30.

BIBLIOGRAFIE

1. Academia Română – Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, *DEX – Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București 1998.
2. „Buletinul oficial al Patriarhiei Române”, Anul LXXXVI, nr. 3-5, martie-mai 1968, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.
3. OANĂ Ion ” *Istorie și cultură în Lerești – Mușcel”, studiu monografic*. Ediția a II-a; editura Ars Docendi, București, 2018.

Foto 1

Sursa:

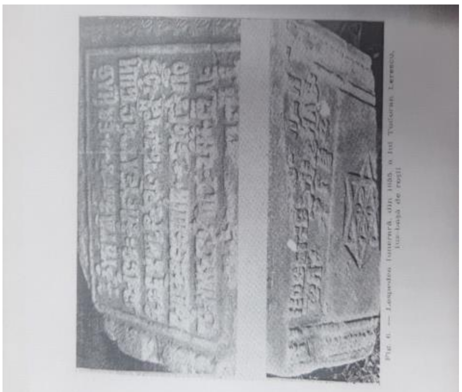
„Buletinul oficial al Patriarhiei Române”, Anul LXXXVI, nr. 3-5, martie-mai 1968, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, pp. 448, 44

Foto 2

S:„Buletinul oficial al Patriarhiei Române”, Anul LXXXVI, nr. 3-5, martie-mai 1968, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, pp. 448,449

Foto 3

Sursa:
„Buletinul oficial al Patriarhiei Române”, Anul LXXXVI, nr. 3-5, martie-mai 1968, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, pp. 448, 449

Foto 3

Sursa:
Din arhiva personală, Preot Caplan Răzvan

PRIMĂRIA COMUNEI LEREȘTI
Județul ARGEȘ
Nr. 2559 din 23.04.2021

SOCIETATEA DE ȘTIINȚE ISTORICE DIN ROMÂNIA

FILIALA MUȘCEL

Nr. 6 / 21.04.2021

SCRISOARE DE INTENȚIE

adresată domnului Marian Toader, primar al comunei Lerești Mușcel, județul Argeș.

În luna martie a anului curent, Societatea de Științe Istorice din România, a lansat competiția națională **„Patrimoniul cultural, istoric și natural – Zestrea comunităților locale"** ce își dorește să genereze o preocupare și o provocare pentru viitorul care va încorpora această experiență istorică.

Cum activitatea de valorizare a petrimoniului național pornește de la comunitatea locală, această acțiune trebuie să sensibilizeze și responsabilizeze pe toți, de la mic la mare, de la elev la profesor, de la cetățean la edil.

Există riscul ca multe bunuri, obiceiuri și tradiții, să dispară pentru totdeauna și, odată cu ele și legătura nostră cu trecutul. Profesori și elevi din Mușcel se vor alătura autorităților și instituțiilor care au rol direct în protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural, istoric și natural.

În contextul celor subliniate mai sus, dorim ca echipele participante la acest concurs național, formate din elevi ai Scolii Gimnaziale din localitate, să aibă o **întâlnire cu dumneavoastră** unde, în urma discuțiilor, își pot îmbogăți conținutul lucrării cu idei noi, opinii și soluții, cu atât mai mult cu cât interesul pentru valorificarea patrimoniului local și implicit național este reciproc.

Enunțăm, mai jos, echipele participante și temele abordate sub coordonarea dnei. Prof. Ionela Catană Adam.

1. Caplan Andrei, Șerban Roberta și Toma Radu cu tema *O poveste ... îngropată.*

2. Bratu Șulcă Noris, Dogaru Bianca, Moise Daria și Neguț Sara cu tema *Mormântul eroului locotenent Dumitru Lazea să devină MONUMENT!*

Cu stimă,

Prof. Ion Oană,

Președinte al Filialei Mușcel a Societății de Științe Istorice din România

SOCIETATEA DE ȘTIINȚE ISTORICE DIN ROMÂNIA ★ FILIALA MUSCEL 2

Foto 5

Sursa:
Din arhiva Şcolii Gimnaziale Nr. 1 Lereşti

Foto 6

Sursa:
Din arhiva Şcolii Gimnaziale Nr. 1 Lereşti

Foto 7

Sursa:
Din arhiva Şcolii Gimnaziale Nr. 1 Lereşti

Foto 8

Sursa:
Din arhiva Şcolii Gimnaziale Nr. 1 Lereşti

Foto 9

Sursa:
Din arhiva Şcolii Gimnaziale Nr. 1 Lereşti

Foto 9

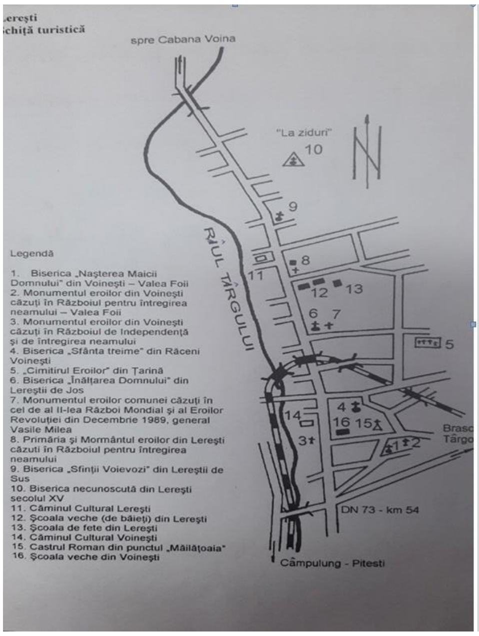
Sursa:
Din arhiva Şcolii Gimnaziale Nr. 1 Lereşti

Foto 11

Echipa de proiect în biroul primarului Marian Toader

Sursa:Din arhiva Școlii Gimnaziale Nr. 1 Lerești

Sursa:

Oană Ion ” *Istorie și cultură în Lerești – Mușcel”, studiu monografic*. Ediția a II-a; editura Ars Docendi, București, 2018, p. 493

DECLARAȚIE

Subsemnata, CATANĂ-ADAM IONELA, profesor coordonator, declar că lucrarea de față este exclusiv opera elevilor mei și nu încalcă dreptul de proprietate intelectuală al altor persoane.

Semnătura,

NOTĂ

Consiliul de conducere al Filialei Mușcel a Societății de Științe Istorice din România, întrunit în ședință extraordinară, Joi 17 iunie 2021, după vizualizarea și lecturarea portofoliului *„O poveste ... îngropată”* cât și a recomandărilor făcute, îl avizează favorabil pentru înscrierea în competiția națională „**Patrimoniul cultural, istoric, și natural – Zestrea comunităților locale**”.

Președintele filialei „Mușcel” a Societății de Științe Istorice din România

Prof. Ion Oană

Parcul Drăghiceanu poate redeveni o oază de recreere!

Prof. coordonator Călcîi Claudiu Ion, Școala Gimnazială *Nanu Muscel* din Câmpulung, jud. Argeș
Profesor partener Călcîi Elena Ramona, Școala Gimnazială *Oprea Iorgulescu* din Câmpulung, jud. Argeș

Elevi clasa a VII-a:

-Machidon Alexandru, Școala Gimnazială *Nanu Muscel* din Câmpulung, jud. Argeș

-Badea Alexandru, Școala Gimnazială *Nanu Muscel* din Câmpulung, jud. Argeș

-Săceanu Andrei: Școala Gimnazială *Nanu Muscel* din Câmpulung, jud. Argeș

- Săceanu Fabian : Școala Gimnazială *Nanu Muscel* din Câmpulung, jud. Argeș

Secțiunea I elevi din ciclul gimnazial, clasele VI – VIII**: PREMIUL II**

PARCUL DRĂGHICEANU POATE REDEVENI O OAZĂ DE RECREERE!

Municipiul Câmpulung, cu 114 obiective înscrise pe Lista Monumentelor Istorice poate să fie considerat un oraş istoric, într-un județ aflat pe locul 5 în țară ca număr de monumente istorice - 1023. Unul dintre acestea este Parcul Drăghiceanu, aflat între Vila Matei Drăghiceanu și Vila Stătescu, la aproximativ 400 de metri de centrul orașului. Mai întâi, câteva cuvinte despre cel care a transformat acest loc acum un secol. Matei Drăghiceanu s-a născut la Târgovişte în 1844 într-o familie ce descinde din neamul Drăghicenilor din Romanaţi şi, după studiile făcute în ţară la Liceul Sf. Sava, a absolvit Şcoala Naţională Superioară din Paris. Din 1872 devine inginer la salinele Ocnele Mari, apoi inspector al salinelor, a realizat prima hartă geologică a României în 1890, a contribuit la elaborarea primei legi a minelor şi la proiectarea exploatărilor de mine din ţară. A devenit membru fondator al Societății de Geografie, al Ateneului, profesor şi director la Şcoala Naţională de Poduri, Şosele şi Mine, a înfiinţat „Societatea Inginerilor şi Tehnicienilor din Mine" şi a propus realizarea unei flote comerciale pe Dunăre, având în vedere exportul de sare. După 1880 ca director al Direcțiilor studiilor și exploatărilor de mine ale statului, publică prima hartă geologică a României[1], se implică în organizarea de exploatări carbonifere în zona Dâmbovița și Muscel. Contactul cu fostul județ Muscel l-a apropiat de orașul nostru. Motivele pentru care a ales Câmpulungul ca reşedinţă s-au împletit. Ideile sale au deranjat o parte din clasa politică şi prezenţa sa în capitală nu era agreată în unele cercuri. Pe de altă parte, medicii recomandau vremea plăcută a Câmpulungului pentru sănătatea soţiei sale. Nu în ultimul rând, exploatarea de calcar de la Albeşti îi oferea şansa unei afaceri de perspectivă. El organizează o exploatare modernă a carierei, donează materialul necesar pentru construcția Bisericii de la Florica, ca o dovadă de prietenie cu familia Brătienilor și pentru treptele de la Ateneul Român. Se ocupă şi de realizarea planurilor de urbanism ale oraşului în calitate de preşedinte al „Societăţii de înfrumuseţare a Câmpulungului". O vreme a fost chiar şi administrator al „Casei obştei moşnenilor câmpulungeni" şi preşedinte a Consiliului Judeţean Muscel. A realizat cercetări hidrologice pentru alimentarea cu apă a orașului. Cu alte cuvinte, o carieră de invidiat pentru acest fiu adoptiv al Muscelului. Ca să ne întoarcem la unul dintre motivele pentru care a decis să-și petreacă o parte a vieții în urbea noastră, soția sa Maria, născută Zaharescu, a fost diagnosticată cu tuberculoză pulmonară, o boală fără leac în acea vreme și considerată principala cauză a deceselor. Câmpulungul, considerat atunci orașul cu cele mai multe zile însorite din an, era recomandat de către medici persoanelor bolnave de tuberculoză. Pentru Maria, prima femeie licențiată în litere, orașul nostru a însemnat o nouă casă pentru 10 ani, până la moartea sa în 1896.

Despărțirea de Maria l-a marcat profund. Pentru memoria ei începe construcția vilei care-i poartă numele, în 1902 și a cerut să fie încrustate în latină un vers al poetului Virgiliu: *Zeul ne-a dat această plăcere* și un citat din Tacit: *Munca stăruitoarea învinge totul.* O fotografie din 1910 făcută dinspre NV arată vila terminată și în jurul ei plantați puieți de brad și mesteacăn.[2]

În apropierea vilei, pe terenul personal, dar și pe o parte din platoul Grui, până în Bughea de Sus, a plantat brazi, în calitate de preşedinte al „Societăţii de înfrumuseţare a Câmpulungului". Din această inițiativă a lui se mai păstrează Parcul Drăghiceanu.

Vila, ca și parcul, au fost donate în 1925, către Școala Normală de Fete, aici funcționând un de internat. Apoi a fost preluată de Gimnaziul Industrial de Fete, care probabil a folosit-o tot ca internat. Începând cu anul 1955, clădirea monument de arhitectură, a fost dată în folosință Spitalului Unificat TBC Câmpulung. Aici spitalul își desfășoară activitatea şi astăzi

[1] Dumitru Baciu, Lumini muscelene, Ed. Sport Turism, Buc.,1986, p 127

[2] Gheorghe Chița, *Povestea caselor din Câmpulung Muscel*, Ed. Ars Docendi, Buc., 2014, p.39

sub denumirea de Spitalul de Pneumoftizologie Câmpulung, folosind şi spaţiul altor două vile monument, Vila Grant şi Vila Stătescu.
Parcul a urmat același parcurs, din subordinea Ministerului Sănătății, în subordinea Consiliului Județean şi apoi în 2016 trecut în subordinea Consiliului Local, fiind acum administrat de Spital. Fostul director, dr. Anca Dumitrescu arăta încă de atunci că există o problemă cu administrarea parcului, pentru că Spitalul nu are suficient personal angajat și nici nu poate angaja pentru că lipsește alocarea financiară de la Casa de Sănătate.[3] Parcul este clasat ca ansamblu istoric de arhitectură, fiind nominalizat în Lista Monumentelor Istorice 2015, judeţul Argeş, la nr. crt. 376-378, „Ansamblul Vilei Drăghiceanu", Parc , cod LMI: AG-II-m-B-13583.02, stabilite prin Ordinul Ministrului Culturii şi Cultelor nr. 2314 / 2004. Câteva date despre acest parc, puse la dispoziție de d-na ec. Ionela Constantin Dună, managerul spitalului:
Terenul are o suprafaţă de 92.265mp din care 16.300mp curţi construcţii şi următoarele vecinătăţi:
la nord - cimitir proprietate a Bisericii Schei, nr. cadastral 82 859;
la sud – nr. cadastral 85 690, nr. cadastral 85 016;
la est – strada Lascăr Catargiu, strada Revoluţiei;
la vest – Ciobanu Viorel, Bucura Liliana, nr. cadastral 84 969, Domeniu privat mun. Câmpulung, Pietrăreanu Dragoş, Rusu Ion, Dascălu Corvin, Titianu Petre, Cotenescu Petre, nr. cadastral 82 225, Jinga Veronica, Păunescu Vasile, strada Lt. Col. N. Popp.
Pe acest teren există următoarele construcţii: C1-„Pavilionul Drăghiceanu", construcţie D+P+1, în suprafaţă construită la sol de 357 mp, C2-„Pavilionul Stătescu", Sc = 238 mp, C3- Anexa arhivă, Sc= 106mp, C4-Pavilion internări, Sc= 44mp, C5- Anexa bucătărie, Sc= 90mp, C6- Anexa spaţiu depozitare lenjerie, Sc= 27mp, C7-Anexa magazie, Sc=46mp, C8- Anexa spălătorie, Sc=151mp, în suprafaţă construită totală de 1059 mp - identificate în planul de amplasament şi delimitare a imobilului.

[3] Evenimentul Muscelean din 5 martie 2016, ediție online

Ce am constatat noi? În parc se află alei aflate în folosință, alei abandonate, ziduri din vechile construcții: sera, ghețăria, mormântul lui Matei Drăghiceanu (a decedat la 2 mai 1939). Dacă sera și ghețăria abia mai pot fi vizibile și șansele de restaurare sunt minime, mormântul lui Matei Drăghiceanu se prezintă într-o stare destul de bună, este realizat din calcar de Albești și are pe frontispiciu Labor Amore (Dragoste de Muncă). Se poate vedea simbolul minerului, ciocanul și târnăcopul dispuse în cruce. Totuși, dacă nu se intervine acum, când pot fi repuse bucățile de piatră cioplită desprinse, daunele pot să devină mari. Ca specii de arbori identificați în parc: brad, molid, zadă, alun, mesteacăn, cireș sălbatic, fag, măr. Există cărări făcute musafiri nepoftiți și gardul împrejmuitor este rupt intenționat în unele locuri, iar într-un loc se poate vedea un adăpost temporar, probabil făcut de oamenii străzii.

Propunerea noastră este ca o parte a parcului să amenajată și introdusă în circuitul public. Ar putea fi înlăturată vegetația ierboasă și mărăcinii pentru a degaja spațiul pentru refacerea aleilor pentru pietoni, se pot adăuga piste pentru biciclete și role. Ar putea fi realizată o alee care să unească DJ 732 C (urcarea spre Grui către Bughea de Jos) și str. Revoluției. Aceasta poate fi realizată pe lângă cavou cât să nu intersecteze traficul curent al personalului spitalului între Pavilionul Stătescu și Pavilionul Drăghiceanu și ar fi la distanța mare de ambele. Cavoul poate fi reabilitat, pus în valoare ca un adevărat omagiu pentru unul din marii români stabilit aici.

Dacă manualul de istorie de clasa a VIII-a folosit până de curând avea un studiu de caz dedicat orașelor medievale Câmpulung și Brașov, în manualul nou nu mai există așa ceva. Pe de altă parte, numele lui Matei Drăghiceanu a fost introdus la Capitolul *Cultura în spațiul românesc*[4] cât să ne bucurăm că un muscelean adoptat îndreaptă atenția spre urbea noastră.

[4] Stan Stoica coordonator, *Istorie, Manual de clasa a VIII-a*, Ed. CD Press, Buc., 2020

BIBLIOGRAFIE

Baciu Dumitru, *Lumini muscelene,* Ed. Sport Turism, Buc.1986, p 127
Chița Gheorghe, *Povestea caselor din Câmpulung Muscel*, Ed. Ars Docendi, Buc., 2014, p.39
Stan Stoica coordonator, *Istorie, Manual de clasa a VIII-a*, Ed. CD Press, Buc., 2020
*** Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Argeș, Dosarul 17465/17.10.2018

Surse online
Evenimentul Muscelean din 5 martie 2016, ediție online

ANEXE

Aleea care leagă Vila Stătescu de Vila Drăghiceanu – foto arhiva personală

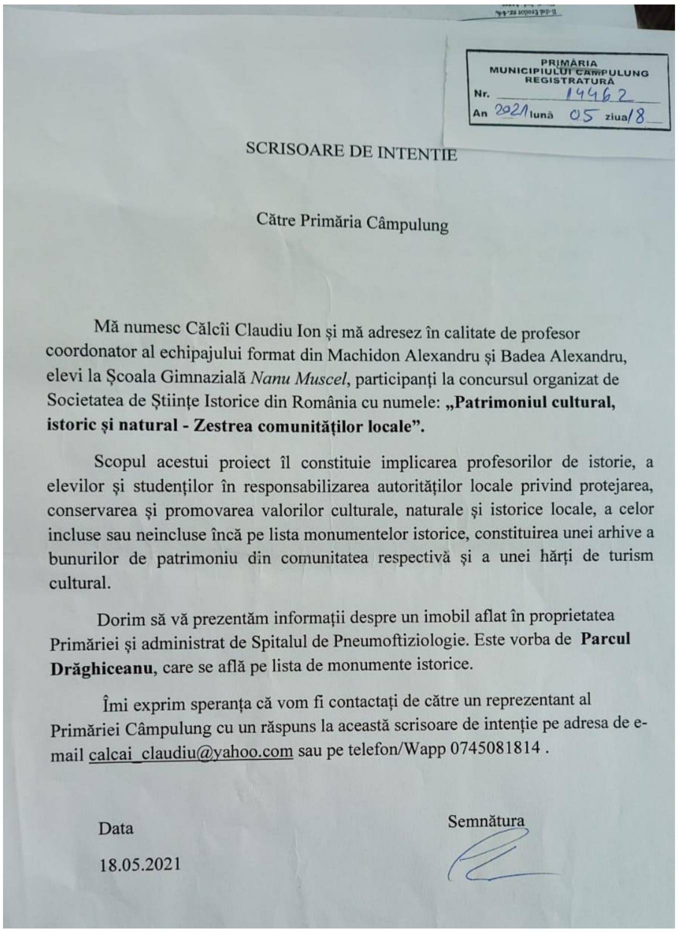
Ruine ale construcțiilor realizate de Matei Drăghiceanu : seră, ghețărie, foișor – foto arhiva personală

Cavoul familiei Drăghiceanu – foto arhiva personală

Vila Drăghiceanu și Parcul care lua naștere în 1910 – sursa Gheorghe Chița, *Povestea caselor din Câmpulung Muscel*

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CAMPULUNG
REGISTRATURĂ
Nr. 14462
An 2021 lună 05 ziua 18

SCRISOARE DE INTENTIE

Către Primăria Câmpulung

Mă numesc Călcîi Claudiu Ion și mă adresez în calitate de profesor coordonator al echipajului format din Machidon Alexandru și Badea Alexandru, elevi la Școala Gimnazială *Nanu Muscel*, participanți la concursul organizat de Societatea de Științe Istorice din România cu numele: **„Patrimoniul cultural, istoric și natural - Zestrea comunităților locale".**

Scopul acestui proiect îl constituie implicarea profesorilor de istorie, a elevilor și studenților în responsabilizarea autorităților locale privind protejarea, conservarea și promovarea valorilor culturale, naturale și istorice locale, a celor incluse sau neincluse încă pe lista monumentelor istorice, constituirea unei arhive a bunurilor de patrimoniu din comunitatea respectivă și a unei hărți de turism cultural.

Dorim să vă prezentăm informații despre un imobil aflat în proprietatea Primăriei și administrat de Spitalul de Pneumoftiziologie. Este vorba de **Parcul Drăghiceanu**, care se află pe lista de monumente istorice.

Îmi exprim speranța că vom fi contactați de către un reprezentant al Primăriei Câmpulung cu un răspuns la această scrisoare de intenție pe adresa de e-mail calcai_claudiu@yahoo.com sau pe telefon/Wapp 0745081814 .

Data

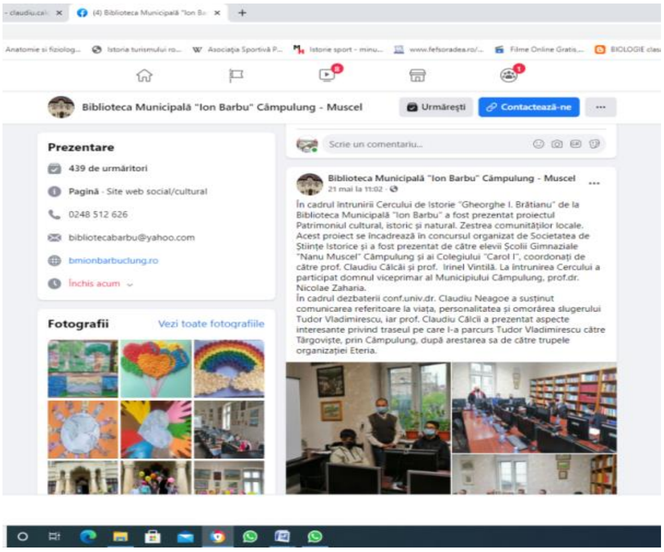
18.05.2021

Semnătura

Proiectul a fost prezentat în Sala mare a Primăriei Câmpulung primarului Elena Lasconi și viceprimarului Nicolae Zaharia.
În urma prezentării proiectului autorităților locale, răspunsul a fost că este în puterea lor să realizeze propunerea noastră legată de redarea unei părți din parc muscelenilor, că vor apela la o finanțare europeană pentru refacerea aleilor și a cavoului familiei Drăghiceanu și că urbea noastră va fi declarată *Orașul parcurilor și grădinilor.*

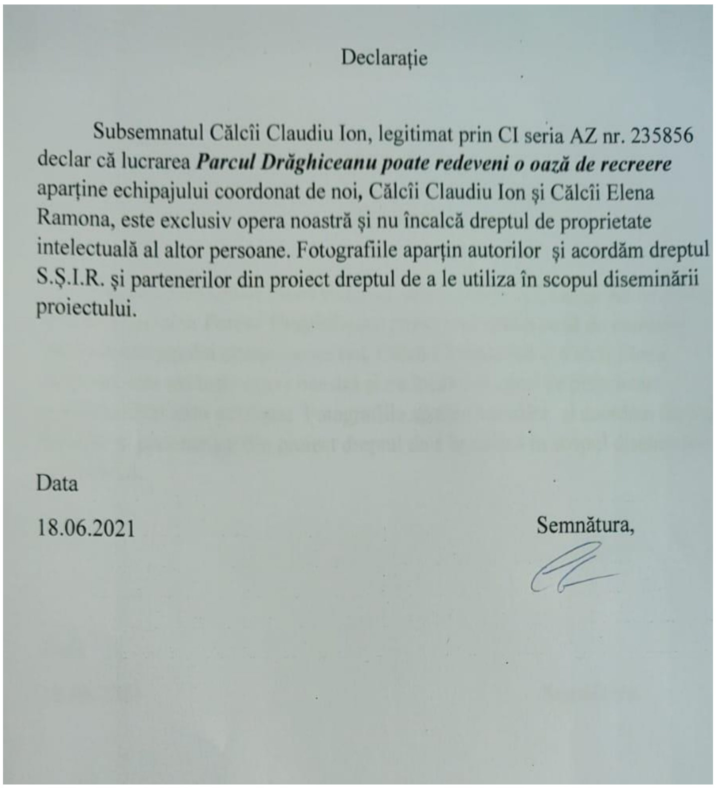
Prezentarea proiectului autorităților locale. La masa oficială președintele filialei Muscel, prof. Oană Ion, primar Elena Lasconi și viceprimar, prof. dr. Nicolae Zaharia – foto arhiva personală

Print-screen cu pagina de FB a Bibliotecii Municipale, unde a fost prezentat proiectul în cadrul cercului de istorie Gh I Brătianu, având ca invitați ziariști de la Muscel TV și Clar TV

Diseminarea proiectului în cadrul Cercului de Istorie *Gh. I. Brătianu*-foto arhiva personală

Declarație

Subsemnatul Călcîi Claudiu Ion, legitimat prin CI seria AZ nr. 235856 declar că lucrarea ***Parcul Drăghiceanu poate redeveni o oază de recreere*** aparține echipajului coordonat de noi, Călcîi Claudiu Ion și Călcîi Elena Ramona, este exclusiv opera noastră și nu încalcă dreptul de proprietate intelectuală al altor persoane. Fotografiile aparțin autorilor și acordăm dreptul S.Ș.I.R. și partenerilor din proiect dreptul de a le utiliza în scopul diseminării proiectului.

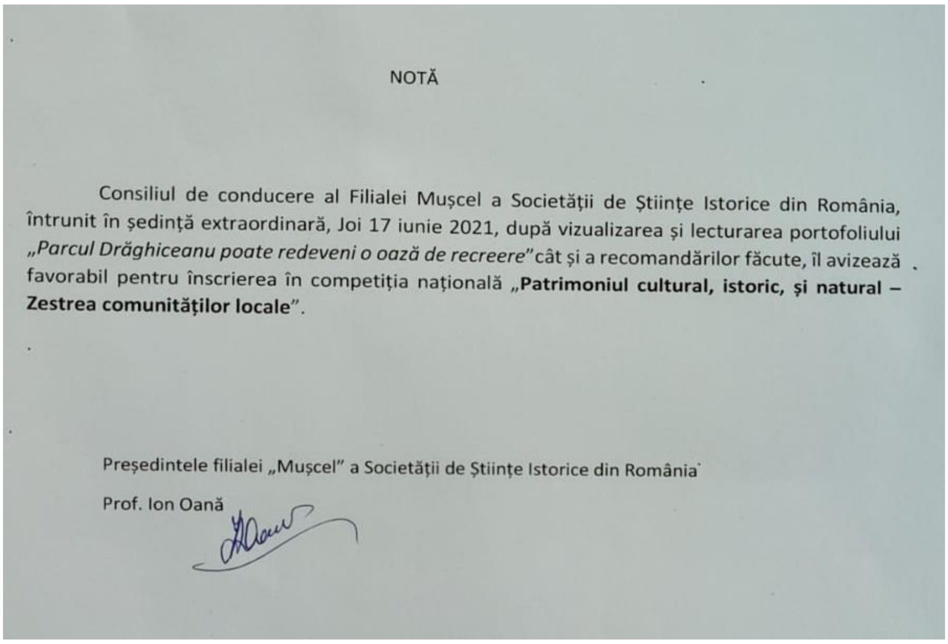
Data

18.06.2021

Semnătura,

Diseminarea proiectului în cadrul Cercului de Istorie *Gh. I. Brătianu*-foto arhiva personală

NOTĂ

Consiliul de conducere al Filialei Mușcel a Societății de Științe Istorice din România, întrunit în ședință extraordinară, Joi 17 iunie 2021, după vizualizarea și lecturarea portofoliului *„Parcul Drăghiceanu poate redeveni o oază de recreere”* cât și a recomandărilor făcute, îl avizează favorabil pentru înscrierea în competiția națională **„Patrimoniul cultural, istoric, și natural – Zestrea comunităților locale”**.

Președintele filialei „Mușcel” a Societății de Științe Istorice din România

Prof. Ion Oană

Societatea de Ştiinţe Istorice din România
c/o Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti, sala 8
Bd. Elisabeta nr. 4-12, 030018 Bucureşti, România
societateistorie@yahoo.com
www.ssir.ro

Tabel nominal cu premianţii Concursului Naţional „Patrimoniul cultural, istoric şi natural-Zestrea comunităţilor locale” Ediţia I, martie-iunie 2021

SECŢIUNEA I-: elevi gimnaziu, clasele VI-VIII

Nr. crt.	Premiul	Punctaj	Unitatea de învăţământ	Titlul lucrării	Membrii echipei	Profesor coordonator
1	I	100	Şcoala Gimnazială Nr. 1 Lereşti, jud. Argeş	”O poveste … îngropată”	Roberta Şerban, Andrei Caplan, Radu Toma, Sara Neguţ -clasa a VI-a	Ionela Catană-Adam scoalaleresti@yahoo.com
2	I	100	Şcoala Gimnazială „Adrian V. Rădulescu” Murfatlar, jud. Constanţa	”Bisericuţele de cretă de la Murfatlar”	Esra Selin Monla, Vlad Andrei Axinte, Ştefan Cristian Neş, Gabriel Niţă-clasa a VI-a	Lavinia Popescu poplavy@yahoo.com
3	II	99	Colegiul Naţional „Vasile Goldiş” Arad	”Patrimoniu imobil arădean”	Octavian Apostol, Adela Moisă, Andrei Stana, Sofia Taizs-clasa a VII-a	Sebastian Bunghez cnvga@yahoo.ro
4	II	99	Colegiul Naţional „Vasile Goldiş” Arad	”Clădiri arădene de patrimoniu”	Andrei Cicortaş, Erick Ionescu, Vanessa Moldovan, Ioana Vladu- clasa a VII-a	Sebastian Bunghez cnvga@yahoo.ro
5	II	99	Şcoala Gimnazială „Nanu Muscel” Câmpulung şi Şcoala Gimnazială ”Oprea Iorgulescu”	„Parcul Drăghiceanu poate redeveni o oază de recreere!”	Alexandru Machidon, Alexandru Badea, Andrei Săceanu, Fabian Săceanu- clasa a VII-a	Claudiu Ion Călcîi- Şcoala Gimnazială ”Nanu Muscel” Câmpulung, Elena Ramona Călcîi- Şcoala Gimnazială ”Oprea Iorgulescu”

Cuvânt înainte

Societatea de Științe Istorice din România a desfășurat Ediția I, în 2021, a concursului „Patrimoniul cultural, istoric și natural - Zestrea comunităților locale” în parteneriat cu: Institutul Național al Patrimoniului, Facultatea de Istorie – Universitatea București, revista Magazin Istoric, revista Historia. Materialul de mai jos a obținut locul II la secțiunea cadre didactice.

Drumul antic și medieval de pe Culoarul Rucăr-Bran, un îndemn la restaurare și punere în valoare

Prof. coordonator Vlad Tudor, Școala Gimnazială Nae A. Ghica Rucăr

Prof. partener Călcîi Claudiu Ion, Școala Gimnazială Nanu Muscel Câmpulung

Cu o vechime considerabilă, început în 107 și terminat în timpul împăratului Septimius Severus 193-211, Limes Transalutanus reprezintă fortificația și drumul strategic care au legat ținutul Muscelelor de Țara Bârsei pentru prima dată, putând totuși presupune că a urmat poteci și drumuri folosite deja de către daci. Sectorul nordic al Limesului în zona municipiului Câmpulung figurează pe lista monumentelor AG-I-s-A-13357 și este evidențiat de Castrul de la Jidava, aflat în circuitul turistic și Castrul de la Voinești, care nu este pus în circuitul turistic, fiind aflat pe Malul lui Cocoș, într-o zonă cercetată de învățătorul Marius Bădescu cu elevii săi, rezultatele muncii sale putând fi văzute la Școala din Voinești. În Evul Mediu, drumul a devenit cunoscut prin prisma legăturilor comerciale dar și expedițiilor militare între Valahia și Ardeal. Scrisoarea lui Neacșu, trimisă de negustorul câmpulungean judelui Hans Benckner din Brașov în 1521, moment sărbătorit în 2021 prin evenimentul *Câmpulung capitala scrisului românesc,* a urmat acest drum cunoscut negustorilor de pe ambele părți ale Carpaților. Din Voinești negustorii urmau drumul prin Valea Mare către punctul numit La Costiță. În timp ce drumul modern urmează un traseu ce taie Muntele Mateiaș, drumul medieval trecea prin centrul satului Nămăești, pentru ca mai apoi să traverseze șaua dintre Vf. Măgura și Plăișoru Mic pentru a intra în Dragoslavele pe Valea Pravățului, chiar unde începe comuna. Acest sector de drum a fost folosit de locuitorii din Dragoslavele și Rucăr pentru a ajunge pe jos în Câmpulung, chiar și după ce antrepriza fraților Gregorio și Tomaso Bosin au finalizat în 1891 drumul modern care ocolește Mateiașul. În Dragoslavele drumul urma râul Dâmbovița spre amonte, o vedere din 1910 arătând drumul modernizat prin centrul comunei, în fața Bisericii Adormirea Maicii Domnului.[1] Dispunerea caselor și a bisericii arată că drumul modernizat în 1891 a urmat vechiul drum antic și medieval. În Rucăr drumul medieval urma vechiul Limes, către punctul numit Scărișoara, unde se afla în vremea stăpânirii romane castrul făcut de Cohorta a II-a Flavia, descoperit prin săpăturile făcute la 1900 de către Gr. Tocilescu și repetate mai târziu de rucăreanul Tache Băjan.[2] Din șaua Posada, unde se afla și locul de execuție *La furci,* în timp ce drumul modern urmează serpentinele spre stânga, drumul medieval cobora direct spre Podu Dâmboviței, fiind marcat și azi de o mică cruce din

---

[1] Gheorghe Chița, *Câmpulung și județul Mușcel monografie ilustrată ediția a III-a,* Ed. Ars Docendi, Buc., 2007, p96

[2] Gheorghe Pârnuță, Gheorghe Nicolae Podișor, *Monografia Școlii Gimnaziale Nae A. Ghica, Rucăr-Muscel*, Ed. Amurg sentimental, Buc., 2013, p.24

piatră(fotografia 1). La vremea aceea, Rucărul cuprindea toată zona și toate localitățile până la Fundata: Podu Dâmboviței, Dâmbovicioara, Ciocanu, Valea Urdii, Fundățica. Trecerea peste Dâmbovița la confluența cu Dâmbovicioara, se făcea pe un pod din lemn făcut în 1711 în timpul lui Constantin Brâncoveanu, apoi de către meșterii pietrari italieni la 1891, o adevărată capodoperă, un arc de cerc realizat pe cele două picioare de pod, care acum se află în rândul monumentelor protejate (AG-II-m-B-13764). **Credem că aici trebuie operată o modificare în lista monumentelor istorice, figurând pe listă Podul lui Brâncoveanu, când de faptul podul este făcut de antrepriza Bosin în perioada 1880-1890, pe locul construcției din 1711.** Credem că înainte de Brâncoveanu nu exista aici un pod, trecerea se făcea printr-un vad, situație care explică și legenda despre Dealul Sasului: un negustor sas din Brașov care venea la Câmpulung se întoarce din drum la vestea că soția sa, care urma să nască, nu se simte bine. Deși a fost rugat să mai stea până trece furtuna, a plecat la drum și s-a înecat la trecerea râului. Din intersecția marcată de monumentul din piatră care amintește de ministrul Lucrărilor Publice Grădișteanu, care a inițiat construcția drumului către Dâmbovicioara în 1905, drumul spre Brașov urma Valea Oratei (Orățiilor) până sub cetatea de la Oratea, în timp ce drumul modernizat urcă în serpentine pe Dealul Sasului spre dreapta. Unul dintre cei mai cunoscuți fii ai comunei Rucăr, reputatul prof. univ. dr. Gheorghe Pârnuță arată: *Carele încărcate cu mărfuri veneau de la Rucăr peste vârful Posăzii , coborau direct la Podul Dâmboviței, pe locul acum este o potecă ce scurtează calea, treceau podul peste Dâmbovița, după care urcau un drum greu și foarte periculos , cel de la Băsna, pe Oratie, spre Giuvala și mai departe la Bran. De altfel de la Podul Dâmboviței , la care, se înjugau câte 6 sau 8 boi, spre a putea urca spre Oratie. Drumul cel vechi urca pe coasta stâncoasă a Băsnii, pe locurile de piatră pe unde se văd și astăzi urmele de care, după care treceau podul peste prăpastia de la Basna.*[3] Acolo, sub cetate, se poate vedea cel mai bine păstrat sector din drumul antic și medieval săpat în stâncă pe sub cetate (fotografia 2), cu urmele carelor și crucea ridicată în timpul lui Constantin Brâncoveanu. **Aici este monumentul identificat cu numărul AG-I-s-A-13369 ca fiind așezarea romană de la Podu Dâmboviței pe platoul din fața Cetății Oratea. Noi credem că identificarea naște probleme, atât în formularea de pe lista publicată de patrimoniu.gov.ro (prin faptul că la vedere sunt cetatea și drumul, iar identificarea arată așezarea romană aflată în pământ) cât prin faptul că ro.wikipedia.org arată acest număr de identificare asociat pozei cu drumul antic și medieval. Informația seamănă confuzie și aici considerăm că trebuie făcută o rectificare: identificarea separată a drumul antic și medieval, a cetății Oratea și a așezării romane despre care se știe deocamdată puține lucruri.** Primele săpături au fost începute la cetate chiar de Grigore Tocilescu la 1905, Rădulescu Codin vorbește în 1922 de ruinele unui castru roman, iar cele făcute între 1960-1970 au generat rezultatele care se pot vedea azi la Muzeul Județean. Cetatea în sine constituie un subiect de cercetare, cu mai multe ipoteze legate de cine a construit-o și noi propunem să fie încadrată separat pe lista de monumente istorice. Ca să revin la subiectul materialului, propunem o identificare prin trei indicative, pentru cetate, așezarea romană și drumul antic și medieval. **Propunem ca acest drum să fie pus în valoarea prin înlăturarea vegetației și prin popularizarea lui. Este cel mai bine păstrat sector din drumul ce lega cele două versante ale Carpaților. De asemenea, necesită intervenții și punerea în valoare a crucii de piatră (fotografia 3)ridicată de Constantin Brâncoveanu în apropierea cetății, la marginea drumului**

[3] Gheorghe Pârnuță, *Rucăr - Monografie Sociologică,* Comitetul pentru cultură și educație socialistă, Argeș, 1972. pag.58-59

medieval, care amintește că: *...au poruncit măria sa ca să rădice oamenii din Câmpulung și din Rucăr și din Dragoslavele și de prin prejur ca să dreagă calea la Posadă și la Oratie și printr-alte locuri reale*.[4] La ieșirea din Valea Oratei, drumul se pierde acum în vegetație. Pe vremuri, urma valea care se poate vedea în stânga șoselei cum mergi spre Brașov. Din Dealul Sasului drumul urma o pantă descendentă spre Valea Urdii. De acolo, în timp ce drumul modern urcă în serpentine spre Muntele Giuvala, fiind executate noi lucrări de consolidare într-un sector dificil chiar anul trecut, noi credem că drumul medieval era direct către vama Giuvala urmând o pantă pronunțat ascendentă din Valea Urdii. Chiar dacă astăzi drumul din Câmpulung spre Brașov pare să fie accesibil în prezent, greutățile prin care treceau călătorii în trecut erau mari, iar mărturiile călătorilor străini arată că în unele momente, negustorii și alți călători foloseau frânghiile pentru a coborî sau urca căruțele, din cauza pantei prea mari. În aprilie 1585, însoțindu-l pe Petru Cercel în exilul său, Franco Sivori, povestește că a ajuns ,, la poalele munților Brașovului , care despart Țara Românească de Transilvania, și care, deși nu sunt prea înalți , sunt totuși anevoioși și prăpăstioși și foarte greu de trecut cu trăsurile, acestea trebuind să fie trase în sus cu frânghii prin forța brațelor, cu ajutorul unor anumite lemne așezate peste tot în formă de trepte. [5] Și cu toate acestea, schimburile comerciale între Câmpulung și Brașov în vremea lui Neacșu erau impresionante: câmpulungenii duceau în Kronstadt piei de animale domestice și sălbatice, pește, miere, ceară, lână, bumbac brut, mirodenii, orez, smochine, stafide, citrice, pânză de mătase, damasc, brocart, purpură, caftane, corturi, șei, odoare, cizme, alaun, în timp ce brașovenii aduceau în Dolgopole: ulei de măsline, papuci, marochin, oțel, aramă, fier, plumb, arme, postav, cojoace, încălțăminte, curele, funii, cergi, coase, postăvuri din Apus.[6] Rămâne de identificat și punctul *La Izvor* unde a făcut o fotografie regele Carol I, regina Elisabeta și principele Ferdinand, împreună cu fruntașii rucăreni pe drumul către graniță.[7] Vizita lor în nordul Muscelului a fost definitorie pentru legătura cu Ardealul. Din dispoziția lui Carol I au început lucrările la drumul modern dintre Câmpulung și Vama Giuvala în 1869. Și pentru că am amintit de acest punct de graniță, el este marcat și azi de un monument în formă de obelisc (fotografia 4). Frații Bosin proveneau dintr-un grup format din italieni veniți din Tirol – Valea Fiemme (regiune autonomă din Italia) și care inițial au activat în Sibiu și Brașov, parte a Imperiului Austriac și apoi s-au stabilit în Muscel, împreună cu Mezaroba, Dusu, Moro, Mezero, Vidone. Podurile și consolidările făcute în piatră de meșterii italieni pentru acest drum sunt în folosință și astăzi, deși traficul intens și vechimea mai mare de 130 de ani au făcut ca acum să fie necesare reparații. Monumentul este vandalizat și în mod nedemn dat uitării, **prin urmare noi propunem să fie inclus pe lista patrimoniului național și să beneficieze de reabilitare și punere în valoare**

În concluzie, ne exprimăm speranța că drumul antic și medieval de pe culoarul Rucăr –Bran, în județul Argeș, va fi restaurat, conservat și introdus în circuitul turistic, mai ales în sectorul Valea Oratea-Cetatea Oratea – Dealul Sasului, pe teritoriul comunei Dâmbovicioara.

[4] Teodor Mavrodin, Spiridon Cristocea, *Mic îndreptar turistic Câmpulung*, Întreprinderea poligrafică Sibiu, 1983, p 61

[5] Murgescu Costin*, Drumurile unității românești,* Editura Enciclopedică, București 1996, pag.109

[6] Muzeul Muncipal Câmpulung, expoziție

[7] Preot Ioan Răuțescu, *Câmpulung-Muscel, Monografie Istorică*, Tipografia GH.GH. Vlădescu – Câmpulung 1943, Ed. Ars Docendi 2009 Universitatea din București, Ed. Anastatică, p 189

BIBLIOGRAFIE

Chița Gheorghe, *Câmpulung și județul Mușcel monografie ilustrată ediția a III-a,* Ed. Ars Docendi, Buc., 2007,
Mavrodin Teodor, Spiridon Cristocea, *Mic îndreptar turistic Câmpulung*, Între poligrafică Sibiu, 1983

Murgescu Costin, *Drumurile unității românești,* Editura Enciclopedică, București 1996

Pârnuță Gheorghe, Gheorghe Nicolae Podișor, *Monografia Școlii Gimnaziale Nae A. Ghica, Rucăr-Muscel*, Ed. Amurg sentimental, Buc., 2013
Pârnuță Gheorghe, Rucăr - *Monografie Sociologică ,* Comitetul pentru cultură și educație socialistă, Argeș, 1972

Răuțescu, Preot Ioan *Câmpulung-Muscel, Monografie Istorică*, Tipografia GH.GH. Vlădescu – Câmpulung 1943, Ed. Ars Docendi 2009 Universitatea din București, Ed. Anastatică

ANEXE

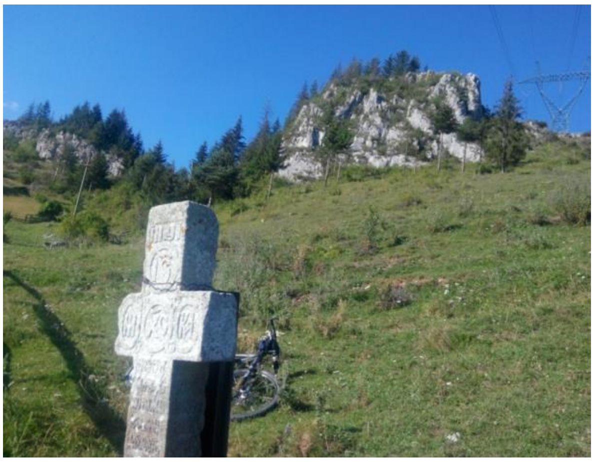
Fotografia 1, Crucea care marchează drumul medieval în Șaua Posada, între Rucăr și Podu Dâmboviței – arhiva personală

Fotografia 2, Drumul antic și medieval sub Cetatea Oratea – arhiva personală

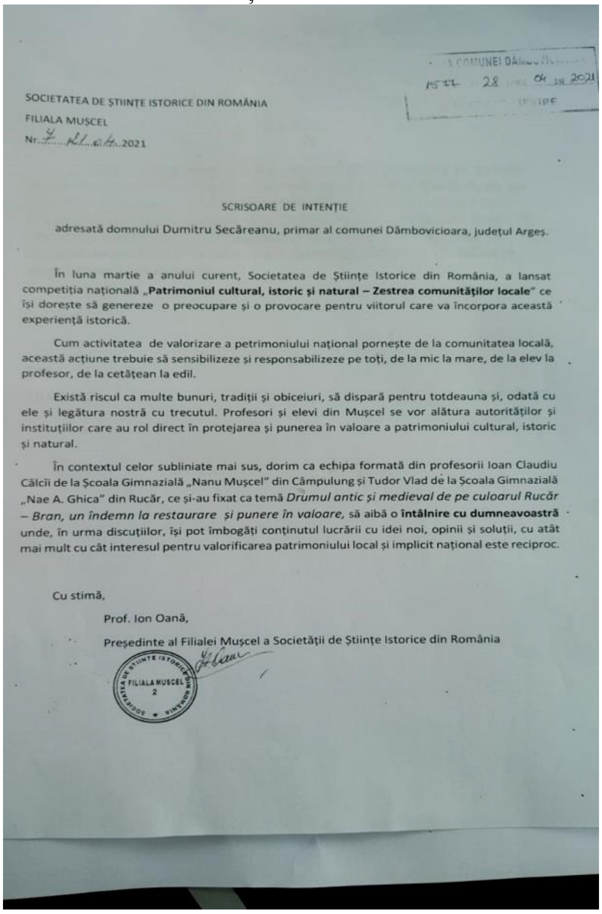
Fotografia 3 Crucea lui Constantin Brâncoveanu care arată refacerea drumului-arhiva personală

Fotografia 4, Monumentul ridicat în 1891 ca mărturie a modernizării drumului – arhiva personală

Scrisoarea de intenție

SOCIETATEA DE ȘTIINȚE ISTORICE DIN ROMÂNIA
FILIALA MUȘCEL
Nr. 7 ... 21.04.2021

SCRISOARE DE INTENȚIE

adresată domnului Dumitru Secăreanu, primar al comunei Dâmbovicioara, județul Argeș.

În luna martie a anului curent, Societatea de Științe Istorice din România, a lansat competiția națională **„Patrimoniul cultural, istoric și natural – Zestrea comunităților locale"** ce își dorește să genereze o preocupare și o provocare pentru viitorul care va încorpora această experiență istorică.

Cum activitatea de valorizare a petrimoniului național pornește de la comunitatea locală, această acțiune trebuie să sensibilizeze și responsabilizeze pe toți, de la mic la mare, de la elev la profesor, de la cetățean la edil.

Există riscul ca multe bunuri, tradiții și obiceiuri, să dispară pentru totdeauna și, odată cu ele și legătura nostră cu trecutul. Profesori și elevi din Mușcel se vor alătura autorităților și instituțiilor care au rol direct în protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural, istoric și natural.

În contextul celor subliniate mai sus, dorim ca echipa formată din profesorii Ioan Claudiu Călcîi de la Școala Gimnazială „Nanu Mușcel" din Câmpulung și Tudor Vlad de la Școala Gimnazială „Nae A. Ghica" din Rucăr, ce și-au fixat ca temă *Drumul antic și medieval de pe culoarul Rucăr – Bran, un îndemn la restaurare și punere în valoare,* să aibă o **întâlnire cu dumneavoastră** unde, în urma discuțiilor, își pot îmbogăți conținutul lucrării cu idei noi, opinii și soluții, cu atât mai mult cu cât interesul pentru valorificarea patrimoniului local și implicit național este reciproc.

Cu stimă,

Prof. Ion Oană,

Președinte al Filialei Mușcel a Societății de Științe Istorice din România

Răspunsul autorităților

În comuna Dâmbovicioara, joi, 28 aprilie 2021,primarul Dumitru Secăreanu ne-a primit în sediul Primăriei și ne-a ascultat cu mult interes, având în vedere interesul mare al autorităților locale pentru conservarea și promovarea patrimoniului istoric și geografic al comunei în scop turistic (acum trei ani primarul amintit a obținut declararea localității ca stațiune turistică de interes național). Am prezentat aspectele esențiale din concursul organizat de Societatea de Științe Istorice din România, documentarea realizată de noi și am subliniat propunerile noastre către autorități. Referitor la aspectele sesizate, dl primar ne-a făcut câteva precizări: Drumul roman la intrarea în comună în șaua Posada poate fi pus în valoare, acolo este însă o problemă de extindere abuzivă a unei proprietăți, care se va rezolva în instanță. Drumul roman sub cetatea Oratea a fost degajat de vegetație, se poate semnaliza pentru a fi inclus în circuitul turistic, dar trebuie un efort comun, care să implice mai ales mass-media pentru promovarea lui ca obiectiv de interes istoric. De asemenea, pe platoul de lângă cetate va începe o campanie de săpături de către arheologii de la Muzeul Județean Argeș pentru cercetarea așezării romane.

Diseminarea Proiectului

În cadrul Cercului de Istorie Gh. I Brătianu, cu invitați din presa locală- foto arhiva personală

Echipa de proiect în biroul primarului Dumitru Secăreanu din Dâmbovicioara – foto arhiva personală

Societatea de Ştiinţe Istorice din România
c/o Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti, sala 8
Bd. Elisabeta nr. 4-12, 030018 Bucureşti, România
societateistorie@yahoo.com
www.ssir.ro

Tabel nominal cu premianții Concursului Național „Patrimoniul cultural, istoric și natural-Zestrea comunităților locale” Ediția I, martie-iunie 2021

SECȚIUNEA a III-a: cadre didactice

Nr. crt.	Premiul	Punctaj	Unitatea de învățământ	Titlul lucrării	Profesor
1	I	-	-	-	-
2	II	-	-	-	-
3	III	98	Școala Gimnazială ”Nae A. Ghica” Rucăr Școala Gimnazială ”Nanu Muscel” Câmpulung, jud Argeș	”Drumul antic și medieval de pe Culoarul Rucăr-Bran, un îndemn la restaurare și punere în valoare”	Tudor Vlad, Școala Gimnazială ”Nae A. Ghica” Rucăr Claudiu Ion Călcîi, Școala Gimnazială ”Nanu Muscel” Câmpulung tudor_lunca@yahoo.com calcai_claudiu@yahoo.com
4	Mențiune	95	Școala Gimnazială Nr. 1 Islaz, jud. Teleorman	”Monumentul comemorativ de la Islaz”	Marius Adrian Neațu neatumarius79@yahoo.com

Declarație

Subsemnatul Călcîi Claudiu Ion, legitimat prin CI seria AZ nr. 235856 declar că lucrarea ***Drumul antic și medieval de pe Culoarul Rucăr-Bran, un îndemn la restaurare și punere în valoare*** aparține celor doi autori, Călcîi Claudiu Ion şi Vlad Tudor, este exclusiv opera noastră şi nu încalcă dreptul de proprietate intelectuală al altor persoane. Fotografiile aparțin autorilor și acordăm dreptul S.Ş.I.R. și partenerilor din proiect dreptul de a le utiliza în scopul diseminării proiectului.

Data

18.06.2021

Semnătura,

NOTĂ

Consiliul de conducere al Filialei Mușcel a Societății de Științe Istorice din România, întrunit în ședință extraordinară, Joi 17 iunie 2021, după vizualizarea și lecturarea portofoliului *„Drumul antic și medieval de pe culoarul Rucăr – Bran, un îndemn la restaurare și punere în valoare”* cât și a recomandărilor făcute, îl avizează favorabil pentru înscrierea în competiția națională „**Patrimoniul cultural, istoric, și natural – Zestrea comunităților locale**”.

Președintele filialei „Mușcel” a Societății de Științe Istorice din România

Prof. Ion Oană

IN MEMORIAM

FLAMINIU DIMITRIE MÂRTZU

Prof. Cristina Nicula
Câmpulung

Când am început a mă identifica, existența mea avea o coordonată precisă: tata, cu „distanța” însă a unui tată preocupat, adesea încruntat, dar și cu sensibilitatea cu care răspundea la fiecare „tăticule”al meu, prin care îl rugam să-mi acorde atenție. Între austeritatea preocupatului cărturar, căutător în cărți, în fibule și „cioabe” (cum le spuneam eu) spre descifrarea istoriei și culturii locale, și melomanul cu sensibilități ascunse de ochiul iscoditor al semenilor, creșteam, formându-mi personalitatea de viitor om al școlii.

Pentru concetățenii săi, ușor enigmatic, veșnic preocupat, necomunicativ, Flaminiu Mârtzu trecea pe străzile urbei muscelene adesea neobservat, parcurgând, cu o precizie de cronometru, distanța între strada străbunilor săi către casa Gică Ștefănescu, unicul –pe atunci, în anii 1950 și 1960 -sediu al muzeului local. Stăpânit de o mare pasiune pentru ceea ce ar fi putut să se ascundă sub pavajul străzilor străvechiului Câmpulung sau în incinta necropolelor din oraș și din împrejurimi, marcat de dispariția prematură a soției sale pe care a venerat-o, ca un veritabil cavaler al devoțiunii, Flaminiu Mârtzu și-a dedicat existența Muzeului Câmpulung. În felul acesta a ignorat, cu superioritatea jignitului de soartă, privațiunile la care a fost supus în vreme, de vremuri.

O oarecare mizantropie, pe care o afișa involuntar, se datora poate și disprețului superior față de „micimea” contemporaneității în care avea să plonjeze dintr-o lume a cavalerismului epocii sale în care se formase ca om și intelectual. Născut în atmosfera începutului de secol XX, format în perioada interbelică și catapultat într-o lume nouă, diferită și ostilă celei căreia i se simțea aparținător, FlaminiuMârtzu a făcut eforturi să se adapteze, absentând de la manifestările „zgomotoase” și refugiindu-se într-un cadru cultural în care se întâlnea cu trecutul căruia îi era vasal: trecutul său, trecutul istoric al neamului său, trecutul în sine.

De aceea Flaminiu Mârtzu părea un personaj singular în contextul câmpulungean, înconjurat, însă, de respectul celor din jur, din imediata sa apropiere, dar și din lumea științifică a cercetătorilor. Era recunoscut pentru minuțiozitatea și probitatea științifică, pentru respectul față de paternitatea scrierilor înaintașilor săi –prin trimiteri și citate-în tot ceea ce îi ieșea din mână în domeniul cercetării științifice. Casa cu numărul 10 de pe strada Negulici, în care locuim, este casa natală a pictorului I.D.Negulici.

Se născuse pe 12 noiembrie 1913, la Focșani, localitate unde tatăl său era medic. De Caracal, pe unde profesia tatălui a purtat familia, își amintea cu nostalgie de primii ani de școală. Își amintea de atmosfera orașului de provincie al acelui început de veac, de intelectualitatea orașului, de învățătorul său, de prietenii familiei care îi dăruiau cutii cu bomboane de ciocolată cu abțibilduri pe care le colecționa în mici albume ce, mai târziu, mi le arăta, iar eu eram uimită, fiindcă în vremea copilăriei mele nu mai existau îngerași, Moși-Crăciuni și ouă de Paște. „Colecția de copilărie” era bine păstrată: o armonică miniatură (care chiar cântă), numeroase fotografii, jucării care nu se mai găseau. Le preluasem, stârnind curiozitatea fetițelor de vârsta mea. Am învățat să citesc pe o colecție a

tatei din revista „Amicul copiilor”, legată cu coperți de carton.

Primele noțiuni de limbă franceză, limbă în care tata vorbea curent, le-am dobândit tot în prima copilărie, când curiozitatea mă împingea să citesc colecțiile bunicii paterne: „Ilustration” și „Lecturespourtous”. Îmi vorbea cu multă considerație despre profesorii săi din Liceul „Gheorghe Șincai” din București, în special despre marele Gheorghe Nedioglu, ilustru latinist care socotea că nota 10 este a lui Dumnezeu(perfecțiunea), 9 - a profesorului și abia 8 –a elevului celui mai bun. Îi fuseseră profesori, în trecerea lor prin catedrele liceale la început de carieră, Alexandru Graur și George Călinescu. Crescut în austeritatea școlii interbelice, umanist prin tradiție și aptitudini, avusese bune aprecieri din partea dascălilor de umanioare.

Totdeauna Flaminiu Mârtzu a știut să susțină un discurs de tip academic, în fraze ample, stăpânite, coerente și comprehensive. Expunerile erau totdeauna libere, fără suport scris, decât doar, poate, o mică schiță de dimensiunea unei cărți de vizită. Când situația o impunea, cu ușurință trecea la expunerea în limba franceză, chiar în fața unui auditoriu avizat. Ghidajul prin sălile Muzeului Câmpulung competent și adaptat la nivelul de pregătire al auditoriului, l-au făcut, în scurt timp, cunoscut unor numeroase categorii de vizitatori, de la elevi la adulți.

A început a-și desfășura activitatea muzeistică – fericită consecință a unor vechi preocupări din anii studenției și, poate, anteriori acestei perioade–la Muzeul Câmpulung, un muzeu abia înființat în 1952 ca o colecție de planșe și indicatori privind date generale de dinamică a evoluției istorice și sociale, alăturate unei colecții de științele naturii, ce nu depășea cu mult un muzeu școlar. Cu dăruire și perseverență, Flaminiu Mârtzu a dat personalitate locală acestui muzeu, atât prin exponatele descoperite în săpături arheologice (Cetățeni, Lerești, Suslănești etc.), la care a participat direct, pe șantiere, cât și prin cercetarea minuțioasă, valorificată în publicații de interes local, național și internațional.

Un corolar al acestei activități de peste 20 de ani este monografia „Câmpulung Muscel –ieri și azi”, de I. Hurdubețiu, Fl. Mârtzu, N. Nicolaescu, Gh. Pârnuță și I. Stănculescu, punct de plecare pentru monografiile care s-au realizat ulterior. Aruncând o privire sumară asupra lucrării menționate, se poate observa, comparând numărul de pagini aparținând fiecărui coautor, contribuția substanțială a lui Flaminiu Mârtzu la realizarea acestui volum (cel mai mare număr de pagini). Adauga cestei precizări și faptul că, referindu-se la istoria veche, medievală și –parțial-modernă, paginile care aparțin lui FlaminiuMârtzu rămân valabile și astăzi. De altfel toate lucrările lui abundă în trimiteri și sunt susținute de o bibliografie corespunzătoare temei abordate, dovedind, astfel, un înalt nivel de probitate profesională și respect pentru adevărul științific.

O pasiune pentru descoperire în domenii culturale dintre cele mai diverse îl conducea, în tinerețe, printre rafturile anticariatelor, unde, cu ochiul său de cunoscător, descoperea cărți de mare valoare, atât bibliofilă, cât și istorică și culturală. Naviga cu mare plăcere prin istoria Egiptului Antic și mă uimea când îmi vorbea despre dinastiile faraonilor ca „bătrânul dascăl” din „Scrisoarea I” a lui Eminescu:„Universul fără margini e în degetul lui mic”. Tata avea pe degetul mic un Mefisto din argint care îmi amintea de Faust, iar alături, pe același deget, verigheta mamei, alături de inelarul cu verigheta sa. Iată un alt semn de tandrețe discret purtat, o văduvie acceptată ca un etern suspin. Avea, de asemenea, un mare interes pentru personalitatea lui Napoleon, geniu militar care a schimbat fața lumii.

Dar, mai mult decât orice, l-a pasionat istoria locurilor încărcate de cultură din Câmpulung și din Muscel. Era descendent dintr-o familie câmpulungeană binecunoscută prin exponenții săi de marcă: pictorul pașoptist Ioan D. Negulici, frații Negulici care au avut însemnate contribuții în crearea Muscelului modern: Iancu Negulici - filantropul care a înființat și a înzestrat Liceul Agricol din Domnești, Mihai Negulici - primul inginer naval român, colonelul Nicolae Negulici, Gheorghe Negulici-prefectul de Muscel, Dimitrie Negulici-tatăl mamei sale, fost deputat și senator de Muscel. Frații Negulici fiind înrudiți prin alianță cu familia Paul(Adelaida, mama lor, era născută Paul), au reușit, pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, să modernizeze

orașul Câmpulung și să construiască edificii care mult timp au fost emblematice în individualizarea urbei pe harta României moderne: clădirea din strada Negru-Vodă (fostul Spital pentru Copii), cele de pe strada care poartă numele prefectului de Muscel, Gheorghe Negulici, ca de pildă casa colonelului Nicolae Negulici unde vara venea în vizită Titu Maiorescu, ori vila Paul.

Conștient de ascendența sa demnă de respectul contemporanilor, a declarat, cu autoritatea directorului de muzeu, zona din jurul Bisericii Flămânda zonă de rezervație funerară, atât pentru valoarea monumentelor funerare(unele fiind opere ale lui Frederick Storck), cât și pentru însemnătatea personalităților, printre care strămoșii săi care își dorm somnul de veci în acest loc. Se pare că azi nimeni nu mai dorește păstrarea stilului și a individualității zonei Bisericii Flămânda. Primează interesul economic...

Din 27 noiembrie 1990, Flaminu Mârtzu stă alături de soția sa, de strămoșii săi materni Negulici și de primul istoric al Câmpulungului, C. D. Aricescu, așa cum i-a fost dorința pe care i-am respectat-o spre aducerea aminte a viitorimii muscelene.

Istoric, om de cultură, cunoscător al slavei vechi și al scrierii chirilice (descifra cu ușurință inscripții în chirilică), al limbilor clasice, vorbitor de limbă franceză și germană, cu o educație în domeniul artelor plastice care îi permitea să autentifice chiar opere de artă, fără echivoc, plasându-le în epoca și curentul în care au fost create, dar și muzicală, tata cânta la pian, era un bun cunoscător al muzicii de operă și un competent analist al tehnicilor interpretative și al calității timbrelor vocale ale marilor interpreți de operă. Am crescut cu muzica lui Verdi, Puccini, Schubert, Beethoven, în interpretări de excepție, reproduse pe plăci de patefon, mai târziu pe discuri de pick-up sau bandă magnetică. Am învățat de la tata să diferențiez timbre vocale inconfundabile de la Enrico Carusso și Jean Athanasiu la Ion Piso, Nicolae Herlea, Dan Iordăchescu, Ștefănescu Goangă, Arta Florescu, Virginia Zeani ori Maria Callas.

Muzicalitatea versului eminescian mi-a fost dăruită înainte de a merge la școală. Tata îmi citea ades din Eminescu: „Luceafărul”, „Lacul” „Atât de fragedă”, „Ce te legeni...” și aprecia literatura corală clasică, în special piesele pe versuri eminesciene, ca de pildă „Revedere” și „Sara pe deal”. În prima mea copilărie îmi citea, uneori traducându-mi din franceză, basme din literatura orientală, în care misterul se adâncea prin interpretarea artistică pe care tata o dădea lecturii.

Paradoxal, un om plin de deschideri pentru cultura omenirii și pentru artă, aprecia fair-play-ul sportului „cu mănuși”, spunea el, nu „cu pumnul”, cum aș fi zis eu. Șahul și boxul erau cele două sporturi pentru care avea admirație, posedând cunoștințe despre istoria acestora pe care puțini le aveau.

De-a lungul activității sale muzeale, ca muzeograf și ca director, obiectivul major a fost acela de a îmbogăți colecțiile muzeului, de a diversifica ariile de cercetare științifică. A desfășurat cu o mare pasiune, o asiduă activitate de restaurare a pieselor descoperite în săpăturile arheologice. Se află expuse în vitrinele muzeului piese restaurate de mâinile lui care se odihneau adesea, în târziul nopții, pe clapele pianului în armonii mozzartiene, beethoveniene, chopiniene. Nimic nu făcea la întâmplare. Orice piesă restaurată era consecința unui studiu dedicat contextului istoric al cărui produs era.

În anii directoratului său la Muzeul Câmpulung s-a înființat Casa memorială „George Topîrceanu” de la Nămăești. Grija personală pentru realizarea colecției Topîrceanu, cu ajutorul fiului și al surorii poetului, era și consecința admirației tatălui meu pentru versul simplu, dar sugestiv, al acestui poet interbelicpe nedrept marginalizat, însă iubit de români și „răpit” din contextul muscelean de Iașul cultural care-i era atât de necesar.

De-a lungul timpului, a consacrat o bună parte din activitatea sa lapidariumului de la Mănăstirea Negru-Vodă și colecției icono-grafice de la Casa Domnească. Încă din tinerețe l-au pasionat filatelia și numismatica. Păstra, ca pe o amintire, o colecție filatelică, clasificată științific care „mergea” până prin anii 1930-1940. Numismatica, însă, a rămas o preocupare permanentă, având legătură cu arheologia, cu însăși activitatea muzeistică. Mi-amintesc emoția cu care aștepta să se curețe moneda scufundată în soluție-moneda descoperită în săpături-spre a o determina. Uneori acest

proces dura chiar zile. Tata era în așteptarea unei revelații. Îmi transmitea și mie emoția pentru că mă accepta martor și tovarăș la devoalarea unui nou adevăr științific.

Recunoscut ca o sursă serioasă de informare cu greutate științifică, tata avea lungi conversații, consultări și corespondență cu personalități ale vieții științifice, artistice și culturale. Un mare istoric câmpulungean cu care avea adesea discuții și controverse științifice, era profesorul dr. Ion Hurdubețiu. Discuțiile lungi și aprinse se prelungeau până târziu, iar rezultatulse materializa în lucrări realizate în colaborare sau în... ireconciliabile păreri legate de adevăruri istorice.

Profesorul Dan Simonescu era unul dintre cei care, cu calm și cu prestanță academică, îl încânta în lungi discuții privitoare la istoria cărții, a Câmpulungului și a personalităților orașului. Academicianul George Oprescu, criticul și istoricul de artă, îl aprecia pe tata și îl invita la vila lui din Câmpulung, unde își petrecea verile, spre a discuta despre opere de artă, colecții din patrimoniul muzeului, despre modalități de identificare și valorificare a obiectelor din patrimoniul cultural local. Până la emigrarea sa, Pavel Chihaia îi făcea vizite la muzeu sau acasă, având o strânsă relație de colaborare, corespondență, schimburi de lucrări. Ion Chelcea era unul dintre marii săi prieteni și colaboratori. Întrețineau lungi conversații științifice la Câmpulung sau la București, în întâlniri ce s-au succedat până la dispariția amândurora, la un interval de un an. Cu Gheorghe Pârnuță a colaborat în elaborarea mai multor lucrări, dintre care cea mai cunoscută este „Oameni de seamă din Cetatea de Scaun”. Dintre cei mai tineri, cel mai iubit îi era Spiridon Cristocea, socotit de tata a fi unul dintre cei mai competenți și serioși istorici. Cu firea deschisă și zâmbetul pe buze, Spiridon Cristocea era interlocutorul care nu se plictisea ascultând și nu plictisea vorbind. Flaminiu Mârtzu și Spiridon Cristocea: două lumi care își transmiteau ștafeta.

Măruntă și neînsemnată, am călcat și eu pe urmele tatălui meu, admirându-l și mândrindu-mă cu el, fără a-i arăta aceste sentimente atât timp cât a trăit. O fac acum, cu speranța unei „reabilitări” pe care mi-o cere conștiința, amintindu-mi cum spuneam când nu știam ceva: „Nu știu. Să-l întreb pe tata”. Era siguranța mea că el știe, siguranța în care am crescut, ocrotită, depășindu-mi frustrările. Fără pretenția de a fi prezentat cu minuțiozitate științifică, ci doar cu respect pentru corectitudine și cu dragoste pentru filială, personalitatea lui Flaminiu Mârtzu, consider că încercarea mea va fi un binemeritat *restituțio* pe care îl dăruiesc muscelenilor care au dragoste și interes pentru cultura locală.

Date biografice

Flaminiu Dimitrie Mârtzu s-a născut la Focșani, pe 12 noiembrie 1913, ca fiu al medicului Francisc Mârtzu, originar din Tămășeni, județul Neamț, și al Elenei Mârtzu din Câmpulung, născută Negulici, descendentă din familia pictorului I. D. Negulici.
Școala primară a absolvit-o la Caracal, unde se afla cu serviciul tatăl său. Ulterior familia s-a mutat la București, unde a urmat cursurile Liceului „Gheorghe Șincai”(absolvit 1932)și pe cele universitare-Facultatea de Drept a Universității București, licențiat în Drept în anul 1937. În 1938 și-a susținut examenul de doctorat cu o temă de istorie juridică:„O instituție dispărută din dreptul succesoral roman: privilegiul masculinității ”.

În 1952 a devenit muzeograf al Muzeului Câmpulung, al cărui director a fost între 1959 și 1970. Între 1970 și 1975 a fost muzeograf principal. S-a ocupat cu precădere, ca arheolog, de perioada medievală, efectuând cercetări la Bilcești, Cetățeni, Voinești, Jidova, Lerești, Aninoasa, Mănăstirea Valea, Băjești, precum și la bisericile câmpulungene Marina, Sfântul Ilie, Șubești, Fundeni, Negru-Vodă, Bradu, Sfântul Gheorghe, Valea, Sfânta Troiță ș.a.

A fost președinte al Filialei Câmpulung a Societății NumismaticeRomâne. S-a distins prin activitatea și competența cu care a lucrat în cadrul Muzeului Câmpulung, fiind decorat cu Ordinul Muncii clasa a III-a și Meritul Științific.

Și-a continuat activitatea științifică și după pensionare, cercetând și prelucrând rezultatele cercetărilor în studii și comunicări, unele dintre ele publicate post-mortem. A încetat din viață la 27 noiembrie 1990 și a fost înmormântat lângă părinții mamei sale, Elena și Dimitrie Negulici, la cimitirul Bisericii Flămânda din Câmpulung.

ION HURDUBEȚIU

prof. Adrian Săvoiu
Câmpulung

Nu știam în toamna anului 1969, când am început cursurile la Liceul „Dinicu Golescu” din Câmpulung, că la ora de istorie am în fața mea un eminent profesor, cu doctoratul susținut în Germania. De prima dată când a intrat în clasă, mi-am dat seama însă că omul acesta cu zâmbet cald, ajuns la anii maturităţii depline, are o structură diferită de cea a colegilor săi de cancelarie. Profesorul nostru Ion Hurdubeţiu n-a ţinut să stabilească, încă de la început, reguli şi criterii, n-a spus că are anumite pretenţii de la noi (să fim tunşi, să avem matricolă, să fim disciplinaţi, să învăţăm cu sârguinţă etc., etc.) aşa cum proceda majoritatea profesorilor, n-a dat de înţeles că atmosfera la oră trebuie să fie exemplară, n-a cerut nici măcar să fie respectat. Imediat însă, materia predată de el – istoria antică – s-a transformat într-o frumoasă poveste pe care aș fi vrut să o ascult mereu.

Prin felul în care explica, profesorul avea harul să recreeze lumea Antichităţii sub ochii noştri. Până la Ion Hurdubeţiu istoria însemna, cel puţin pentru mine, ani
şi războaie, evenimente ori revoluţii care trebuiau memorate cu mare stricteţe, „ca în carte”. De la el am învăţat că istoria poate fi o fascinantă incursiune în timp, un „roman” pe care să-l parcurgi filă cu filă, retrăind cele povestite acolo. Nu voi uita niciodată lecţiile sale despre Grecia ori vechea Romă, dar mai ales nu voi uita felul cum ne-a descris Egiptul antic. Ascultându-l, am fost ferm convins că vizitase Egiptul, că văzuse piramidele, că admirase Sfinxul ori că urcase spre izvoarele Nilului până la Valea Regilor. Nemaivorbind despre pregătirea sa de specialitate, numai un martor ocular ar fi putut vorbi cu atâta farmec despre toate acestea.

Mult mai târziu, când nu mai eram elev, l-am întrebat pe fostul meu profesor de istorie dacă fusese într-adevăr în Egipt, o călătorie cât se poate de excentrică, dacă nu chiar imposibilă la vremea aceea pentru un român obișnuit care trăia dincoace de Cortina de Fier. Am rămas contrariat şi parcă uşor dezamăgit în adâncul sufletului aflând că nu văzuse Egiptul niciodată și că tot ceea ce ne predase se baza doar pe cărțile şi tratatele citite. În mintea mea de adolescent numai cineva care fusese acolo ar fi putut vorbi atât de minunat despre această mare civilizaţie a Antichităţii.

De Ion Hurdubeţiu se leagă şi unul dintre episoadele vieţii mele de licean. Îmi aduc aminte că profesorul anunţase o lucrare de control la o lecţie importantă. Mă pregătisem cu rigurozitate şi, în plus, pasiunea mea pentru istorie şi simpatia deosebită pentru profesor erau premise pentru o notă foarte bună. După ce a venit la oră și ne-a comunicat subiectul lucrării, Ion Hurdubeţiu ne-a spus că trebuie să meargă până la cancelarie şi va lipsi din clasă câteva minute. Ne-a mai spus că are încredere în noi, fiindcă ştie că nimeni nu va profita de această lipsă de supraveghere ca să copieze. Gestul lui Ion Hurdubeţiu era unul singular – nu ni se mai întâmplase niciodată ca un profesor să ne considere atât de maturi. Abia

ce a ieşit din clasă, că mai toţi colegii au scos din ghiozdane, pe sub bănci, ori caietul de notiţe, ori manualul de istorie. Unii, luați de valul nesperatei libertăţi, au lăsat fereala la o parte şi au aşezat manualul direct pe bancă, la îndemână, ca să copieze din el. Deşi ştiam subiectul la perfecţie, n-am rezistat tentaţiei şi, privind încă o dată în jur şi constatând că toţi „se inspirau", am tras şi eu manualul de istorie de sub bancă. M-am uitat rapid pe lecţie şi am constatat, cu imens regret, că paginile din carte, pe care le parcursesem acasă cu multă atenţie de mai multe ori, nu-mi aduceau acum nimic nou. Ştiam tot ce era scris acolo şi am avut pe dată sentimentul că am făcut un lucru inutil şi că am înșelat încrederea unuia dintre profesorii pe care îi simpatizam şi, mai ales, îi respectam. Mi-a fost ruşine că nu m-am putut stăpâni, o rușine pe care o mai simt şi astăzi.

După ce am devenit profesor, m-am întâlnit adesea cu Ion Hurdubeţiu, care se cunoştea bine cu părinţii mei, Benone și Ileana Săvoiu, și ei profesori câmpulungeni. Se crease între noi o relaţie foarte strânsă, mai ales că fostul meu dascăl locuia la Câmpulung foarte aproape de noi şi îşi făcuse un tabiet ca în timpul verii să vină în curtea noastră din strada Parcul Mirea, la numărul 11, să stea la umbră, între pomi şi flori. Îi scoteam un şezlong şi, după ce se „instala" în marea de verdeaţă, părea să fie unul dintre cei mai fericiţi oameni din lume. Iar în toate istorisirile sale respira aerul unui savant, ceea ce și era, de altfel.

În 1928 Ion Hurdubețiu se înscrisese la Facultatea de Istorie din cadrul Universității din București şi după obținerea diplomei de licență cu mențiunea "Magna cum laude" și absolvirea cursurilor Seminarului Pedagogic din București, în 1934 a fost numit profesor la Liceul Militar „Regele Ferdinand I" din Chișinău. În anul următor a venit ca profesor titular la Liceul "Dinicu Golescu" din Câmpulung, iar în 1941, cu o bursă a Fundației „Alexandru von Humbold" și un ajutor bănesc de 60.000 lei din partea „Așezămintelor de binefacere Ion Stănescu" din Capitală, a plecat la studii în vederea susținerii doctoratului la Universitatea din Breslau (Germania). Pe 17 septembrie 1942 Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice din București l-a numit lector de limba română la seminarul de limbi romanice de pe lângă Universitatea din Breslau, la propunerea directorului instituției, profesor doctor Fritz Neubert. Aici, la Breslau,Ion Hurdubețiu și-a obținut doctoratul, pe 7 iunie 1943, cu o teză despre „Problema etnogenezei românilor în istoriografia germană", publicată în 1944.

S-a întors în țară după sfârșitul războiului, în noiembrie 1945, când și-a reluat activitatea ca profesor de istorie la Liceul „Dinicu Golescu" din Câmpulung. Pentru că titlul de doctor obținut în Germania nu i-a fost niciodată recunoscut în România de regimul comunist, profesorul Ion Hurdubețiu a scris o nouă teză de doctorat. Printr-o muncă titanică de câțiva ani, cercetând cărți, periodice și manuscrise din mai multe biblioteci românești și din străinătate, printre care cele din München, Berna, Basel și Zürich, dezvoltând și aprofundând teza despre etnogeneza românilor susținută în urmă cu 30 de ani la Breslau, în iunie 1973 și-a dat un al doilea doctorat, cu același subiect, de această dată în cadrul Universității București. Noua teză de doctorat i-a fost publicată la Editura Kriterion în 1977. Dintr-un anumit punct de vedere, în raport cu alți iluștri profesori câmpulungeni, și ei doctori în Franța sau Germania, profesorul Ion Hurdubețiu, având un dublu doctorat, a devenit în felul acesta un „unicat".

În ultima parte a vieții profesorul și-a concentrat cercetările pentru o altă lucrare, „Istoria Suediei", un volum structurat în douăzeci de capitole, apărut în 1985 la Editura Științifică și Enciclopedică din București. Ecourile acestei cărți au fost atât de puternice, încât a fost invitat în Suedia pentru a ține mai multe conferințe și a primi titlul de „Doctor honoris causa" al Universităţii din Uppsala. În România însă Ion Hurdubețiu, deși a fost invitat să predea în învățământul universitar, prin opoziția

autorităților comuniste a fost nevoit să rămână doar profesor de liceu.

Limba germană, pe care o cunoştea la perfecţie, şi noţiunile de limbă suedeză îi permiteau lui Ion Hurdubețiu să intre în zone culturale inaccesibile multor istorici și cercetători români. Aşa, de pildă, la sfârşitul anilor '80, lucram la un studiu prin care încercam să dovedesc faptul că regele suedez Carol al XII-lea nu trecuse în 1714 prin Câmpulung spre Brașov, în drum spre ţara sa, aşa cum susţinuseră N. Iorga, George I. Ionnescu-Gion, Ioan Răuţescu şi alţii, ci pe Valea Oltului. Profesorul Hurdubeţiu mi-a confirmat descoperirea, furnizându-mi informaţii importante dintr-o istorie a Suediei, netradusă în alte limbi, pe care el o consultase la Universitatea din Uppsala.

Încă de când ajunsesem la Liceul „Dinicu Golescu" din Câmpulung, observasem că, în discuțiile lor particulare, niciunul dintre elevii mai mari decât mine, când venea vorba despre Ion Hurdubeţiu, nu îi spunea pe nume. Toţi îi ziceau *„Ştabul"*. Am preluat şi noi, bobocii, acest apelativ și l-am transmis mai departe seriilor următoare de elevi care, probabil, au făcut și ele acelaşi lucru. Cognomenul „Ştabul", despre care profesorul trebuie să fi aflat, conţinea în el, poate inconştient, un simbol: Ion Hurdubeţiu n-a fost şi n-a dorit să fie niciodată şef într-o ierarhie socială, aşa cum arată strict etimologia germană a cuvântului „ştab", dar a fost „şef" într-o ierarhie a cugetului, un aristocrat al spiritului.

ION C. HIRU
Un neobosit și un neostenit domnișan a dispărut pe neașteptate

Ec. Cornel Stoian
Rucăr

Domnul Nelu, cum era alintat a fost un alergator de cursă lungă în lumea literelor, a slovelor, a cărților și nu numai. Am dat acest titlu articolului, deoarece OMUL Hiru, toată viața domniei sale a avut o inima și un suflet, care nu au obosit și nu a ostenit niciodată, până-n ultimele clipe ale vieții sale.

A plecat la spital punându-și mari speranțe în medici, că se va face bine de boala care-l măcina, dar medicina nu i-a fost favorabilă.

Era convins că se va întoarce la casa lui, la gospodăria lui și mai des la biroul său, unde-l astepta creionul său măiastru și coala de hârtie, pentru a scrie noi cărți, dar n-a fost să fie așa. A plecat și nu și nu s-a mai întors, dar în ochii copiilor săi tatăl lor drag și bun este tot acasă, tot la masa lui de scris, tot cu creionul negru și cu foile de scris. Dar, din păcate, creionul și colile de hârtie vor rămâne nemișcate, așa cum le-a lăsat la plecare. Cărțile sale vor dăinui peste timp împreuna cu autorul lor. Nepotii săi vor avea de învațat din scrierile bunicului.

A venit pe lume în 27 iulie 1942 în plin război mondial, într-o familie de oameni cinstiți și gospodari, având o situatie materială foarte bună.

Atât familia sa cât și el, personal, a avut de suferit de pe urma regimului instaurat de tancurile sovietice în Romania, care nu a ocolit nici Domneștiul. În școlile prin care a trecut, s-a format pentru viață și pentru viitoarea lui familie. A făcut față cu competență în toate functiile prin care a trecut: profesor, director de scoală și de cămin cultural, al postului de radio local, viceprimar și alte funcții prin care a trecut, unde și-a pus amprenta profesionalismul și competența profesorului, scriitorului, intelectualului Hiru.

In domeniul cultural-artistic, educație-instrucție, publicarea de cărți și reviste, în urma unei activități prodigioase s-a bucurat de o apreciere unanimă de către societatea care a beneficiat de rezultatel muncii sale ca făuritor de carte și revistă.

L-am cunoscut cu mulți ani în urmă la manifestări și lansări de carte și reviste și aparițiile la postul TV Mușcel. Legăturile noastre culturale au început acun 10 ani când domnia sa mi-a cerut să public în cele 4 volume –Neosteniți întru lumină-, articole despre marile personalitați rucărene, mușcelene și argeșene cu care am venit în contact pe durata evenimentelor culturale.

Profesorul HIRU a luptat pentru reapariția revistei " Pietrele Doamnei", atunci când aceasta intrase în impas din lipsa fondurilor financiare, dar și a ajutorului insuficient al organelor locale. Din păcate, prin plecarea lui, și acum a rămas fără cârmaci.

Domnia sa a fost membru de onoare și colaborator al revistei "Piatra Craiului" din Rucăr Mușcel, unde a publicat foarte multe articole.

Ne-am văzut ultima oară la lansarea cărții mele "Timpul fuge...fuge...spre vremuri viitoare", care a reunit mari personalităti mușcelene.In prefața cărții mele a scris un articol-cuvânt înainte " Cornel Stoian" Floarea de colț a Rucărului", făcându-mi o mare onoare și cinste.

Dar a venit ziua fatidică de 21 decembrie 2020, a plecării de lângă familie, rude, colaboratori, prieteni, de toți ce l-au iubit și prețuit.

A plecat acolo sus, in universul stelar alături de sotia sa.

Îl declarăm pe profesorul și publicistul ION C. HIRU un "Neostenit întru lumină"!

DUMNEZEU SĂ-L AIBĂ ÎN PAZA SA!

+ Мудромꙋ и пльменитомꙋ и чинстітомꙋ и бг(ом) дарованномꙋ жупꙋн Хануш Бегнер ѿ Брашов мно
здравие ѿ Нѣкшул ѿ Дльгопол. И паки дау штире домнїетале за лꙋкрꙋл тꙋрчилор. Камь
аꙋзит еу кꙋм ꙟпъратꙋл аꙋ ешит дин Софиꙗ, ши ачмꙋ нꙋ е алтꙋ, ши се аꙋ дꙋс ꙟ сꙋс
пре Дꙋнъре. И паки съ щий домнїꙗ та къ аꙋ венит ꙋн ѡм де ла Никопоꙋ де мїе мь
спꙋс къ аꙋ вьзꙋт кꙋ ѡчїи лоꙋ къ аꙋ трекꙋт ачеле корѫбїи че щий ши домнїꙗ та пре
Дꙋнъре ꙟ сꙋс. И паки съ щїй къ бага дин тоате ѡрашеле кꙋте 50 де ѡамин съ
фїе ꙟ ажꙋтор ꙟ корабїи. И паки съ щїй кꙋмꙋ се аꙋ принс неще мешерї ѿ Цари
град кꙋм вор трѣче ачѣле корабїи ла локꙋл ачела стрѣмтꙋ че щий ши домнїꙗ та.
И паки спꙋйꙋ домнїеталь де лꙋкрꙋл лꙋ Махамет бег, кꙋм амь аꙋзит де боꙗри че сꙋнт мечїи
ши де џинеремїеу Негре, кꙋм ꙋ дат ꙟпъратꙋл слобозїе лꙋ Махамет бег, пре ꙗ ꙋ ва
фи воꙗ, пре ꙟ цара Рꙋмънѣскъ, йарь ел съ трѣкъ. И паки съ щїй домнїꙗ та, къ аре
фрикъ маре ши Бьсьрабъ де ачел лотрꙋ де Махамет бег, маи вртос де домнїеле воастре.
И паки спꙋйꙋ домнїеталь ка маи марелꙋ мїеу, де чѣ амь ꙟцелес ши еу. Еу спꙋйꙋ домнїеталь, йарь
домнїꙗ та ещй ꙟцелѣпть ши ачесте кꙋвинте съ цїи ла тине, съ нꙋ штїе ѡмень
мꙋлци, ши домнїеле востре съ въ пъзици кꙋм щици маи бине. И бг҃ те весeлеще. Амин.

472.

+ Мудромꙋ и чинстітомꙋ и бг(ом) дарова
номꙋ жупꙋн Хануш Бегнер ѿ Брашов

Pe urmele lui Neacșu din Câmpulung

ISSN 2066-3080